

ΑΠΟ ΤΑ ΑΡΧΑΙΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ ΣΤΑ ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΕΙΔΗ ΧΡΗΜΑΤΟΣ

PROJECT

ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΡΑΦΗΝΑΣ

ΜΑΙΟΣ 2012

ΜΑΘΗΤΕΣ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ ΜΑΡΙΑΝΘΗ

ΒΑΖΟΥΚΗΣ ΠΑΥΛΟΣ

ΒΡΕΤΤΟΥ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

ΓΕΡΟΓΛΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

ΓΙΑΝΝΑΚΟΥΛΟΠΟΥΛΟΣ ΗΛΙΑΣ

ΓΚΟΥΜΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

ΔΟΥΜΟΥΛΙΑΚΑΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ

ΖΙΩΓΚΑ ΣΤΑΜΑΤΙΝΑ

ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

ΚΑΡΑΣΕΡΙΔΗΣ ΜΙΧΑΗΛ

ΜΑΝΤΖΑΡΗΣ ΠΑΥΛΟΣ

ΜΕΙΝΤΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ

ΜΕΜΟΛΛΑΡΗ ΤΖΟΥΛΙΟ

ΝΤΑΒΕΛΛΑΣ ΦΩΤΗΣ

Σκοπός της παρούσας εργασίας αποτέλεσε η καταγραφή της ιστορικής πορείας του χρήματος από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα. Στην προσπάθειά μας αυτή εστίασαμε σε επιμέρους θέματα όπως ο αντιπραγματισμός, οι ιδιότητες & λειτουργίες του χρήματος, τα πρώτα είδη χρήματος, τα πρώτα αρχαία νομίσματα & χαρτονομίσματα, ο κανόνας του χρυσού, οι πιστωτικές κάρτες, οι συναλλαγματικές & επιταγές και τέλος το ηλεκτρονικό χρήμα. Επίσης προσπαθήσαμε να ερμηνεύσουμε τη λειτουργία του σύγχρονου τραπεζικού συστήματος και τη δημιουργία πλασματικού χρήματος. Για την πληρέστερη κατανόηση του θέματος πραγματοποιήσαμε μια εκπαιδευτική επίσκεψη στο μουσείο της Τραπέζης Ελλάδος ενώ διενεργήσαμε και μια έρευνα με ερωτηματολόγια σχετικά με τη χρήση των πιστωτικών καρτών στην σχολική κοινότητα.

ΠΑΝΤΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, ΤΣΑΡΟΥΧΑ ΕΛΠΙΔΑ, ΤΣΕΛΕΜΕΓΚΟΥ ΜΑΡΘΑ, ΦΙΛΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ

ΧΑΜΠΕΡΙ ΦΛΟΒΙΝΑ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΑΝΔΡΕΑΣ, ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΣ

ΕΝΝΟΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΣ

Με το όρο **χρήμα** εννοούμε τα περιουσιακά στοιχεία που χρησιμοποιούνται και γίνονται ευρέως αποδεκτά για πληρωμές. Αν και ο ορισμός αυτός είναι κατά κάποιο τρόπο ταυτολογία (αντίστροφα: πληρωμή είναι η χρήση χρημάτων) δηλώνει ακριβώς ότι χρήμα μπορεί να είναι οτιδήποτε χρησιμοποιείται ως τέτοιο. Η φυσική μορφή των χρηματικών στοιχείων μπορεί να διαφέρει, και διαφορετικές μορφές χρημάτων έχουν υπάρξει ιστορικά. Για παράδειγμα, σε κάποιους αρχαίους πολιτισμούς χρησιμοποιούσαν κοχύλια ως χρήμα, σε στρατόπεδα συγκέντρωσης κατά τη διάρκεια του 2ου Παγκοσμίου χρησιμοποιούσαν τσιγάρα ως χρήμα, και ούτω καθ' εξής. Πάντως για τον ακριβή προσδιορισμό της έννοιας του χρήματος είναι χρήσιμο να γίνεται με σαφήνεια η διάκριση ανάμεσα στα χρηματικά περιουσιακά στοιχεία (πχ κέρματα) και τα *μη-χρηματικά* περιουσιακά στοιχεία (όλα τα άλλα εκτός από τα χρηματικά, πχ προϊόντα).

Σήμερα ο ορισμός του τι είναι χρήμα σε μια οικονομία είναι πολύ συγκεκριμένος: *Χρήμα είναι το σύνολο των κερμάτων, τραπεζογραμμάτων και καταθέσεων*. Οτιδήποτε άλλο εκτός από αυτά τα τρία δεν είναι χρήμα. Ο όρος τραπεζογραμμάτιο είναι συνώνυμος με τον όρο χαρτονόμισμα. Το σύνολο κερμάτων και χαρτονομισμάτων ονομάζεται σύνολο νομισματικής κυκλοφορίας. Χρήμα όμως δεν είναι μόνο η νομισματική κυκλοφορία. Οι καταθέσεις είναι καταθέσεις των ιδιωτών στις εμπορικές τράπεζες και καταθέσεις των εμπορικών τραπεζών στην κεντρική τράπεζα. Ο σύγχρονος ορισμός του χρήματος σημαίνει για παράδειγμα ότι οι επιταγές *είναι* χρήμα (αρκεί βέβαια το ποσό της επιταγής να υπάρχει διαθέσιμο στο λογαριασμό καταθέσεων του εκδότη, και η επιταγή αντιπροσωπεύει ακριβώς μια άμεση εγγραφή στο λογαριασμό καταθέσεων χωρίς την ανάγκη μεταφοράς χαρτονομισμάτων). Επίσης χρήμα είναι η χρέωση πιστωτικών και χρεωστικών καρτών. Αντίθετα, για παράδειγμα, τα ομόλογα και άλλα παρόμοια χρεόγραφα, τα αμοιβαία κεφάλαια και αξιόγραφα όπως οι μετοχές δεν είναι χρήμα (παρότι καταρχήν θα μπορούσε να γίνει απευθείας ανταλλαγή για παράδειγμα ακίνητων περιουσιακών στοιχείων με μετοχές ή ομόλογα, η χρήση τέτοιων αξιολογίων για πληρωμές δεν είναι βέβαια ευρέως αποδεκτή). Γι' αυτό και τα διάφορα χρηματοδοτικά αξιόγραφα ονομάζονται γενικά και χρηματοδοτικά ή χρηματοοικονομικά *προϊόντα*.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΤΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΣ

Γνωρίζουμε ήδη τις δύο βασικές λειτουργίες που επιτελεί το χρήμα:

Εξυπηρετεί τις συναλλαγές και μετρά την ανταλλακτική αξία των εμπορευμάτων.

Παρακάτω θα εξετάσουμε πιο αναλυτικά το ρόλο που διαδραματίζει το χρήμα στις σύγχρονες κοινωνίες και θα ανακαλύψουμε μία τρίτη λειτουργία του εξίσου σημαντική.

Για να καταλάβουμε τις λειτουργίες του χρήματος καλύτερα, ας προσπαθήσουμε να φανταστούμε τη ζωή μας αν δεν υπήρχε χρήμα, αν, δηλαδή είχαμε ανταλλαγές με βάση τον αντιπραγματισμό.

Οι δυσκολίες που θα αντιμετωπίζαμε σε μια τέτοια κοινωνία θα ήταν σημαντικές. Ας υποθέσουμε ότι έχουμε έναν κτηνοτρόφο που θέλει να πουλήσει ένα αρνί και να αποκτήσει σιτάρι. Ας υποθέσουμε ότι γνωρίζει ότι η ανταλλακτική αξία του αρνιού του είναι 100 κιλά σιτάρι, αλλά ο γεωργός της περιοχής του δε θέλει να αγοράσει ένα αρνί με το σιτάρι του, αλλά λίπασμα για την επόμενη σπορά του. Η ανταλλαγή είναι αδύνατη γιατί δε συμπίπτουν οι επιθυμίες των δύο συναλλασσόμενων. Ή ας

υποθέσουμε ότι θέλει να αποκτήσει το αρνί και διαθέτει μόνο 60 κιλά σιταριού. Δεν μπορεί ο κτηνοτρόφος να δώσει τα 6/10 του αρνιού και να ελπίζει ότι θα βρει έναν άλλο γεωργό που θα ήθελε να προσφέρει 40 κιλά σιταριού για το υπόλοιπο αρνί.

Τα προβλήματα που αντιμετωπίζουμε όταν προσπαθούμε να ανταλλάξουμε εμπόρευμα με εμπόρευμα είναι:

↑ **Πρώτον, η δυσκολία** να βρούμε τον κατάλληλο συναλλασσόμενο που να ενδιαφέρεται για το δικό μας εμπόρευμα κι εμείς για το δικό του.

↑ **Δεύτερον, η πιθανή αδαιρευτότητα** του ενός ή και των δύο εμπορευμάτων, η δυσκολία, δηλαδή, να διαιρεθούν τα εμπορεύματα σε επιμέρους τμήματα που να επιτρέπουν τη συναλλαγή.

↑ **Τρίτον, το ότι κάθε εμπόρευμα έχει τόσες ανταλλακτικές αξίες** όσα υπόλοιπα εμπορεύματα υπάρχουν, γεγονός που δημιουργεί σύγχυση στους εναλλασσόμενους.

Η ύπαρξη του χρήματος επιλύει αυτά τα προβλήματα, διευκολύνοντας τις συναλλαγές.

Συγκεκριμένα, η ύπαρξη του χρήματος καταργεί την ανάγκη να συμπίπτουν οι επιθυμίες των συναλλασσόμενων ως προς το είδος και την ποσότητα των εμπορευμάτων που θέλουν να αποκτήσουν. Ταυτόχρονα, η ύπαρξη του χρήματος αποδεσμεύει χρονικά την πώληση ενός αγαθού από την αγορά κάποιου άλλου.

Μέσο Συναλλαγών

Το χρήμα είναι το μέσο συναλλαγής για τα αγαθά και τις υπηρεσίες.

Είναι αποτελεσματικότερο από τον αντιπραγματισμό που κάνει σπατάλη πόρων

Μονάδα Μέτρησης

Το χρήμα είναι μονάδα στην οποία εκφράζονται οι τιμές και καταγράφονται οι λογαριασμοί

Μέσο Διαφύλαξης Αξιών

Το χρήμα μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την πραγματοποίηση μελλοντικών αγορών

Μέσο Πραγματοποίησης Μελλοντικών Πληρωμών

Το χρήμα είναι διαχρονική μονάδα μέτρησης: Δίνει τη δυνατότητα δανείων και πιστώσεων.

***ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΧΡΗΜΑΤΟΣ**

Είναι η αξία του συνολικού αποθέματος σε χρήμα, του μέσου των συναλλαγών, που βρίσκεται σε κυκλοφορία.

Το χρήμα ως μέσο συναλλαγών:

Λειτουργώντας ως μέσο συναλλαγών, ή ως τρόπος δόσοληψιών, το χρήμα μας επιτρέπει να εμπορευθούμε με μακρότερο κόστος σε χρόνο και προσπάθεια. Επιπλέον, η ύπαρξη ενός μάρτυρα συναλλαγών αυξάνει την παραγωγικότητα, διότι μας δίνει τη δυνατότητα να εξειδικευτούμε σε εκείνες τις οικονομικές δραστηριότητες όπου έχουμε τις περισσότερες δεξιότητες. Σε μια οικονομία αντιπραγματισμού δεν υπάρχει μέσο συναλλαγών, καθώς τα αγαθά ανταλλάσσονται με άλλα αγαθά. Σε μια τέτοια οικονομία η ανταλλαγή κοστίζει ακριβά αφού τα άτομα αφιερώνουν πολύ χρόνο και καταβάλλουν μεγάλο κόπο για να βρουν άλλους, με τους οποίους θα κάνουν αμοιβαίως ικανοποιητικές ανταλλαγές. Επομένως, το χρήμα καθιστά τις συναλλαγές απλούστερες και αποτελεσματικότερες.

Το χρήμα ως μονάδα μέτρησης:

Μονάδα μέτρησης της αξίας: Όπως, για παράδειγμα, χρησιμοποιούμε τα χιλιόμετρα ανά ώρα για να μετρήσουμε την ταχύτητα, έτσι ακριβώς χρησιμοποιούμε και το χρήμα για να υπολογίσουμε τη τιμή ενός αυτοκινήτου, μιας κατοικίας, ενός αναψυκτικού, ή τα έξοδα αποστολής ενός γράμματος.

Η αξία των χρημάτων προκύπτει κατά ένα μέρος από τη χρησιμότητά του ως μέσο ανταλλαγής εντούτοις η χρησιμότητά του ως μέσου ανταλλαγής εξαρτάται από την αναγνώριση της αγοραστικής του αξίας. Ως εκ τούτου αυτές οι δύο πτυχές των χρημάτων είναι αλληλοεξαρτώμενες. Οι δύο αυτές λειτουργίες του χρήματος συνδέονται άμεσα μεταξύ τους. Αν δεν είναι αποδεκτό από όλους τους δυνατούς αντισυμβαλλόμενους ότι το χρήμα αποτελεί ένα μέσο που διατηρεί την αξία που

αναγράφεται επάνω του, τότε δεν μπορεί ποτέ να λάβει χώρα μια συναλλαγή, δηλαδή να γίνει ο διαχωρισμός των πράξεων αγοράς και πώλησης. Η τρίτη λειτουργία του χρήματος είναι η χρησιμοποίησή του ως μονάδας μετρήσεως της αξίας όλων των αγαθών και υπηρεσιών που υπάρχουν σε μία οικονομία, καθώς και αποπληρωμής των υπαρχόντων χρεών. Ομοίως, η εξόφληση των χρεών απαιτεί την καταβολή ενός ορισμένου ποσού χρήματος. Η λειτουργία αυτή επιτρέπει στα

άτομα να συγκρίνουν τη σχετική αξία των διαφόρων αγαθών και υπηρεσιών και έτσι να διαμορφώσουν τις προτιμήσεις τους. Επιπλέον, το χρήμα ως μονάδα μετρήσεως μεταφέρει χρήσιμες πληροφορίες για τις σχετικές τιμές των διαφόρων αγαθών και συνεπώς διευκολύνει τη λειτουργία του μηχανισμού των τιμών. Έτσι, ο παραγωγός μπορεί να αποφασίσει τι αγαθά θα παράγει και σε τι ποσότητα, ενώ, παράλληλα, ο καταναλωτής τι αγαθά θα αγοράσει και σε τι αναλογία.

Η μονάδα του χρήματος και οι υποδιαιρέσεις της χρησιμεύουν σαν κλίμακα των τιμών.

Το χρήμα ως μέσο διαφύλαξης αξιών:

Ως μέσο διαφύλαξης αξιών το χρήμα είναι η βασική μονάδα αποτίμησης της οικονομικής αξίας και μπορεί να χρησιμοποιηθεί για μελλοντικές αγορές. Για να γίνεται αποδεκτό στις συναλλαγές, το χρήμα πρέπει να διαφυλάσσει την αξία. Κανείς δεν πρόκειται να αποδεχθεί χρήμα ως πληρωμή για αγαθά που προσφέρει σήμερα, αν αργότερα που θα προσπαθούσε να αγοράσει αγαθά, το χρήμα αυτό δεν είχε αξία.

Επειδή, η ροή του εισοδήματος ενός ατόμου δεν συμπίπτει απόλυτα με τη ροή της δαπάνης του, αναγκάζεται να αποθηκεύσει προσωρινά αγοραστική δύναμη, ώστε να διεξάγει απρόσκοπτα τις συναλλαγές του και να αντιμετωπίσει απρόβλεπτες καταστάσεις στο μέλλον. Συνεπώς, η

χρησιμοποίησή του ως μέσου διατήρησης της αξίας, η οποία συνίσταται στη μεταφορά αγοραστικής δύναμης από το παρόν στο μέλλον, αποτελεί τη δεύτερη λειτουργία του χρήματος.

Το χρήμα ως Μέσο Πραγματοποίησης Μελλοντικών Πληρωμών:

Λογιστική μονάδα είναι η μονάδα στην οποία εκφράζονται οι τιμές και τηρούνται οι λογαριασμοί.

<http://dspace.lib.uom.gr/bitstream/2159/14500/1/AnastasiadouZacharoulaMsc2011.pdf>

Οι ιδιότητες του χρήματος :

- ΑΠΟΔΟΧΗ
- ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑ
- ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ
- ΔΙΑΙΡΕΤΟΤΗΤΑ
- ΟΜΟΙΟΓΕΝΕΙΑ

Οι ιδιότητες του χρήματος: ΑΠΟΔΟΧΗ

Όσοι χρησιμοποιούν το χρήμα είναι βέβαιοι ότι οι υπόλοιποι το αποδέχονται και θα το χρησιμοποιήσουν με τον ίδιο τρόπο.

Οι ιδιότητες του χρήματος: ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑ

Το αγαθό που χρησιμοποιείται ως χρήμα έχει εσωτερική αξία η οποία πρέπει να διατηρείται με το πέρασμα του χρόνου.

Στις μέρες μας η αξία του χρήματος πηγάζει από αυτό που αντιπροσωπεύει και όχι από την εσωτερική του αξία.

Οι ιδιότητες του χρήματος: ΔΙΑΙΡΕΤΟΤΗΤΑ

- Υπάρχει η ανάγκη διαίρεσης του χρήματος σε μικρές μονάδες.
- Η κάθε μια από αυτές πρέπει να διατηρεί το μερίδιο της από την αρχική αξία του χρήματος.
- Όταν το αγαθό που πρόκειται να χρησιμοποιηθεί ως χρήμα δεν έχει καμία εσωτερική αξία, μπορεί να διαιρεθεί σε αυθαίρετες μικρές μονάδες. Οι οποίες διατηρούν το μερίδιο της αξίας της.

Οι ιδιότητες του χρήματος: ΟΜΟΙΟΓΕΝΕΙΑ

- Η ομοιογένεια αναφέρεται στην αξία που φέρει κάθε μονάδα χρήματος και όχι στη μορφή ή το σχήμα του νομίσματος.
- Αν το αγαθό που χρησιμοποιείται ως χρήμα δεν είναι ομοιογενές, θα εμφανιστούν διαφορές στο απόθεμα.

ΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΧΡΗΜΑ

- Η πίστωση είναι χρήματα κάθε αξίωση έναντι ενός φυσικού ή νομικού προσώπου που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την αγορά αγαθών και υπηρεσιών

Πιστωτικό χρήμα είναι φυσικά χρησιμοποιείται ως χρήμα , και μπορεί ακόμη και να είναι ο κύριος τύπος των χρημάτων. Τα τραπεζογραμμάτια που δεν υποστηρίζονται από είδη μπορεί να χαρακτηριστεί ως πιστωτικό χρήμα, αν είναι ή όχι νόμιμη , δεδομένου ότι πρόκειται απλώς για γραμμάτια που εκδίδονται από ορισμένες τράπεζες, ή το σύστημα των τραπεζών.

Το πιστωτικό χρήμα είναι τουλάχιστον τόσο παλιό όσο και οι τραπεζικές εργασίες, δηλαδή πριν από περίπου 5.000 χρόνια. Στην αρχαία Βαβυλώνα (3η χιλιετία π.χ.), ναούς συχνά ενεργούσαν ως τράπεζες. Οι τράπεζες έχουν για αιώνες χρησίμευσε ως βασικοί δημιουργοί της προσφοράς χρήματος. Αυτό έχει επίσης δώσει εξουσία να αναθέτει πίστωσης. Εξέχοντες τραπεζικά συστήματα με ανθηρό προμήθειες πιστωτικό χρήμα περιλαμβάνουν την αρχαία Αίγυπτο, την Ελλάδα και τη Ρώμη. Κατά τη διάρκεια των Σταυροφοριών στην Ευρώπη, πολύτιμα αγαθά θα ανατεθεί η Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία της Ναϊίτες Ιππότες , ο οποίος δημιούργησε ουσιαστικά ένα σύστημα σύγχρονης λογαριασμών πίστωσης.

•ΕΠΙΤΑΓΗ: είναι μορφή χρήματος που δίνει εντολή στην τράπεζα να πληρώσει το ποσό που αναγράφεται στον κάτοχό της.

•**ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗ**: είναι ιδιωτική ρύθμιση πληρωμής μεταξύ δυο ατόμων.

Αποτελεί υπόσχεση πληρωμής, του συγκεκριμένου ποσού σε συγκεκριμένη ημερομηνία.

Στην επιταγή ο εκδότης του εγγράφου δίνει εντολή στον πληρωτή να πληρώσει στο όνομα του πρώτου ένα ορισμένο χρηματικό ποσό στον κομιστή της.

Η επιταγή, για να έχει ισχύ, πρέπει να περιέχει:

- την ονομασία «επιταγή»
- την απλή και καθαρή εντολή πληρωμής ορισμένου ποσού
- το όνομα εκείνου, ο οποίος οφείλει να πληρώσει (πληρωτής)
- τον τόπο της πληρωμής
- τη χρονολογία και τον τόπο έκδοσης της επιταγής
- την υπογραφή του εκδίδοντος την επιταγή (εκδότη)

ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΕΠΙΤΑΓΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗΣ

ΕΠΙΤΑΓΗ: Το χρηματικό ποσό πρέπει να είναι ήδη κατατεθειμένο στο λογαριασμό του εκδότη

της επιταγής στην τράπεζα, αλλιώς ο εκδότης της επιταγής θα αντιμετωπίσει οικονομικές και ποινικές κυρώσεις (ακάλυπτη επιταγή). Σε κάθε επιταγή, πρέπει να αναγράφεται το χρηματικό ποσό, το όνομα του δικαιούχου-αποδέκτη της επιταγής, ο τόπος και η ημερομηνία έκδοσης της επιταγής και η υπογραφή του εκδότη.

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗ: Οι συναλλαγματικές (κοινώς γραμμάτια), είναι νόμιμο έγγραφο και δίνει εντολή πληρωμής ορισμένου χρηματικού ποσού, σε ορισμένο τόπο και χρόνο και σε ορισμένο δικαιούχο. Μπορεί δηλαδή ο δικαιούχος να αξιώσει σε καθορισμένη ημερομηνία, την πληρωμή του συγκεκριμένου ποσού, το οποίο αναγράφεται επάνω σ' αυτήν από τον πληρωτή. Τα 8 τυπικά στοιχεία που πρέπει να αναγράφονται, για να δημιουργεί υποχρέωση, είναι τα παρακάτω:

1. Η ονομασία "Συναλλαγματική"
2. Η εντολή πληρωμής ορισμένου ποσού
3. Το όνομα του πληρωτή - αποδέκτη (αυτός που οφείλει να πληρώσει)
4. Το όνομα του δικαιούχου (λήπτη)
5. Η χρονολογία έκδοσης
6. Η ημερομηνία λήξης
7. Η χρονολογία και ο τόπος έκδοσης
8. Η υπογραφή του εκδότη (αυτός που πρέπει να πληρωθεί)

Ο οφειλέτης (αγοραστής) υπόσχεται ότι θα πληρώσει στο δικαιούχο (πωλητής) το ποσό που αναγράφεται στη συναλλαγματική στη ημερομηνία που επίσης αναγράφεται στη συναλλαγματική. Αυτός που οφείλει να πληρώσει, πληρώνει και ένα επιπλέον ποσό, τον τόκο.

- Ως συμπέρασμα το πιστωτικό χρήμα χωρίζεται σε δυο μεγάλες κατηγορίες. Η επιταγή είναι ένας γρήγορος και σίγουρος τρόπος πληρωμής, καθώς και η συναλλαγματική είναι γρήγορη άλλα πιο απαιτητική.

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΚΑΡΤΕΣ

Είναι σύγχρονος και διαδεδομένος τρόπος συναλλαγών, μορφή του λεγόμενου "πλαστικού χρήματος". Εκδίδονται από πιστωτικούς οργανισμούς με ευρύτατη αποδοχή και αναγνώριση και εξασφαλίζουν στους κατόχους τους τη δυνατότητα αγοράς αγαθών ή υπηρεσιών χωρίς να απαιτείται άμεση καταβολή της αξίας τους. Η πιστωτική κάρτα έχει τη μορφή μιας πλαστικής κάρτας η οποία φέρει στη μια πλευρά της με ανάγλυφα στοιχεία τον αριθμό μητρώου και το ονοματεπώνυμο του κατόχου της, τη λήξη ισχύος της, καθώς και το πιστωτικό κατάστημα το οποίο τη χορήγησε. Στην άλλη πλευρά συνήθως υπάρχει η μαγνητική ταινία, θέση για την υπογραφή του κατόχου της και ο λογότυπος του οργανισμού που την εξέδωσε. Η πιστωτική κάρτα εκδίδετε στο όνομα ενός πελάτη και οι συναλλαγές χρεώνονται σε έναν ανοιχτό πιστωτικό λογαριασμό με καθορισμένο από πριν πιστωτικό όριο. Το πιστωτικό όριο ανάλογα με την πολιτική της κάθε τράπεζας καθορίζεται από την οικονομική δυνατότητα του πελάτη. Συνήθως η πιστωτική κάρτα που εκδίδει μια ελληνική τράπεζα είναι συνδεδεμένη με κάποιον από τους παγκόσμιους οργανισμούς πιστωτικών καρτών(visa, mastercard, american express, maestro) και αυτό δίνει την δυνατότητα στον κάτοχο - πελάτη να μπορεί να την χρησιμοποιεί σε παγκόσμιο επίπεδο.

Ο πελάτης μπορεί να εξοφλεί το πιστωτικό-χρεωστικό υπόλοιπο της πιστωτικής του κάρτας ολόκληρο ή με μηνιαίες δόσεις. Όταν εξοφλεί ολόκληρο το ποσό δεν χρεώνεται με τόκους, αλλά μόνο με πιθανά άλλα έξοδα (συνδρομή, έξοδα ανάληψης μετρητών, έξοδα έκδοσης του λογαριασμού). Όταν το εξοφλεί με δόσεις χρεώνεται με τους εκάστοτε αναλογούντες τόκους που συνήθως για την πιστωτική κάρτα είναι οι υψηλότεροι από όλα τα τραπεζικά προϊόντα δανεισμού.

Μεγάλη προσοχή χρειάζεται στην διαχείριση της πιστωτικής κάρτας ώστε ο χρήστης να μη χρεώνεται με υπέρμετρους τόκους ή τόκους καθυστέρησης. Η κάρτα όταν ο χρήστης χρησιμοποιεί το πιστωτικό περιθώριο που του δίνει η τράπεζα και εξοφλεί όλο το οφειλόμενο ποσό κάθε φορά και όταν γίνονται αγορές με τις διάφορες προσφορές των καταστημάτων με άτοκες δόσεις, είναι ένα πολύ χρήσιμο εργαλείο.

Όσον αφορά την ιστορία της πιστωτικής κάρτας η πιστωτική κάρτα ξεκίνησε σαν ιδέα στην Αμερική όταν διάφορες επιχειρήσεις προσέφεραν στους καλούς πελάτες τους την δυνατότητα αγορών με πίστωση.

Την πρώτη πιστωτική κάρτα που προσέφερε τράπεζα με τη σημερινή μορφή, την εξέδωσε η Flatbush National Bank of Brooklyn το 1946, που με το πρόγραμμα "Charge-It" προώθησε την ιδέα στους εμπόρους της περιοχής της.

Το 1950, πάλι στην Αμερική η λέσχη Diners έβγαλε τη δική της πιστωτική κάρτα. Η πιστωτική κάρτα Diners εφευρέθηκε από τον ιδρυτή της Frank McNamara με σκοπό να πληρώνονται οι λογαριασμοί των εστιατορίων χωρίς ο πελάτης να χρειάζεται να έχει μετρητά μαζί του. Η λέσχη Diners πλήρωνε το εστιατόριο και ο κάτοχος της πιστωτικής κάρτας είχε ένα διάστημα περιθώριο να ξεπληρώσει όλο το ποσό στην Diners. Από τεχνική άποψη η Diners τις πρώτες μέρες της δεν ήταν ακριβώς πιστωτική κάρτα, αλλά συνέβαλε πολύ στην προώθηση της ιδέας του πλαστικού χρήματος. Η American Express πρωτοεκδόθηκε το 1958. Η Bank of America προσέφερε την πρώτη Bank Americard (η μετέπειτα Visa) το 1958. Η πιστωτική κάρτα πρωτοπροβλήθηκε ως βολική λύση εξοικονόμησης χρόνου για τους ταξιδιώτες και τους πωλητές για χρήση στο δρόμο και όχι τόσο για την πιστωτική της δυνατότητα. Σημασία έχει ότι η American Express και η MasterCard έγιναν δημοφιλείς σε μια νύχτα και η τεράστια επιτυχία τους έχει απλωθεί σε όλο το κόσμο μέχρι τις μέρες μας.

Υπάρχουν πολλών ειδών κάρτες όπως.

Χρεωστική Κάρτα (Debit Card), Pre-Paid Card, Κάρτα Μετρητών (Cash Card), Έξυπνη Κάρτα (Smart Card), Affinity Card

Οι κυριότερες Υποχρεώσεις του Κατόχου της Κάρτας

Η κάρτα είναι αυστηρά προσωπική και το δικαίωμα χρήσης της ανήκει αποκλειστικά στον κάτοχο.

- Για τη χορήγηση της κάρτας ο δικαιούχος πληρώνει την εκάστοτε ισχύουσα ετήσια συνδρομή.
- Ο κάτοχος έχει δικαίωμα να χρησιμοποιεί την κάρτα σε καταστήματα που συνεργάζονται με τον οργανισμό (π.χ. VISA, MASTERCARD, American Express κ.ά.) με τον οποίο συνεργάζεται και η εκδότρια τράπεζα.
- Ο κάτοχος μπορεί να κάνει αγορές μόνο μέχρι το ποσό που ορίζει η τράπεζα.
- Ο κάτοχος και ο εγγυητής αναγνωρίζει ότι κάθε μηνιαίος λογαριασμός αποτελεί πλήρη απόδειξη της οφειλής του.
- Η τράπεζα έχει το δικαίωμα να καταγγείλει οποτεδήποτε και χωρίς προειδοποίηση τη σύμβαση με τον κάτοχο και να απαγορεύσει οποιαδήποτε χρήση της κάρτας. Επίσης, δικαιούται να τροποποιεί μονομερώς τη σύμβαση.
- Σε περίπτωση κλοπής ή απώλειας, ο κάτοχος της κάρτας υποχρεούται να ειδοποιήσει αμέσως την τράπεζα διαφορετικά ευθύνεται απέναντι στην τράπεζα για οποιαδήποτε ζημιά προκληθεί.
- Οι οφειλές από συναλλαγές σε οποιαδήποτε ξένη χώρα εκφράζονται στο εγχώριο νόμισμα.
- Όταν ο λογαριασμός του κατόχου εξοφλείται με δόσεις επιβαρύνεται με συμβατικό τόκο, που ορίζεται από την τράπεζα βάσει ενός μεταβλητού επιτοκίου.
- Το ποσό που πρέπει να καταβάλλεται κάθε μήνα ορίζεται σ' ένα ποσοστό επί της συνολικής οφειλής (π.χ. 4%). Έτσι, αν η συνολική οφειλή του κατόχου της κάρτας ανέρχεται σε 1000€, υποχρεούται να καταβάλλει μηνιαία δόση τουλάχιστον 40€.
- Σε περίπτωση καθυστέρησης της ελάχιστης αυτής καταβολής, πέρα από την οριζόμενη ημερομηνία, ο οφειλέτης επιβαρύνεται με τόκο υπερημερίας. Δηλαδή η ανεξόφλητη ελάχιστη οφειλή του (40€) επιβαρύνεται με τόκους βάσει ενός υψηλότερου επιτοκίου.
- Σε περίπτωση υπέρβασης του καθορισμένου ορίου ο κάτοχος της κάρτας επιβαρύνεται με πρόστιμο που υπολογίζεται ως ποσοστό επί του μεγέθους της υπέρβασης.

- Ο υπολογισμός των τόκων γίνεται κατά μηνιαία διαστήματα, όταν αποστέλλεται στον κάτοχο το σχετικό ενημερωτικό δελτίο που περιλαμβάνει λεπτομερή αναφορά όλων των αγορών που πραγματοποιήσε, όπως και των εκ μέρους του καταβολών.

Πλεονεκτήματα

- Είναι εύχρηστες.
- Απαλλάσσουν τον κάτοχο από το φόρτο και τους κινδύνους των μετρητών.
- Η εξόφλησή τους γίνεται μετά πάροδο ενός μήνα περίπου από τη χρησιμοποίησή τους.
- Διευκολύνουν τις αγορές άμεσων καταναλωτικών αγαθών.
- Εξυπηρετούν το λιανικό εμπόριο και συμβάλλουν στην αύξηση των πωλήσεών του.

Μειονεκτήματα

- Οδηγούν σε υπερκαταναλωτισμό και ωθούν σε σπατάλη γιατί παρασύρουν τους χρήστες σε αγορές πέρα από τις ανάγκες και πάνω από τις πραγματικές δυνατότητές τους.
- Δημιουργούν προβλήματα ασφάλειας σε περιπτώσεις απωλειών και κλοπών.
- Η απεριόριστη δυνατότητα αγορών στο εξωτερικό είναι πιθανό να προκαλέσει πρόσθετη επιβάρυνση από μεταβολές των συναλλαγματικών ισοτιμιών.
- Χωρίς αμφιβολία κρύβει κινδύνους για την τράπεζα η χωρίς έλεγχο, αθρόα έκδοση καρτών.

Συμπερασματικά και χωρίς αμφιβολία η <<εισβολή>> των πιστωτικών καρτών στη ζωή μας ενέχει διευκόλυνση αλλά ταυτόχρονα και κίνδυνο για τους φορείς που τις εκδίδουν αλλά και για εκείνους που τις χρησιμοποιούν.

Εκείνο, λοιπόν, που θα πρέπει πάντα να λαμβάνουμε υπ' όψιν μας είναι ότι η χρήση και η έκδοση θα πρέπει να διαμορφώνονται με βάση όχι μόνο τις ανάγκες αλλά και τις δυνατότητες φορέων και καταναλωτών.

Ηλεκτρονικό χρήμα

Η ανάπτυξη της τεχνολογίας τα τελευταία χρόνια έχει παίξει καθοριστικό ρόλο και έχει επηρεάσει σχεδόν κάθε πτυχή της ζωής μας. Στον τρόπο που εργαζόμαστε, που επικοινωνούμε ή ακόμη και που διασκεδάζουμε. Η χρήση λοιπόν, των νέων τεχνολογιών δεν θα μπορούσε παρά να αποδειχτεί χρήσιμη και στο τραπεζικό σύστημα. Τα ATM's ,οι πιστωτικές κάρτες και το e-banking ήταν τα πρώτα δείγματα της τεχνολογικής επέμβασης στον τομέα των πληρωμών. Ο τρόπος με τον οποίο θα κάνουμε τις συναλλαγές μας σε μια δεκαετία δεν μπορεί να προβλεφθεί με ασφάλεια γιατί η τεχνολογία αναπτύσσεται συνεχώς . Σίγουρα όμως θα είναι πολύ διαφορετικός. Ας εξετάσουμε όμως τις ηλεκτρονικές συναλλαγές με τα σημερινά δεδομένα και να δούμε τα είδη τους και την χρήση τους.

ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΣ

Με τον όρο ηλεκτρονικό χρήμα περιγράφουμε κάθε μορφή μεταφοράς κεφαλαίου μεταξύ δύο ή περισσότερων μερών που γίνεται με ψηφιακό τρόπο και χωρίς την μεσολάβηση υλικού μέσου.

Χαρακτηριστικά:

1. Ευρεία αποδοχή
2. Ικανοποιητικό επίπεδο ασφαλείας
3. Ανωνυμία
4. Μεταφερισιμότητα (από μια μορφή σε μια άλλη π.χ. από ηλεκτρονικές μονάδες σε μετρητά)
5. Απεριόριστη διάρκεια (να μην έχει ημερομηνία λήξεως μετά το πέρας της οποίας θα πάψει να έχει αξία)
6. Αμφίδρομη κινητικότητα (κάθε κάτοχος να μπορεί να αποκτήσει και να δώσει χρήμα με την ίδια ευκολία. Δηλαδή να μην υπάρχει μια κυκλική ροή του τύπου: Τράπεζα-Ιδιώτης (αγοραστής)-Επιχείρηση (πωλητής)-Τράπεζα αλλά η δυνατότητα συναλλαγών και κάθε είδους πληρωμών μεταξύ όλων των οικονομικών μονάδων π.χ. μεταφορές χρημάτων από ιδιώτη σε ιδιώτη, από επιχείρηση σε επιχείρηση, από επιχείρηση σε ιδιώτη κτλ.)
7. Διαιρετότητα (να μπορεί να διαιρεθεί σε όσα τμήματα ίσης συνολικής αξίας θέλει ο κάτοχος)
8. Ευχρηστία
9. Σταθερή αξία (προστασία από πληθωρισμό, υποτίμηση κτλ.)

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ

Η χρήση νέων τεχνολογικών εφαρμογών συμβαδίζει με την δημιουργία νέων χρηματοοικονομικών προϊόντων και υπηρεσιών και εναλλακτικών δικτύων διανομής τους και συμβάλλει στην ανάπτυξη της ηλεκτρονικής τραπεζικής. Με τον όρο ηλεκτρονική τραπεζική εννοούμε συναλλαγές που πραγματοποιούνται μέσω των τηλεπικοινωνιακών και ηλεκτρονικών δικτύων με χρήση της σύγχρονης τεχνολογίας. Μεταξύ αυτών των συναλλαγών συγκαταλέγονται

Συναλλαγές μέσω τηλεφώνου(Telephone banking)

Πρόκειται για την αρχική μορφή του Home banking(δηλαδή της χρήσεως τραπεζικών υπηρεσιών από το σπίτι).Μέσω του τηλεφώνου παρέχονται βασικές υπηρεσίες όπως: α. ενημέρωση για τα υπόλοιπα και τις κινήσεις των λογαριασμών β. μεταφορά ποσών μεταξύ των λογαριασμών γ. διαβίβαση εντολών για χρηματιστηριακές συναλλαγές

Συναλλαγές μέσω υπολογιστή(PC banking)

Είναι εξελιγμένη μορφή home banking όπου ο Η/Υ του πελάτη συνδέεται με τα ηλεκτρονικά συστήματα των τραπεζών και δίνει τη δυνατότητα στο χρήστη για πραγματοποίηση τραπεζικών συναλλαγών.

Συναλλαγές μέσω διαδικτύου(Internet banking)

Εντάσσεται και αυτό στο home banking.Με την ανάπτυξη του Διαδικτύου, γίνονται με πιο αποτελεσματικό τρόπο οι πληρωμές λογαριασμών, οι μεταφορές κεφαλαίων, η ενημέρωση για επιταγές , οι αιτήσεις δανείων κ.λ.π. Όλες αυτές οι εργασίες είναι δυνατό να πραγματοποιηθούν με τη χρήση Η/Υ , κινητού τηλεφώνου και αμφίδρομης τηλεοράσεως.

Συναλλαγές μέσω κινητής επικοινωνίας(WAP banking)

Η εισαγωγή της τεχνολογίας WAP επιτρέπει την εκτέλεση βασικών τραπεζικών συναλλαγών από το κινητό τηλέφωνο. Στο εγγύς μέλλον αυτή η τεχνολογία θα επιτρέπει την διενέργεια ενός πολύ ευρύτερου πακέτου τραπεζικών εργασιών.

Συναλλαγές μέσω ηλεκτρονικών περιπτέρων και μικρών ευέλικτων ηλεκτρονικών καταστημάτων

Ο τρόπος αυτός έχει διαδοθεί ραγδαία. Ο πελάτης χρησιμοποιεί ηλεκτρονικές συσκευές που βρίσκονται μέσα σε ειδικώς σχεδιασμένα καταστήματα για την εκτέλεση τραπεζικών συναλλαγών.

ΟΦΕΛΗ ΤΗΣ ΗΛ. ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ

Τα οφέλη για τους καταναλωτές από τη διάδοση της ηλεκτρονικής τραπεζικής είναι :

Α) άνεση και ευκολία στις συναλλαγές

Β)δυνατότητα αποτελεσματικής πληροφόρησης καθώς, με την βοήθεια διαμεσολαβητών και με τις πληροφορίες που παρέχονται on-line ο πελάτης μπορεί να συγκρίνει τα τραπεζικά προϊόντα και την τιμολόγησή τους από διάφορες τράπεζες.

Γ)δυνατότητα εξατομίκευσης της προσφοράς τραπεζικών, και ίσως άλλων προϊόντων στους πελάτες , ώστε να συνάδει με τις ανάγκες και την συμπεριφορά του καταναλωτή.

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ: ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ

ΟΡΙΣΜΟΣ

Με έναν απλό ορισμό, θα μπορούσαμε να πούμε πως ηλεκτρονικό εμπόριο είναι η αγοραπωλησία προϊόντων και υπηρεσιών μέσω του Internet. Βέβαια, εάν θέλουμε να είμαστε πιο σωστοί με τον όρο ηλεκτρονικό εμπόριο (electronic commerce) εννοείται κάθε εμπορική συναλλαγή, η οποία εκτελείται αποκλειστικά σε ηλεκτρονικό επίπεδο, δηλαδή με τη χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών που συνδέονται μέσω τηλεφωνικών γραμμών. Για την πραγματοποίηση μιας τέτοιας συναλλαγής χρησιμοποιούνται πολύπλοκοι προγραμματιστικοί μηχανισμοί και το κατάλληλο λογισμικό το οποίο επιτρέπει την Ηλεκτρονική Ανταλλαγή Δεδομένων (Electronic Data Interchange- EDI) ανάμεσα στις δύο πλευρές (μεταξύ επιχειρήσεων αλλά και μεταξύ επιχειρήσεων και καταναλωτών) που εμπλέκονται στη συγκεκριμένη συναλλαγή. Με άλλα λόγια, η συγκεκριμένη μορφή συναλλαγής πραγματοποιείται μόνο μέσω υπολογιστών, παρακάμπτοντας τον ανθρώπινο παράγοντα και ελαχιστοποιώντας ταυτόχρονα την πιθανότητα λάθους και την κακόβουλη χρήση στοιχείων.

Το Ηλεκτρονικό Εμπόριο αυτή τη στιγμή

Ήδη, πλειάδα επιχειρήσεων, τόσο στην Ευρώπη όσο και στις Ηνωμένες Πολιτείες διαθέτουν τα προϊόντα τους μέσω του διαδικτύου. Στην Ελλάδα, αν και υπάρχει μια σχετική καθυστέρηση σε αυτό τον τομέα, οι εξελίξεις είναι σημαντικές και υπάρχουν ήδη αρκετές εταιρίες και επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στο ηλεκτρονικό εμπόριο. Επιπλέον υπάρχουν ήδη στη χώρα μας και εταιρίες που προσφέρουν λύσεις ηλεκτρονικού εμπορίου σε επιχειρήσεις που έχουν ανοίξει ή θα ήθελαν να ανοίξουν κάποιο ηλεκτρονικό κατάστημα. Σε κάθε περίπτωση, ο κύριος λόγος που μια επιχείρηση δραστηριοποιείται σε ηλεκτρονικό επίπεδο είναι για να προσελκύσει αγοραστικό κοινό πέρα από τα στενά όρια της γεωγραφικής της έδρας, αυξάνοντας έτσι τις πωλήσεις των προϊόντων της και κατά συνέπεια τα έσοδά της. Σε γενικές γραμμές μπορούμε να πούμε πως οι συναλλαγές μέσω ηλεκτρονικού εμπορίου γίνονται ως εξής:

Οι επιχειρήσεις προσφέρουν στις σελίδες του ηλεκτρονικού τους καταστήματος ένα είδος on-line καταλόγου με όλα τα προϊόντα τους, τα λεπτομερή χαρακτηριστικά τους και βέβαια τις αντίστοιχες τιμές τους. Από την άλλη πλευρά, οι ηλεκτρονικοί πελάτες έχουν στη διάθεσή τους ένα «καλάθι» στο οποίο στοιβάζουν τα προϊόντα που επιθυμούν να αγοράσουν και έχοντας ολοκληρώσει τα ψώνια τους από το συγκεκριμένο site, δίνουν την τελική παραγγελία τους, η οποία και εκτελείται αυτόματα. Οι πληρωμές, όπως και οι παραγγελίες, γίνονται και αυτές ηλεκτρονικά, μέσω της πιστωτικής κάρτας του καταναλωτή η οποία χρεώνεται με το αντίστοιχο ποσό και σε μερικές περιπτώσεις και μέσω αντικαταβολής.

Θα λέγαμε πως το ηλεκτρονικό εμπόριο ενδείκνυται για επιχειρήσεις που παράγουν βιομηχανοποιημένα προϊόντα και δη βιομηχανοποιημένα προϊόντα τα οποία δεν διακρίνονται για τη μοναδικότητά τους και δεν χρειάζεται ο αγοραστής κατά κάποιο τρόπο να τα «δοκιμάσει» πριν τα αγοράσει, όπως βιβλία, εισιτήρια, CD, διάφορα είδη δώρων, ηλεκτρικές και ηλεκτρονικές συσκευές που δεν απαιτούν κάποιου είδους test drive, προγράμματα software & hardware, καινούρια αυτοκίνητα κλπ.

Τεχνολογίες Ηλεκτρονικού Εμπορίου

Ηλεκτρονική Ανταλλαγή Δεδομένων (EDI - Electronic Data Interchange) Δημιουργήθηκε στις αρχές της δεκαετίας του '70. Η EDI είναι μια κοινή δομή αρχείων που σχεδιάστηκε ώστε να επιτρέψει σε μεγάλους οργανισμούς να μεταδίδουν πληροφορίες μέσα από μεγάλα ιδιωτικά δίκτυα. Πρόκειται για την ηλεκτρονική ανταλλαγή εμπορικών και διοικητικών δεδομένων από υπολογιστή σε υπολογιστή, με την ελάχιστη παρέμβαση χειρόγραφων διαδικασιών. Τα δεδομένα αυτά είναι οργανωμένα σε αυτοτελή μηνύματα (τιμολόγια, παραγγελίες, τιμοκατάλογοι, φορτωτικές κλπ.), το περιεχόμενο και η δομή των οποίων καθορίζονται από κάποιο κοινώς αποδεκτό πρότυπο. Τα πρότυπα που χρησιμοποιούνται σε παγκόσμιο επίπεδο προέρχονται από τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών και καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα επικοινωνιακών αναγκών των εμπορικών εταιριών. Το πρότυπο αυτό είναι το EDIFACT (EDI For Administration, Commerce and Transportation).

Επίπεδο Ασφαλών Συνδέσεων (SSL - Secure Sockets Layer) Το πρωτόκολλο αυτό σχεδιάστηκε προκειμένου να πραγματοποιεί ασφαλή σύνδεση με τον εξυπηρετητή (server). Το SSL χρησιμοποιεί

"κλειδί" δημόσιας κρυπτογράφησης, με σκοπό να προστατεύει τα δεδομένα καθώς "ταξιδεύουν" μέσα στο Internet.

Ασφαλείς Ηλεκτρονικές Συναλλαγές (SET - Secure Electronic Transactions) Το SET κωδικοποιεί τους αριθμούς της πιστωτικής κάρτας που αποθηκεύονται στον εξυπηρετητή του εμπόρου. Το πρότυπο αυτό, που δημιουργήθηκε από τη Visa και τη MasterCard, απολαμβάνει μεγάλης αποδοχής από την τραπεζική κοινότητα.

Γραμμωτός κώδικας (Barcode) Η τεχνολογία του γραμμωτού κώδικα αποτελεί τμήμα του γενικότερου τομέα των τεχνολογιών αυτόματης αναγνώρισης (Auto ID Technologies). Είναι ένα σύγχρονο εργαλείο, το οποίο βοηθά καταλυτικά στην ομαλή διακίνηση και διαχείριση (logistics) προϊόντων και υπηρεσιών. Η ανάπτυξη της τεχνολογίας του γραμμωτού κώδικα ξεκίνησε στις αρχές της δεκαετίας του 1960, με σκοπό να εξυπηρετήσει την πληρωμή προϊόντων στα καταστήματα τροφίμων. Οι πρώτες εφαρμογές σε βιομηχανικό περιβάλλον εμφανίστηκαν στα τέλη της ίδιας δεκαετίας σε μεγάλες αυτοκινητοβιομηχανίες, για τον περιορισμό του κόστους εργασίας που σχετιζόταν με την παραγωγή. Εκτεταμένη χρήση παρουσιάστηκε μετά την ανάπτυξη των πρώτων προτύπων (λόγω των πιέσεων των αρκετών πλέον χρηστών - προμηθευτών, υποκατασκευαστών των μεγάλων βιομηχανιών) στα τέλη της δεκαετίας του 1970. Κατά τη δεκαετία του 1980 υπήρξε αλματώδης ανάπτυξη του εξοπλισμού, κατ' επέκταση και των τρόπων χρήσης της τεχνολογίας γραμμωτού κώδικα.

Έξυπνες κάρτες (Smart Cards) Οι "έξυπνες κάρτες" αποτελούν εξέλιξη των καρτών μαγνητικής λωρίδας (παθητικό μέσο αποθήκευσης, τα περιεχόμενα του οποίου μπορούν να διαβαστούν και να αλλάξθούν). Οι έξυπνες κάρτες μπορούν να αποθηκεύσουν μεγάλη ποσότητα δεδομένων και παρέχουν δυνατότητες κρυπτογράφησης και χειρισμού ηλεκτρονικών υπογραφών για την ασφάλεια των περιεχομένων τους. Η ιδέα της έξυπνης κάρτας ξεκίνησε στη Γαλλία το 1974. Το 1975 τα δικαιώματα ανάπτυξης πέρασαν σε μεγάλες εταιρίες ηλεκτρονικού εξοπλισμού. Η νέα αυτή τεχνολογία παρουσιάστηκε στο κοινό το 1981. Μια σειρά από πιλοτικά σχέδια ξεκίνησε αμέσως, και το 1984 με μια συλλογική αξιολόγησή τους εκδόθηκαν νέες ολοκληρωμένες προδιαγραφές.

Σήμερα επικρατεί η λανθασμένη εντύπωση ότι οι Smart Cards είναι τραπεζικές ή πιστωτικές κάρτες, με αποτέλεσμα να μην αναγνωρίζεται το μεγάλο εύρος των δυνατοτήτων τους. Η τεχνολογία των έξυπνων καρτών προσφέρει απεριόριστες δυνατότητες χρήσης στη βιομηχανία, το εμπόριο και τη δημόσια διοίκηση.

Πιστοποίηση και ασφάλεια

Για την ασφάλεια των ηλεκτρονικών συναλλαγών χρησιμοποιούνται ευρέως τα firewalls. Το firewall αποτελεί λογισμικό ή υλικό, που επιτρέπει μόνο στους εξωτερικούς χρήστες που έχουν τα κατάλληλα δικαιώματα, να προσπελάσουν το προστατευόμενο δίκτυο. Ένα firewall επιτρέπει στους εσωτερικούς χρήστες να έχουν πλήρη πρόσβαση στις παρεχόμενες υπηρεσίες, ενώ οι εξωτερικοί χρήστες πρέπει να πιστοποιηθούν. Υπάρχουν πολλοί τύποι firewalls, καθένας από τους οποίους παρέχει διαφορετικά επίπεδα προστασίας. Ο συνηθέστερος τρόπος χρησιμοποίησης ενός firewall είναι η τοποθέτηση ενός υπολογιστή ή δρομολογητή μεταξύ συγκεκριμένου δικτύου και του Internet, και η παρακολούθηση όλης της κυκλοφορίας μεταξύ του εξωτερικού και του τοπικού δικτύου. Η εμπιστευτική πληροφορία που διακινείται στο δίκτυο μπορεί να προστατευθεί με κρυπτογράφηση και χρήση μυστικών κωδικών.

Η ασφάλεια του ηλεκτρονικού εμπορίου βασίζεται κατεξοχήν στην κρυπτογράφηση, δηλαδή στην κωδικοποίηση του μεταδιδόμενου κειμένου κατά τέτοιο τρόπο ώστε να μπορεί να αποκρυπτογραφηθεί μόνο με τη χρήση του ειδικού κλειδιού αποκρυπτογράφησης. Η κρυπτογράφηση συνοδεύεται πολλές φορές και από την ψηφιακή υπογραφή του αποστολέα, έτσι ώστε ο παραλήπτης να μπορεί να βεβαιωθεί για την ταυτότητα του πρώτου.

Πλεονεκτήματα:

- * εισαγωγή σε νέες αγορές
- * απόκτηση νέων πελατών
- * αύξηση παραγωγικότητας
- * ασφαλείς συναλλαγές τοις μετρητοίς
- * ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα

Μειονεκτήματα

- * Δεν υπάρχει εμπιστευτικότητα και ασφάλεια όσον αφορά το περιεχόμενο κάποιων πληροφοριών.
- * Δεν υπάρχει ακεραιότητα, ώστε να προφυλάσσεται το υποκείμενο των πληροφοριών που διακινούνται.
- * Συνεπώς:, το ηλεκτρονικό εμπόριο ελλοχεύει κινδύνους για τον ανυποψίαστο χρήστη.

Επίλογος

Είναι πλέον σαφές ότι η εξέλιξη της τεχνολογίας επηρεάζει έντονα την τραπεζική δραστηριότητα. Τεχνολογίες όπως η πληροφορική και οι τηλεπικοινωνίες ιδίως η κινητή τεχνολογία, δημιουργούν ένα νέο τοπίο όπου αλλάζουν οι εφαρμογές αλλά και οι πάροχοι χρηματοοικονομικών υπηρεσιών. Οι τράπεζες προσαρμόζονται συνεχώς στις νέες αλλαγές ενός ραγδαία εξελισσόμενου περιβάλλοντος αντιμετωπίζουν ένα έντονο ανταγωνισμό από πολλούς αντιπάλους. Οι αγορές κεφαλαίου και χρήματος παγκοσμιοποιούνται και ο ορισμός της παραδοσιακής τράπεζας επαναπροσδιορίζεται. Η σημερινή τράπεζα έχει λίγα χαρακτηριστικά με την τράπεζα του παρελθόντος και λιγότερα με την τράπεζα του μέλλοντος, η οποία θα προσφέρει ένα ευρύ φάσμα προϊόντων με την δημιουργία νέων μέσων διανομής και με την υποστήριξη τεχνολογιών αιχμής.

Πηγές: www.eeei.gr

www.alphabank.gr(οικονομικό δελτίο 2000)

Αντιπραγματισμός

Ο αντιπραγματισμός ή ανταλλακτική οικονομία ή ανταλλακτικό εμπόριο ^[1] σύμφωνα με την οικονομολογία ορίζεται η οικονομία εκείνη εντός της οποίας λαμβάνει χώρα η ανταλλαγή αγαθών (υλικών και άυλων) μεταξύ των οικονομικών μονάδων χωρίς τη διαμεσολάβηση του χρήματος^{[2] [3]}. Για παράδειγμα, 10 πορτοκάλια ανταλλάσσονται με 5 μήλα. Οπότε η σχετική τιμή των πορτοκαλιών ανά μήλο είναι 2/1. Άρα, για να αποκτήσουμε 1 μήλο χρειάζεται να δώσουμε 2 πορτοκάλια.

Στα οικονομικά κατά κανόνα οι ανταλλακτικές οικονομίες αναλύονται με το «Κουτί του Έτζγουερθ.

Ιστορία

Ιστορικά πολλές προκαπιταλιστικές οικονομίες στηριζόντουσαν στην ανταλλαγή αγαθών. Η συνεχιζόμενη εξειδίκευση των οικονομικών υποκειμένων όμως οδηγούσε σε όλο και μεγαλύτερη ανάγκη για εμπόριο. Αυτό σε συνδυασμό με τη μη διαιρετότητα πολλών προϊόντων οδήγησε στην ανάγκη για ένα ευέλικτο, διαιρετό, καθολικά αποδεκτό μέσο ανταλλαγής, το χρήμα.

Αυτή η μορφή εμπορικής συναλλαγής (για παράδειγμα, αγοραπωλησίας) χωρίς τη μεσολάβηση χρήματα α. παρουσιάζει πολλές δυσκολίες, όπως είναι η ανάγκη, αν ένα πρόσωπο έχει στην κατοχή του ένα συγκεκριμένο πράγμα για ανταλλαγή, να βρει ένα άλλο πρόσωπο που να θέλει να το δεχτεί και ταυτόχρονα να μπορεί να προσφέρει ως αντάλλαγμα στον πρώτο εκείνο ακριβώς το πράγμα που ο άλλος χρειάζεται. Στις πρωτόγονες οικονομίες, τα οικονομικά αγαθά ανταλλάσσονταν μεταξύ τους.

Όλες αυτές τις δυσκολίες τις παραμερίζει η λειτουργία του χρήματος, ενός αγαθού δηλαδή που παίζει τον ρόλο του ενδιάμεσου στις ανταλλαγές και είναι μέτρο και απόθεμα αξιών, πιστωτικός φορέας. .

Ένα είδος α. ήταν το σύστημα των διεθνών ανταλλαγών με τον λογαριασμό συμψηφισμού το

οποίο, για να αποφευχθεί η χρήση χρυσού νομίσματος, έγινε αποδεκτό από πολλές χώρες στη διάρκεια του 20ού αι.

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ Η ΕΝΟΙΑ ΤΟΥ ΝΟΜΙΣΜΑΤΟΣ

Νόμισμα είναι μια μονάδα ανταλλαγής που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την αγορά αγαθών ή / και υπηρεσιών σε μία ή περισσότερες χώρες. Με την αξιοσημείωτη εξαίρεση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι περισσότερες χώρες έχουν το μονοπώλιο της παραγωγής και της προσφοράς των αντίστοιχων νομισμάτων τους.

Με τον όρο Νόμισμα έχει επικρατήσει να περιγράψουμε δύο διαφορετικές έννοιες.

1. Το Νόμισμα (Κέρμα), το αντικείμενο το οποίο έχει υλική υπόσταση και πληρεί τις εξής προδιαγραφές:

α) έχει τυποποιημένες διαστάσεις, βάρος και ποιότητα υλικού,

β) είναι τυπωμένη πάνω σε αυτό η αρχή που το παράγει

γ) εκδίδεται σε μεγάλες ποσότητες και να χρησιμοποιείται ευρέως στις συναλλαγές

δ) ήταν απαραίτητο να ζυγίζεται σε κάθε συναλλαγή και

ε) δεν ήταν εύκολο να αποδειχθεί η καθαρότητά του ως μέταλλο.

2. Νόμισμα (Νομισματική μονάδα), η οποία μπορεί να είναι έννοια άυλη όπως ήταν το ευρώ πριν το 2002 ή η ευρωπαϊκή λογιστική μονάδα (ECU).

Αν και οι δύο έννοιες είναι πολύ κοντά παρόλα αυτά δεν ταυτίζονται. Για παράδειγμα νόμισμα (νομισματική μονάδα) της Ελλάδας ήταν η δραχμή όμως κυκλοφορούσαν νομίσματα (κέρματα) των 20, 50, 100 δραχμών αλλά και νομίσματα (κέρματα) των 10,20 κτλ λεπτών τα οποία ήταν νομίσματα (κέρματα) αλλά όχι νομίσματα (νομισματικές μονάδες) .

Ανάλογα με τον τρόπο που μια χώρα διαχειρίζεται το νόμισμά της στην αγορά συναλλάγματος, μπορεί να είναι είτε σταθερού επιτοκίου (όπως στην Κίνα) ή κυμαινόμενο επιτόκιο (όπως στις Ηνωμένες Πολιτείες) σε σχέση με άλλα νομίσματα. Σε ένα καθεστώς σταθερής συναλλαγματικής, η αξία του νομίσματος συνδυάζεται με την αξία του άλλου νομίσματος, ένα καλάθι νομισμάτων, ή κάποιο άλλο μέτρο της αξίας (όπως το χρυσό) - σε τέτοιες περιπτώσεις, της χώρας της κεντρικής τράπεζας θα διαπραγματεύονται το νόμισμα για να διατηρήσει τη σταθερή ισοτιμία ποσοστό - για

παράδειγμα, συμφωνώντας να ανταλλάξουν πάντα ένα σταθερό ποσό του νομίσματος της χώρας για ένα σταθερό ποσό στο νόμισμα στο οποίο έχει καθηλωθεί. Σε ένα καθεστώς κυμαινόμενων συναλλαγματικών, της προσφοράς και της ζήτησης υπαγορεύει του νομίσματος συναλλαγματικών ισοτιμιών, και την αξία του νομίσματος θα κυμαίνονται με βάση της χώρας του εμπορικού ισοζυγίου, ελλείμματα, επιτόκια, και άλλοι παράγοντες

Τρέχουσες τιμές συναλλάγματος καλούνται τιμές spot. Σε αντίθεση, τα ποσοστά συναλλάγματος έχουν οριστεί για τις συναλλαγές νομισμάτων στο μέλλον ονομάζεται προθεσμιακών τιμών. Οι τιμές αυτές αναφέρονται γενικά σε προθεσμιακά συμβόλαια που χρησιμοποιούνται από τις διασυνοριακές επιχειρήσεις να καλυφθεί έναντι του συναλλαγματικού κινδύνου.

Πριν από την εμφάνιση του νομίσματος οι άνθρωποι αντάλλαξαν μεταξύ τους τα αγαθά που είχε ο καθένας (π.χ. γεωργικά προϊόντα, ζώα, εργαλεία). Τα πρώτα μέσα συναλλαγής ήταν τα ζώα, τα δέρματα, τα κοχύλια και μέταλλα.

Με την ανακάλυψη και τη διάδοση των μετάλλων, ένα νέο μέσο συναλλαγής προστέθηκε παράλληλα με τα ζώα. Η χρήση του μετάλλου στις εμπορικές συναλλαγές μαρτυρείται από τα τέλη της 3ης χιλιετίας π.Χ. στη Μεσοποταμία ήταν διαθέσιμα χάλκινα χειροτεχνήματα που παρίσταναν σπαθιά, εργαλεία, αλλά και διάφορα ψάρια, οικόσιτα ζώα, δημητριακά και άλλα είδη που διέθεταν εκείνη την εποχή σημαντική ανταλλακτική αξία.

Επιγραφές αναφέρουν νόμους, πληρωμές, συμβόλαια τα οποία πραγματοποιούνταν με βάση ζυγισμένο άργυρο, μερικές φορές σε συνδυασμό με κριθάρι ή άλλα σιτηρά. Καθώς πρόκειται για τις πρώτες γραπτές πηγές που έχουμε, συνδέεται έτσι και η γραφή με την καταμέτρηση των αγαθών και των εμπορικών συναλλαγών. Αυτή η επινόηση διευκόλυνε και διέδωσε το εμπόριο και αποτέλεσε ουσιαστικά το πρώτο βήμα για την καθιέρωση των νομισμάτων και για τη σταδιακή κατάργηση του ανταλλακτικού εμπορίου.

Από αυτά τα χειροτεχνήματα προέκυψαν σταδιακά μικρά χυτά χάλκινα νομίσματα. Τα μεταλλικά νομίσματα γίνονταν αποδεκτά από τους εμπορευόμενους ως μέσο πληρωμής, επειδή διέθεταν, σε σχέση με τα παραγόμενα προϊόντα, σταθερότητα αξίας, ιδιαίτερα όταν κατασκευάζονταν από ευγενή μέταλλα.

Τα **πρώτα νομίσματα** κατασκευάστηκαν στη Μ. Ασία από ήλεκτρο, κράμα χρυσού και αργύρου, στα τέλη του 7ου π.Χ. αιώνα. Το πολύτιμο μέταλλο έδινε την αξία, το μικρό σχήμα το έκανε εύκολο στη

μεταφορά, το σύμβολο της κάθε εκδίδουσας αρχής, που προστέθηκε αργότερα, έδινε την εγγύηση για το βάρος και την αυθεντικότητά του.

Οι **ελληνικές πόλεις** διέδωσαν την χρήση του νομίσματος από την Ισπανία μέχρι τη Μαύρη Θάλασσα. Χρησιμοποίησαν τα σύμβολά τους, ήρωες, θεούς, ζώα, φυτά κ.λπ., για να σηματοδοτήσουν τα νομίσματα. Έκοψαν νομίσματα κυρίως σε άργυρο, καθώς αυτό ήταν το πολύτιμο μέταλλο στο οποίο είχαν ευκολότερη πρόσβαση. Στα τέλη του 5ου και κυρίως τον 4ο π.Χ. αιώνα κυκλοφόρησαν και **χάλκινα νομίσματα** για τις μικρές καθημερινές συναλλαγές.

Ο **βασιλιάς Φίλιππος Β'** διέδωσε τη χρήση των χρυσών νομισμάτων, καθώς είχε πρόσβαση στα μεταλλεία χρυσού του Παγγαίου. Ο **Φίλιππος** εξέδωσε νομίσματα και στα τρία μέταλλα, το χρυσό, τον άργυρο και το χαλκό. Το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του συστήματός του ήταν ότι για τα νομίσματα από πολύτιμο μέταλλο ακολουθήθηκαν δυο διαφορετικοί σταθμικοί κανόνες.

Ο **άργυρος** κοβόταν καθόλη τη διάρκεια της βασιλείας του Φιλίππου ακολουθώντας ένα τοπικό σταθμικό κανόνα, τον οποίο εφαρμόζαν για τις αργυρές νομισματοκοπίες τους το Κοινό των Χαλκιδέων με έδρα την Όλυνθο, η Άκανθος στην ανατολική ακτή της Χαλκιδικής, και η Αμφίπολη κοντά στις εκβολές του Στρυμόνα, όπου το τετράδραχμο είχε θεωρητικό βάρος 14,52 γραμ..

Ο Αλέξανδρος εφαρμόσε **ενιαία νομισματική πολιτική** στο αχανές κράτος. Επέβαλε την έκδοση των ίδιων τύπων από πολλά συγχρόνως νομισματοκοπεία ενώ για τα νομίσματά του σε ευγενή μέταλλα ακολούθησε τον αθηναϊκό σταθμικό κανόνα που ήταν ευρύτατα αποδεκτός την εποχή εκείνη.

Μετά το θάνατο του Αλεξάνδρου Γ' άρχισαν να απεικονίζονται ηγεμόνες και βασιλείς της κάθε περιοχής στα νομίσματα. Η παράσταση του ηγεμόνα αυτοκράτορα γίνεται το βασικό θέμα της εικονογραφίας στα ρωμαϊκά αυτοκρατορικά νομίσματα από τον 1ο π.Χ. έως τον 4ο μ.Χ. αιώνα. Στον **Ελλαδικό χώρο** από τη 2η χιλιετία π.Χ. φαίνεται να χρησιμοποιούνται ως μέσο συναλλαγής τα **τάλαντα**, δηλαδή πλάκες μετάλλου που το σχήμα τους, για πολλούς μελετητές, αναπαράγει αυτό της τεντωμένης δорάς βοδιού και για άλλους ήταν πιο πρακτικό στη μεταφορά. Τάλαντα έχουν βρεθεί σε διάφορες περιοχές της Μεσογειακής λεκάνης, στα νότια παράλια της Μ. Ασίας, στη Σαρδηνία, στην Κύπρο, στις Μυκήνες, στην Κύμη, στην Κρήτη και σε άλλα νησιά του Αιγαίου.

Η χρήση των οβελών ήταν ευρύτατα διαδεδομένη για πρακτικούς λόγους και γι' αυτό επικράτησαν αμέσως και ως μέσο συναλλαγής. Ήταν ταυτόχρονα όργανα με χρήση πρακτική, αφού χρησίμευαν για το ψήσιμο των ζώων, αλλά και νομισματική, εφόσον αναπλήρωναν με επιτυχία τα προηγούμενα μέσα συναλλαγής. Το πάχος κάθε οβελού ήταν τόσο λεπτό, ώστε στο ένα του χέρι ήταν δυνατό να κρατήσει κανείς 6 οβελούς συγχρόνως.

Η Αίγινα, η Κόρινθος και η Αθήνα έκοψαν τα πρώτα αργυρά ελληνικά νομίσματα και διέδωσαν τη χρήση του νομίσματος στον υπόλοιπο τότε γνωστό κόσμο.

Η **Αίγινα πρώτη**, λίγο πριν από τα μέσα του 6ου αι. π.Χ., **εξέδωσε στατήρες** με παράσταση θαλάσσιας χελώνας στην πρόσθια όψη και έγκοιλο, μοιρασμένο σε ακανόνιστα διάχωρα, στην άλλη. Βρέθηκαν όμως και στην Περσία, την Αίγυπτο και την Κάτω Ιταλία.

Η **Κόρινθος** επίσης έκοψε στατήρες στα μέσα περίπου του 6ου αι. π.Χ., που αντανάκλουν την εμπορική και οικονομική της ανάπτυξη. Η κυκλοφορία των πρώτων Κορινθιακών στατήρων ήταν τοπικά περιορισμένη, η ανεύρεσή τους όμως σε «θησαυρούς» στις αποικίες της στη Μεγάλη Ελλάδα δηλώνει τη μεγάλη τους διάδοση.

Από τον 6^ο αιώνα π.Χ. έως τον 3^ο αιώνα μ.Χ. η **Αθήνα έκοψε νομίσματα κυρίως σε άργυρο**, αργότερα και σε χαλκό, ενώ σε δυο περιπτώσεις εκτάκτου ανάγκης εξέδωσε και χρυσά νομίσματα. Το αργυρά **αθηναϊκά τετράδραχμα** κυκλοφόρησαν από την Ιταλία έως το Αφγανιστάν και ήταν ένα από τα ισχυρότερα και μακροβιότερα νομίσματα του αρχαίου ελληνικού κόσμου.

Με την **εγκαθίδρυση της δημοκρατίας** παγιώθηκαν οι παραστάσεις των αθηναϊκών νομισμάτων. Για τους επόμενους πέντε αιώνες η πλειονότητα των αττικών κοπών φέρει την κεφαλή της θεάς Αθηνάς, προστάτιδας της πόλης, και στην άλλη όψη τη γλαύκα, το ιερό σύμβολο της θεάς, με την επιγραφή ΑΘΕ, τα αρχικά γράμματα της λέξης *Αθηναίων*.

Τα αργυρά **αθηναϊκά τετράδραχμα** θα κυκλοφορήσουν ευρύτατα στον κλασικό κόσμο και θα γνωρίσουν λόγω της αποδοχής τους πολλές απομιμήσεις, ιδίως στο χώρο της Ανατολής τον 4^ο αιώνα π.Χ. (Λυκία, Παλαιστίνη, Αίγυπτος κ.ά.)

Οι **ελληνικές αποικίες στην Κάτω Ιταλία** άρχισαν να κόβουν νομίσματα μετά τα μέσα του 6ου αιώνα π.Χ. Οι πρώτες κοπές χαρακτηρίζονται από την ιδιάζουσα κοιλόκυρτη τεχνική χάραξης των

τύπων. Στα νομίσματα αυτά παρατηρούμε ότι η σχεδόν όμοια παράσταση και των δυο όψεων προβάλλει έκτυπη στην πρόσθια και πρόστυπη στην οπίσθια όψη. Η ιδιόρρυθμη αυτή νομισματοκοπία γνώρισε μεγάλη άνθηση στο τελευταίο τέταρτο του 6ου αιώνα και υιοθετήθηκε από όλα τα κατωιταλικά νομισματοκοπεία.

BYZANTINO ΝΟΜΙΣΜΑ

Με τον όρο βυζαντινό νόμισμα εννοούμε την ιστορία του νομίσματος από τα χρόνια της βασιλείας του Αναστασίου Α΄ (491-518) μέχρι και την πτώση της Κωνσταντινούπολης το 1453. Το 498 μπορεί να θεωρηθεί ως η αρχή του βυζαντινού νομίσματος. Δημιουργείται «ο φόλλις» που ήταν ένα βαρύ χάλκινο νόμισμα. Η επιτυχία του βρισκόταν στο γεγονός ότι το νέο νόμισμα παρείχε μια αξιοπιστία που οφειλόταν στο γεγονός ότι, αφού δεν επιδεχόταν καμία αλλοίωση στη σύνθεσή του, κάτι πολύ ευάλωτο στην περίπτωση του κράματος που είχε καθιερωθεί στην κοπή νομισμάτων κατά την προηγούμενη περίοδο.

Στα χρυσά νομίσματα οι πρώτοι εμπροσθότυποι παρίσταναν πορτραίτα που έφεραν διάδημα ή κράνος. Τα πορτραίτα παρουσίαζαν τον αυτοκράτορα με πολεμική πανοπλία μ' έναν σταυρό στο χέρι ή στο κράνος. Αν ο σταυρός απουσίαζε από τον εμπροσθότυπο υπήρχε στον οπισθότυπο. Με τον Ιουστίνου Α΄ (518-527) και τον Ιουστινιανό Α΄ (527-565) οι μορφές των αυτοκρατόρων παρουσιάζονται παρακαθήμενες.

Επί Ηρακλείου (610-614) άρχισε η παρουσίαση του αυτοκράτορα μ' έναν ή περισσότερους από τους γιούς του, ενώ υπήρχε η πιθανότητα να εμφανίζεται ο αυτοκράτορας μαζί με την αυτοκράτειρα, ή ακόμη ο αυτοκράτορας να στέφεται από την Παρθένο, με το χέρι του Θεού από πάνω.

Ο Τιβέριος Β΄ εισήγαγε τον σταυρό, που δέσποζε στην οροφή κλίμακας, έναν τύπο που έμελλε να παίξει μακροχρόνιο και σημαντικό ρόλο.

Ο Ιουστινιανός Β΄ (685-711) ήταν ο πρώτος που χρησιμοποίησε τη φωτοστεφανωμένη προτομή του Χριστού.

Με τον Μιχαήλ Γ΄ (842-867) η προτομή του Χριστού επανήλθε από την εποχή της βασιλείας του Βασίλειου Α΄ ο Χριστός εν θρόνω κυριάρχησε.

Οι εμπροσθότυποι των αργυρών νομισμάτων είχαν αρχικά κατά τομές, αλλά στη συνέχεια περιλάμβαναν καθιστές μορφές, προτομές και καθαρά επιγραφικά πρότυπα. Οι οπισθότυποι παρουσίαζαν έναν σταυρό που δέσποζε στην οροφή κλίμακας ή μια προτομή του Χριστού που περιβαλλόταν από επιγραφές. Από τον 10^ο αιώνα ο σταυρός έφερε ένα στρογγυλό ανάγλυφο πορτραίτο του αυτοκράτορα.

Οι εμπροσθότυποι των πρώτων μπρούτζινων νομισμάτων είχαν μια προτομή και οι οπισθότυποι ένα σταυρό και μια ένδειξη της αξίας. Κατά τη διάρκεια της βασιλείας του Ιουστινιανού Α΄ η προτομή επικράτησε και ο αυτοκράτορας προσέθεσε στη δωδέκατη επέτειο της βασιλείας του την ημερομηνία στον οπισθότυπο των μπρούτζινων νομισμάτων με τη μορφή Anno XII. Από την εποχή του Ιουστίνου του Β΄ (567-578) οι εμπροσθότυποι παρουσίαζαν δύο ή περισσότερες αυτοκρατορικές μορφές σε όρθια στάση σε συνδυασμό με μια ένδειξη της αξίας. Από τον 10^ο αιώνα οι οπισθότυποι καλύπτονταν πλήρως από τρεις ή τέσσερις γραμμές επιγραφής. Οι επιγραφές ήταν αρχικά στα Λατινικά αλλά η ορθογραφία γινόταν συνεχώς πιο πολύπλοκη, καθώς αναμειγνύονταν το ελληνικό και το λατινικό αλφάβητο, κυρίως από τον 7^ο αιώνα, με αποτέλεσμα στα τέλη του 8^{ου} αιώνα να υιοθετηθεί πλήρως η ελληνική γραφή.

Σημειώνεται ότι η Βυζαντινή Αυτοκρατορία αναδείχθηκε ισχυρή εμπορική δύναμη. Αυτό φαίνεται από το κύρος του βυζαντινού νομίσματος.

Η νομισματική ιστορία του Βυζαντίου μπορεί να διαιρεθεί σε τέσσερις περιόδους.

1^η Περίοδος: Από τον Αναστάσιο Α΄ (491-518) μέχρι τα μέσα του 8^{ου} αιώνα. Την περίοδο αυτή οι χρυσές νομισματικές εκδόσεις αποτελούνται:

- από τον **σόλιδο** που ισούται με 1/72 της Ρωμαϊκής λίτρας, όπως αυτή είχε διαμορφωθεί στα χρόνια του Μεγάλου Κωνσταντίνου.
- από τις δύο υποδιαίρεσεις του: το **σεμίσιον** και το **τρεμίσιον**, που αντιστοιχούν στο μισό και το τρίτο του σόλιδου. Οι αργυρές κοπές μέχρι το πρώτο τέταρτο του 7^{ου} αιώνα έχουν αναμνηστικό χαρακτήρα. Το 615 ο αυτοκράτορας Ηράκλειος εισάγει για πρώτη φορά το **εξάγραμμο**, ένα βαρύ ασημένιο νόμισμα, το οποίο καθιερώνεται στις κρατικές πληρωμές. Μετά το 681 το εξάγραμμο περιορίζεται σε κοπή αναμνηστικού χαρακτήρα, ενώ εξαφανίζεται εντελώς στις αρχές του 8^{ου} αιώνα. Ο 6^{ος} αιώνας μπορεί να χαρακτηριστεί ως η πιο σημαντική περίοδος στη εξέλιξη του χάλκινου νομίσματος. Αντίθετα ο 7^{ος} αιώνας χαρακτηρίζεται από μια παρακμή στις κοπές των χάλκινων νομισμάτων.

2^η Περίοδος: Από τα μέσα του 8^{ου} αιώνα μέχρι τα τέλη του 11^{ου} αιώνα.

Κύριο χαρακτηριστικό αυτής της περιόδου είναι η μείωση των νομισματικών υποδιαίρεσεων. Στα χρόνια της βασιλείας του νικηφόρου Φωκά (963-969) εμφανίζεται ένα νέο χρυσό νόμισμα, το λεγόμενο **τεταρτηρό** ίδιο σε σχήμα και εμφάνιση με το κανονικό νόμισμα αλλά λίγο ελαφρύτερο από αυτό. Ένα άλλο σημαντικό στοιχείο αυτής της περιόδου είναι ότι ύστερα από 7 αιώνες περίπου το παραδοσιακό χρυσό βυζαντινό νόμισμα, ο Κωνσταντίνος Σόλιδος, χάνει το κύριο χαρακτηριστικό του γνώρισμα, την καθαρότητα των 24 καρατίων σε πολύτιμο μέταλλο. Ήρθε η στιγμή της υποτίμησης του χρυσού βυζαντινού νομίσματος, μια υποτίμηση που θα πρέπει να θεωρηθεί ως το αποτέλεσμα πολλών παραγόντων και -όπως έχει διατυπώσει η Morrison- θα πρέπει να χωριστεί σε δύο φάσεις. Στη φάση της ελεγχόμενης υποτίμησης (1024-1071) και στη φάση της καταστροφικής υποτίμησης.

3^η Περίοδος: Από τη βασιλεία του Αλεξίου Α΄ (1081-1118) μέχρι το τέλος του 13^{ου} αιώνα. Σημείο έναρξης αυτής της περιόδου θεωρείται η μεγάλη νομισματική μεταρρύθμιση του Αλεξίου Α΄ Κομνηνού το 1092. Το **υπέρπυρο** παίρνει τη θέση του παλιού νομίσματος του λεγόμενου **ιστάμενον**. Έχει το βάρος του παλιού νομίσματος αλλά η καθαρότητα σε πολύτιμο μέταλλο είναι μικρότερη. Το πρώτο είναι τραχύ, από ήλεκτρο, ένα νόμισμα από κράμα χρυσού και αργύρου. Το δεύτερο είναι το τραχύ από κράμα, ένα νόμισμα από κράμα χαλκού και αργύρου.

4^η Περίοδος: Από το 1261-1453. η περίοδος αυτή χαρακτηρίζεται από την έλλειψη χρυσών νομισμάτων και τις τελευταίες κοπές υπέρπυρου που χρονολογούνται γύρω στο 1350. Το 1294 ο Ανδρόνικος Β΄ και ο Μιχαήλ Θ΄ καθιερώνουν το λεγόμενο βασιλικό νόμισμα το οποίο είναι ίδιο με τα ασημένια δουκάτα. Αποτελείται από καθαρό ασημί και έχει επίπεδο σχήμα. Την περίοδο 1330-1340 το βάρος του νομίσματος αυτού ελαττώνεται και τον 14^ο αιώνα τη θέση του την παίρνει ένα καινούργιο αργυρό νόμισμα το **σταυράτο**. Ταυτόχρονα συνεχίζουν να κυκλοφορούν νομίσματα από κράμα και χάλκινα.

Η έκδοση των βυζαντινών νομισμάτων και η χρήση τους συνοδεύονται από μια σειρά προβλημάτων. Τα προβλήματα αυτά για μας σήμερα γίνονται μεγαλύτερα από το χρόνο και την έλλειψη πηγών, έτσι ώστε να μπορούμε να έχουμε μια πλήρη εικόνα βυζαντινού νομίσματος.

Η αναδρομή αυτή στην εξέλιξη των βυζαντινών νομισματικών εκδόσεων μέσα από ριζικές αλλαγές παρουσιάζουν μια συνειδητοποιημένη νομισματική πολιτική του κράτους εκείνη την εποχή. Επιπλέον τα νομίσματα φέρουν στοιχεία τα οποία υποδηλώνουν συστηματικό και εξελιγμένο έλεγχο της νομισματικής παραγωγής.

Ο αυστηρός έλεγχος παραγωγής και διακίνησης του βυζαντινού νομίσματος συνεπάγεται οργανωμένη μεθόδευση αποτροπής αισχροκερδίας και διαφθοράς του νομίσματος εκ μέρους των πολιτών. Άλλωστε οι γραπτές πηγές επιβεβαιώνουν παρόμοιες μεθοδεύσεις καθ' όλη τη διάρκεια της αυτοκρατορίας. Το Βιβλίο του Έπαρχου για παράδειγμα αναφέρει ότι οι τραπεζίτες της πρωτεύουσας κατά το 10^ο αιώνα δε θα πρέπει «ξέειν ή τέμνειν ή παραχαράπτειν» τα νομίσματα. Στα τέλη του 11^{ου} αιώνα ο Κεκαυμένος αποτρέπει το φτωχό πολίτη να γίνει πλούσιος εμπλεκόμενος σε πολυκερδείς τεχνικές, δηλαδή «παραχαράσσειν» και «ψαλιδίζειν» τα νομίσματα και «φαρσογραφείν» και «βούλας επισφραγίζειν και τα τούτοις όμοια».

Ας εξετάσουμε χωριστά κάθε περίπτωση πονηρής αλλοίωσης του βυζαντινού νομίσματος. Η πιο κοινή πρακτική αισχροκερδίας εκ μέρους των πολιτών ήταν το ψαλίδισμα της περιφέρειας των νομισμάτων. Σε πάπυρο του 4^{ου} αιώνα μαθαίνουμε ότι ο πολίτης Ευδαίμων προσκαλεί στο σπίτι το φίλο του Λογγίνο και του παραγγέλλει να φέρει μαζί την ύαλο- προφανώς ειδικό κοπίδι με ενσωματωμένο κρύσταλλο στην κόψη του- ,ώστε να προβούν στην περικοπή νομισμάτων.

Το κράτος προφανώς από πολύ νωρίς θέσπισε αυστηρούς νόμους για την αντιμετώπιση του προβλήματος. Στο Θεοδοσιανό Κώδικα διασώζεται νόμος του Κωνσταντίνου Α΄ ο οποίος ως τιμωρία του σχετικού παραπτώματος καθορίζει την ποινή του θανάτου, ποινή η οποία επιβάλλεται επίσης και σε όποιον διοχετεύσει στην αγορά πλαστές απομιμήσεις σολιδων. Επίσης ο ίδιος κώδικας μας πληροφορεί ότι ο αυτοκράτορας Ιουλιανός το 363 δημιούργησε ειδική τάξη δημοσίων λειτουργών σε κάθε πόλη, τους ζυγοστάτες με κύριο μέλημα την επιδίκαση διαφορών που προέκυπταν μεταξύ συναλλασσομένων από υποψίες μείωσης του μεγέθους των νομισμάτων. Παρόμοιες διευθετήσεις εντοπίζονται στον Ιουστινιάνειο Κώδικα, σύμφωνα με τον οποίο η παραχάραξη του χρυσού νομίσματος εξισώνεται με το παράπτωμα της εσχάτης προδοσίας, καθώς και σε μεταγενέστερες νομοθετικές διατάξεις.

Οι προβλεπόμενες τιμωρίες για τους παραχαράκτες είναι εξαιρετικά αυστηρές. Για παράδειγμα ο νόμος του αυτοκράτορα Κωνσταντίνου Β΄ το 343 επιβάλλει την ποινή της πυράς σε όποιον καταγίνεται με παραχάραξη σολιδων, ενώ ταυτόχρονα προβλέπει αμοιβή στον πληροφοριοδότη παραχαράκτων. Στις εκλογές του Λέοντα Γ΄ και του γιού του Κωνσταντίνου Ε΄, που εκδόθηκαν πιθανότατα το Μάρτιο του 741, αναφέρεται ως ποινή το κόψιμο των χεριών. Η ίδια ποινή επαναλαμβάνεται και στον Πρόχειρο Νόμο του Λέοντα ΣΤ΄ Σοφού, όχι μόνο κατασκευαστή πλαστών νομισμάτων και τους άμεσους συνεργάτες του, αλλά και για τον κτηματία, τον οικονόμο ή τον ένοικο σπιτιού στην κατοικία

ή την ιδιοκτησία των οποίων έλαβε χώρα η παραχάραξη. Στο ίδιο πνεύμα κινούνται οι αντίστοιχες διατάξεις των Βασιλικών καθώς και οι σχετικές ρυθμίσεις του Επαρχικού Βιβλίου.

Στην περίπτωση παραχάραξης του χάλκινου νομίσματος οι ποινικές επιπτώσεις έχουν ηπιότερο χαρακτήρα, παρουσιάζουν αρκετές διακυμάνσεις και πολλές φορές επηρεάζονται από την κοινωνική τάξη ή επαγγελματική ενασχόληση του παραχαράκτη. Ωστόσο οι ποινές για την παραχάραξη χάλκινων νομισμάτων έπαιρναν αυστηρότερο χαρακτήρα όταν οι εμπλεκόμενοι στο αδίκημα ανήκαν στο υπαλληλικό δυναμικό του επίσημου νομισματοκοπείου. Οδηγούνταν στα δικαστήρια και υποβάλλονταν σε εξαντλητική ανάκριση για να φανερώσουν συνεργάτες και βοηθούς ενώ οι πληροφοριοδότες καταξιώνονταν με αμοιβές χρηματικές ή ακόμη με την απόκτηση της, ελευθερίας τους όταν αυτοί ανήκαν στην τάξη των δούλων.

Οι αυστηρές ποινές απαριθμούνται στα νομικά κείμενα καθ' όλη τη διάρκεια της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, ήδη από την πρώιμη εποχή του Μ. Κωνσταντίνου, υποδηλώνουν ότι το αδίκημα της παραχάραξης ήταν ιδιαίτερα διαδεδομένο. Ωστόσο για μια ακόμη φορά η νομισματική μαρτυρία παραμένει αρνητική. Κίβδηλα νομίσματα της βυζαντινής περιόδου δύσκολα εντοπίζονται σε μουσειακές ή ιδιωτικές συλλογές. Αυτό πιθανόν να οφείλεται τόσο στην αποτελεσματικότητα του κρατικού ελέγχου, όσο και στη διορατικότητα και την εξυπνάδα του κατόχου των νομισμάτων, που θα πρέπει να ήταν ιδιαίτερα ενημερωμένος για τις βρώμικες πρωτοβουλίες συμπολιτών του.

Ο πολίτης, ο τραπεζίτης, αγωνιά για την τύχη του πλούτου του, προσπαθεί να διασφαλίζει και να προστατεύει το «κομπόδεμά» του. μέσα σε αυτό το πλαίσιο αυτοπροστασίας γεμίζει την επιφάνεια των χρυσών ή ακόμη και των αργυρών νομισμάτων του με δυσνόητα χαράγματα (graffiti), που μόνο αυτός ξέρει και μπορεί να αποκρυπτογραφήσει. Αυτά άλλοτε αποδίδουν τα αρχικά του ονόματός του ή αποτελούν μυστικά σύμβολα του επαγγέλματος ή της καταγωγής του και ακόμη προσωπικούς υπολογισμούς και μετρήσεις. Σύμβολα που φέρουν οπωσδήποτε την προσωπική σφραγίδα εγκυρότητας. Η πράξη αυτή, βέβαια θεωρείται αξιόποινη από το κράτος που έχει την απόλυτη δικαιοδοσία του τον έλεγχο παραγωγής του νομίσματος. Ωστόσο ο πολίτης θέλει να εξασφαλίσει αυτό που αυτός θεωρεί ανόθευτο. Το κράτος αμφισβητεί αυτή την πρωτοβουλία, σε μια προσπάθεια να κατοχυρώσει και να προστατεύσει τους περισσότερους πολίτες από αμφισβητήσεις και τάσεις αποσταθεροποίησης.

Τα βυζαντινά χρυσά νομίσματα αποκτούσαν συνεχώς μεγαλύτερη σπουδαιότητα στην οικονομική ζωή της Μεσογείου μέχρι τη νόθευσή τους από τον 10^ο αιώνα.

Κατά τον 5^ο και 6^ο αιώνα, οι βυζαντινοί σόλιδοι συσσωρεύτηκαν στην περιοχή της Βαλτικής, αναμφίβολα για την πληρωμή γουναρικών και κατά τον 6^ο και 7^ο αιώνα σόλιδοι λίγο ελαφρύτεροι συγκεντρώθηκαν στη Γαλλία στις Κάτω Χώρες, στη Σκανδιναβία, τη Γερμανία, στα Βαλκάνια, στη Ρωσία, την Ανατολική Μεσόγειο και τη Βόρεια Αφρική. Στις δύο τελευταίες περιοχές τα βυζαντινά χρυσά νομίσματα είχαν να ανταγωνιστούν από τον 7^ο αιώνα και μετά, τη συνεχώς αυξανόμενη κοπή των χρυσών αραβικών δηναρίων.

Τα αποθέματα της αυτοκρατορίας σε πολύτιμα μέταλλα, σε χρυσό και άργυρο, ήταν αρκετά. Είναι πραγματικά χαρακτηριστική η συχνή μεία των πολύτιμων μετάλλων στον Θεοδοσιανό και στον Ιουστινιάνειο Κώδικα. Τα πρόστιμα εκφράζονται σε ποσότητα αργύρου από την εποχή του Κωνσταντίου σε χρυσό από το 379 και κυμαίνονται μεταξύ 20 και 100 λίτρων. Οι απολαβές των ανώτατων υπαλλήλων σε χρυσό και άργυρο είναι εντυπωσιακές.

Άλλες πληροφορίες μαρτυρούν επίσης για τη σχετική αυτή αφθονία στην Αντιόχεια, το 386, ο δεσμοφύλακας αποσπά από κάθε φυλακισμένο ένα χρυσό νόμισμα κάθε μέρα. Οι διάδικοι που

άλλοτε προσέφεραν δώρα στους δικαστές σε είδος τώρα, τους προσφέρουν χρυσό και άργυρο. Ο Θεοδόσιος, το 381 απαγορεύει στους ιδιώτες να δανείζονται χρυσό από τα δημόσια ταμεία. Ο νόμος του 386 ορίζει το ανώτατο ποσό χρυσού και αργύρου που επιτρέπεται να φορτωθεί στις ταχυδρομικές άμαξες σε 50 λίτρες χρυσού και 1000 αργύρου για το δημόσιο, σε 30 λίτρες χρυσού και 50 λίτρες αργύρου για τους ιδιώτες. Στη διαθήκη του Γρηγορίου του Ναζιανζηνού αναγράφονται κληροδοτήματα σε χρυσό.

Οι πραγματικές βάσεις του νομισματικού συστήματος του βυζαντινού κράτους μπαίνουν από τον Μ. Κωνσταντίνο που επέβαλε το χρυσό κανόνα. Τη βάση του νέου αυτού νομισματικού συστήματος αποτελεί το χρυσό νόμισμα ο «χρυσίνος» ή το «νόμισμα» (solidus). Η καθαρότητα του τίτλου και η σταθερότητα του βάρους του χρυσού νομίσματος θα εξασφαλίσουν την υπεροχή του βυζαντινού νομίσματος στη διεθνή αγορά από αιώνες.

Κατά τη βασιλεία του Αναστασίου ξοδεύτηκαν τεράστια ποσά για έργα όπως τα τείχη της Κωνσταντινούπολης ή την οχύρωση και την ανακαίνιση του Δάρας στην Ανατολή. Παρ' όλα αυτά ο παλιός αυτός διοικητικός υπάλληλος που έγινε αυτοκράτωρ, αποδείχθηκε μεγαλοφυής αφού κατόρθωσε να ανορθώσει τα οικονομικά του ανατολικού κράτους σε σημείο ανεπανάληπτο.

Το νομισματικό σύστημα που στηριζόταν στις μεταρρυθμίσεις του Διοκλητιανού και του Κωνσταντίνου ήταν αρκετά περιοριστικό. Τα αγαθά περνούσαν από τις διάφορες βαθμίδες συναλλαγής χωρίς παρεμβολή από το νόμισμα και αυτό περιόριζε αρκετά τη νομισματική κυκλοφορία. Το κράτος που διέθετε το «νόμισμα» διέθετε επίσης και συναλλακτικό χρήμα χάρη στην κρατική αγορά.

Τα αργυρά και χάλκινα κέρματα, υποδιαιρέσεις του χρυσού νομίσματος πάθαιναν συνεχώς υποτιμήσεις ή ανατιμήσεις και η κυκλοφορία τους μεγάλωνε μαζί με τα κρατικά χρέη. Εξάλλου, το νόμισμα για συναλλαγές δε μπορεί να διατηρηθεί παρά μόνο σ' ένα κράτος ικανό να επιβάλλει την κυκλοφορία του. Μόλις μειωνόταν η κρατική εξουσία σε μια επαρχία εξαφανιζόταν εκεί το συναλλακτικό χρήμα. Αυτό ακριβώς το κακό κατόρθωσε να θεραπεύσει ο Αναστάσιος μετά την κατάπνιξη της ανταρσίας των Ισαύρων το 498. Ολόκληρη η οικονομική πολιτική του Αναστασίου ήταν προσανατολισμένη προς τα φτωχά στρώματα και ευνοούσε την ανάπτυξη του εμπορίου και της βιοτεχνίας. Η πληρωμή των φόρων γινόταν με τα πραγματικά κυκλοφορούντα «νομίσματα» και τις υποδιαιρέσεις τους.

Από τα μέσα του 11ου αιώνα είναι έκδηλα τα σημάδια της οικονομικής κρίσης. Εμφανίζονται με τη διαταραχή του νομισματικού συστήματος. Η νομισματική κυκλοφορία της περιόδου αυτής χαρακτηρίζεται από πραγματικό χάος που περιγράφεται με ζωντανά χρώματα στη φοροτεχνική πραγματεία που ονομάζεται «Νέα Λογαρική».

Από το δεύτερο μισό του 10^{ου} αιώνα, όπως αναφέραμε παραπάνω, μπαίνει σε κυκλοφορία παράλληλα με το παλαιό χρυσό solidus, ένα άλλο χρυσό νόμισμα το «τεταρτηρόν» λίγο ελαφρύτερο από το πρώτο. Εκτός από την εμπορική σκοπιμότητα που εξυπηρετούσε η έκδοση του «τεταρτηρού» σύμφωνα με την αντίληψη των χρονογράφων της εποχής η έκδοσή του είχε σκοπό την αύξηση των εσόδων του δημόσιου ταμείου αφού η εισφορά προς το κράτος θα εισπράττονταν με το βαρύ νόμισμα και οι δημόσιες πληρωμές θα γινόταν με το ελαφρύτερο. Οι δύο τύποι των χρυσών νομισμάτων, το βαρύτερο χρυσό νόμισμα και το ελαφρύτερο «τεταρτηρόν» συνεχίζουν να εκδίδονται αλλά το καθένα έχει διαφορετική εξωτερική μορφή ώστε να διακρίνονται εύκολα.

Από την εποχή του Κωνσταντίνου Θ' του Μονομάχου για πρώτη φορά στην ιστορία της αυτοκρατορίας αρχίζει μια συνεχής αλλοίωση του τίτλου καθαρότητας όλων των χρυσών νομισμάτων.

Τα νομίσματα περιέχουν ολοένα μικρότερη ποσότητα χρυσού και μεγαλύτερη ποσότητα άλλων μετάλλων.

Το δεύτερο μισό του 11^{ου} αιώνα βρίσκεται στην κυκλοφορία πλήθους «νομισμάτων» με διάφορους τίτλους καθαρότητας και με διαφορετική μεταλλική σύνθεση. Η σχέση μεταξύ των νομισμάτων αυτών μεταβάλλεται συνεχώς και δημιουργεί πραγματικό χάος στην αγορά. Έτσι χωρίς αμφιβολία η εσωτερική συνοχή του νομισματικού συστήματος έχει κλονιστεί. Αυτό φαίνεται από το γεγονός ότι σε έγγραφα, που αφορούν πληρωμές μισθών ή φόρων, οι συντάκτες αισθάνονται την ανάγκη να προσδιορίσουν ακριβώς το νόμισμα με το οποίο θα γίνονται οι πληρωμές.

Η νομισματική αταξία φανερώνει μια γενικότερη οικονομική κρίση για την οποία οι πληροφορίες των πηγών της εποχής δεν αφήνουν καμιά αμφιβολία. Δίπλα στην αύξηση των εσόδων του κράτους, με τον ολοένα μεγαλύτερο αριθμό υπαλλήλων και τις χωρίς φειδώ παραχωρήσεις των κρατικών εσόδων σε προνομιούχους ιδιώτες, εκκλησιαστικούς και λαϊκούς, μαρτυρείται η ελάττωση της αγροτικής παραγωγής.

Η έλλειψη χρημάτων για την στρατολογία μισθοφόρων, προκειμένου να αντιμετωπίσει την επίθεση των Νορμανδών, ανάγκασε τον Αλέξιο Α΄ Κομνηνό να καταφύγει στη δήμευση των εκκλησιαστικών περιουσιών (ιερών σκευών) για την κοπή νομισμάτων. Για τον ίδιο σκοπό επίσης αναγκάστηκε να χρησιμοποιήσει τον χαλκό και τα πολύτιμα μέταλλα μερικών δημοσίων έργων. Είναι βέβαιο ότι ο Αλέξιος Α΄ Κομνηνός εξέδωσε νέο χρυσό νόμισμα με σχετικά υψηλό τίτλο καθαρότητας που διατηρήθηκε ως το τέλος της περιόδου (1204).

Ανακεφαλαιώνοντας, μπορούμε να πούμε ότι ο έλεγχος στη νομισματική πολιτική από τους αυτοκράτορες, βοήθησε το Βυζαντινό Κράτος στην οργάνωση της οικονομικής και κοινωνικής ζωής, δηλαδή την αποτροπή αισχροκέρδειας και διαφθοράς, τον έλεγχο της παραγωγής και διακίνησης των προϊόντων, την αποτροπή θησαυρισμού με παραχάραξη νομισμάτων. Η οικονομική ανάπτυξη ή η κρίση της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας είχε άμεση αντανάκλαση, όπως άλλωστε αυτό είναι αναμενόμενο, στη χρήση και στην αξία του νομισματικού συστήματος.

ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑ

Η περίοδος μετά την άλωση της Κωνσταντινούπολης και την ολοκλήρωση της Οθωμανικής κατάκτησης της κυρίως Ελλάδας νομισματικά δεν μπορούσε παρά να σημαίνει την διακοπή κυκλοφορίας του υπέρπυρου και την αντικατάστασή του από τις κοπές της νέας Οθωμανικής διοίκησης.

Η ιστορία της μετάβασης αυτής είναι αρκετά ενδιαφέρουσα όμως αυτό που προξενεί ιδιαίτερο

ενδιαφέρον είναι η ύπαρξη ελληνικών "νομισμάτων" ακόμα και κατά τα χρόνια της Τουρκοκρατίας. Βέβαια δεν πρόκειται για κοπές που έγιναν από την επίσημη διοίκηση της Οθωμανικής αυτοκρατορίας, ούτε και είχαν γενική κυκλοφορία μεταξύ των υπόδουλων χριστιανών. Είναι περιορισμένες τοπικές εκδόσεις των Ελληνικών κοινοτήτων καθώς επίσης και εκδόσεις από την εκκλησία, εκκλησιαστικά νομίσματα δηλαδή, που χρησιμοποιούνταν πάντα σε μικρή εμβέλεια από τους χριστιανούς. Για να καταλάβουμε τις εξελίξεις που δημιούργησαν τις απαραίτητες συνθήκες και προϋποθέσεις για να εκδοθούν αυτά τα τοπικά "νομίσματα" είναι απαραίτητο να εξηγήσουμε τα οικονομικά της αυτοκρατορίας καθώς και τους νόμους και τους θεσμούς της.

Από το 1566 περίπου άρχισε η διαρκής μείωση του ασημιού που περιείχαν τα Τουρκικά ασημένια νομίσματα. Έτσι ενώ ένα ακτσέ είχε σταθερή περιεκτικότητα ασημιού από το 1491 μέχρι το 1566, στα 1619 η περιεκτικότητά του μειώθηκε αρκετά. Αυτό συνέβη γιατί το κράτος δεν μπορούσε να ανταποκριθεί στις ανάγκες ρευστότητας της αγοράς. Οι συνεχείς υποτιμήσεις που ακολούθησαν τις δυσκολίες αυτές είχαν σαν συνέπεια οι επίσημες νομισματικές ισοτιμίες να ανατρέπονται γρήγορα στην αγορά και να κυκλοφορούν παράλληλα πολλά νοθευμένα και παραχαραγμένα νομίσματα. Στα 1641 από το Βεζίρη Μουσταφά Πασά έγινε σημαντική υποτίμηση στο γρόσι από τα 120 στα 80 ακτσέ.

Για σημαντικό χρονικό διάστημα αποσύρθηκαν τα παλιά ακτσέ και μέχρι να κυκλοφορήσουν νέα από το νομισματοκοπείο της Κωνσταντινούπολης παρουσιάστηκε μεγάλη έλλειψη μικρής αξίας κερμάτων που προκάλεσε μεγάλη κρίση στην αγορά. Και έτσι έγιναν μεγάλα κεσάτι εις τα πάντα εις όλον τον κόσμο και μεγάλη στεναχώρια είχαν πάντες άνθρωποι και εξημιώθηκαν όλοι τους μικροί και μεγάλοι. Και επτώχινεν ο κόσμος πολλά και όλοι αναθεματούσαν τον βεζίρη.

Την έλλειψη του νομίσματος των καθημερινών δοσοληψιών τη συνοδεύει η πείνα που δεν ήταν συνέχεια της σιτοδείας του 1640 αλλά πείνα από την έλλειψη αγαθών στο παζάρι λόγω της απουσίας του μικρού νομίσματος. Από την πείνα και μέσα στην απελπισία των πολιτών παρουσιάστηκαν και ακραία φαινόμενα, στη Λάρισα για παράδειγμα κάποιοι έπεσαν στο ποτάμι και άλλοι αλληλοσκοτώθηκαν. Αντιδράσεις σαν αυτές είναι οι κοινωνικές επιπτώσεις του νομισματικού κενού, αποδεικνύοντας παράλληλα και την διαχρονική ανά τους αιώνες σημασία της σταθερής νομισματικής πολιτικής, που έχει αντίκτυπο στην αλυσίδα της εργασίας, στον ανεπαρκή εφοδιασμό της αγοράς και επίσης στην ανεργία.

Το διαθέσιμο από το κράτος μεγάλης αξίας νόμισμα δεν εξυπηρετούσε τις ανάγκες των αμοιβών ούτε την απορρόφηση των προϊόντων. Στο διάστημα αυτό συναντάμε για πρώτη φορά τον φώλον σαν ονομασία κέρματος ελάχιστης αξίας. Είναι πιθανό πάντως να προϋπήρχε ενδοεκκλησιαστικό νόμισμα με την ίδια ονομασία κατά τα Βυζαντινά χρόνια που αργότερα ονομάστηκε φώλα και μάρκα. Πιθανόν η εισαγωγή του φώλου να έγινε στα τελευταία χρόνια πριν την πτώση του Βυζαντίου όταν πάλι παρουσιάστηκε έντονη έλλειψη μικρής αξίας νομισμάτων ή στα πρώτα χρόνια της Οθωμανικής κατάκτησης πιθανόν για να μη κυκλοφορεί αλλόθρησκο χρήμα στις εκκλησίες.

Έτσι σιγά σιγά έγινε θεσμός που διατηρήθηκε ακόμα και ως το 1940 σε μερικές εκκλησίες του νομού Δράμας. Ερευνώντας σε κείμενα εκκλησιαστικών επιτροπών και στους λογαριασμούς τους, φαίνεται πως ο θεσμός του φώλου ή φώλλας υπήρχε σαν εκκλησιαστική απόδειξη αγοράς κεριών με αφετηρία πολύ παλαιότερα του 1641 από τα τελευταία χρόνια του Βυζαντινού κράτους που τα μικρά νομίσματα επίσης σπάνιζαν. Η εξήγηση αυτής της πρακτικής είναι απλή. Σε περιόδους έλλειψης νομίσματος δημιουργήθηκαν δυσκολίες στα εκκλησιαστικά ταμεία από το γεγονός ότι οι χριστιανοί ήταν πολύ δεμένοι με την εκκλησία τους και βρίσκονταν σε δύσκολη θέση όταν δεν είχαν τα απαραίτητα ψιλά για να αγοράσουν κεριά τις Κυριακές και τις εορτές καθώς και να προσφέρουν τον οβολό τους στο παγκάρι και τους δίσκους της ενορίας. Έτσι φαίνεται πως καθιερώθηκε ευρύτερα η έκδοση μικρών

εκκλησιαστικών αποδείξεων ή για μεγαλύτερη ασφάλεια και ευκολία μεταλλικών δίσκων που αντιπροσώπευαν την αξία ενός ή δύο κεριών. Με αυτό τον απλό τρόπο ο κάθε χριστιανός μπορούσε να ανταλλάξει ένα μεγαλύτερης αξίας νόμισμα με πολλές αποδείξεις κεριών αγοράζοντας προκαταβολικά τα κεριά που έκανε χρήση για ένα χρονικό διάστημα. Έτσι χωρίς στην ουσία η εκκλησία να το επιδιώκει αυτές οι αποδείξεις κεριών έγιναν ένα είδος εκκλησιαστικού νομίσματος που άρχισε να καλύπτει και εξωεκκλησιαστικές μικρές ανάγκες αφού είχε αντίκρισμα σε ένα πραγματικό αγαθό, το κεριό, που με τη σειρά του είχε μια δεδομένη αξία.

Με την πάροδο των χρόνων ο 19ος αιώνας βρίσκει την Οθωμανική αυτοκρατορία κάτω από την πίεση των μεγάλων δυνάμεων για τη χορήγηση στοιχειωδών ελευθεριών στους υπόδουλους ακόμα χριστιανούς Έλληνες και τους άλλους λαούς. Η αρχή έγινε το 1839 με το νόμο Χαττί Σερίφ του Γκιούλχανε ή νόμος του Τανζιματιού για να αρχίσει να υλοποιείται με το νόμο Χαττί Χομαγιούν στα 1856. Αυτό το νομοθετικό πλαίσιο μαζί με συμπληρώματα εξίσωνε θεωρητικά τους Τούρκους με τους Χριστιανούς δίνοντας νέες δυνατότητες στις Ελληνικές κοινότητες του Οθωμανικού κράτους αφού πλέον αυτές ήταν θεσμοθετημένες αρχές με δικαιώματα που οι αρχές, θεωρητικά τουλάχιστον, όφειλαν να σέβονται.

Ως εκείνη την εποχή η διοίκηση σέβονταν οικειοθελώς και με πολλές μεταπτώσεις από περίοδο σε περίοδο μόνο το Βελάτι του Μωάμεθ Β' στον Πατριάρχη Γεννάδιο το οποίο ανανεωνόταν από τους διαδόχους του πορθητή. Η θέση των δημογερόντων στηριζόταν περισσότερο στο γεγονός πως οι Τούρκοι δεν επιθυμούσαν να κανονίζουν εκείνοι τις εσωτερικές υποθέσεις των Ελλήνων καθώς θεωρούσαν τους αλλόθρησκους υποδεέστερα όντα. Ο συνδυασμός της έλλειψης νομισμάτων μικρής αξίας εξαιτίας αλληπάλληλων εσωτερικών οικονομικών προβλημάτων των Οθωμανών καθώς και της νομοθετικής αλλαγής έδωσε τη δυνατότητα στις κοινότητες της Καβάλας, της Θάσου και άλλων περιοχών της αυτοκρατορίας που υπήρχαν οργανωμένες Ελληνικές κοινότητες, να εκδώσουν τοπικής χρήσης νομίσματα, φαινόμενο και πάλι εκ' πρώτης όψεως παράδοξο. Η έκδοση δηλαδή νομισμάτων από φορέα που δεν ήταν η κεντρική τράπεζα ή το υπουργείο των οικονομικών με τα νομισματοκοπεία του και αναλογιζόμενοι παράλληλα πόσο σκληρός ήταν ο Τουρκικός νόμος περί κιβδηλείας και παραχάραξης του 1858.

Ο άτυπος θεσμός της εκκλησιαστικής φώλας του 1880 είχε παράδοση αιώνων και ήταν γνωστός στους Τούρκους ως μια αρχαία εκκλησιαστική παράδοση των ραγιαδών. Αυτός είναι ο λόγος που οι δημογεροντίες μπόρεσαν χωρίς διώξεις να προχωρήσουν στις δικές τους "νομισματικές" εκδόσεις οι οποίες άλλωστε είχαν πάντα την εκκλησιαστική σφραγίδα αποτυπωμένη. Θα πρέπει πάντως να αναφέρουμε πως τοπικά νομίσματα εκδόθηκαν και από τους Αρμένιους και τους Εβραίους στα λίγα μέρη που είχαν οργανωμένες κοινότητες με συμπαγή πληθυσμό.

Η ΔΡΑΧΜΗ

Η δραχμή ως νομισματική μονάδα του ελεύθερου ελληνικού κράτους καθιερώθηκε για πρώτη φορά κατά την περίοδο αντιβασιλείας του Όθωνα με το Βασιλικό Διάταγμα της 8ης Φεβρουαρίου 1833. Το νέο ελληνικό νομισματικό σύστημα ήταν στη σύλληψή του διμεταλλικό αλλά στην πράξη δεν κυκλοφόρησαν παρά ελάχιστα χρυσά νομίσματα.

Η δραχμή ήταν αργυρό νόμισμα που ζύγιζε 4,477 γραμμάρια με περιεκτικότητα 900 και διαιρούνταν σε εκατό μόρια, τα ονομαζόμενα λεπτά. Το νομισματικό σύστημα άρχισε να σταθεροποιείται και το 1841, μετά από πολυετείς προσπάθειες, ιδρύθηκε η Εθνική Τράπεζα με κεφάλαιο 5.000.000 δραχμών και παραχώρηση προνομίου για την έκδοση τραπεζικών γραμματίων στον κομιστή. Η

Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος άρχισε τις εργασίες της τον Ιανουάριο του 1842 προικοδοτημένη με κεφάλαιο 3.402.000 δραχμών.

Εννέα μήνες μετά την ίδρυσή της, κυκλοφόρησαν τραπεζογραμμάτια των 25, 50, 100 και 500 δραχμών τα οποία το κοινό δέχθηκε με εμπιστοσύνη θέτοντας ευνοϊκές βάσεις για τη νομισματική κυκλοφορία. Η Εθνική εξασφάλισε το 1861 ανανέωση του προνομίου έκδοσης τραπεζικών γραμματίων για 25 χρόνια καθώς και την έγκριση να εκδώσει δεκάδραχμα τραπεζικά γραμμάτια μέχρι του ποσού των δύο εκατομμυρίων δραχμών.

Παράλληλα, οι Βαυαροί οργάνωσαν το «Βασιλικόν Νομισματοκοπείον και Σφραγιστήριο Αθηνών» και το προίκισαν με τα αναγκαία μηχανήματα και προσωπικό. Από το 1851, τα αργυρά νομίσματα κόβονταν στη Βιέννη, με τη μορφή του Όθωνα σε ώριμη ηλικία.

Η δραχμή επηρεάστηκε από τη διεθνή οικονομική συγκυρία και από τις ιστορικές τύχες του ελληνικού κράτους, οι οποίες αποτυπώθηκαν στην αξία της όσο και στην αισθητική της.

Η Κρητική Επανάσταση που ξέσπασε το 1866 δημιούργησε αυξημένες ανάγκες για την Ελλάδα και οι πρόσθετες δαπάνες που απαιτούσε η πολεμική προπαρασκευή ανέστειλαν την εφαρμογή του νέου νομισματικού συστήματος και επέβαλαν καθεστώς αναγκαστικής κυκλοφορίας για διάστημα 14 μηνών. Η Ελλάδα, λόγω των αναστατώσεων αυτών, δεν κατάφερε να εφαρμόσει τον διμεταλλισμό και να καθορίσει νέες ισοτιμίες για τα διάφορα ξένα νομίσματα το 1873 ενώ από το 1876 απαγορεύτηκε η κυκλοφορία άλλων νομισμάτων πλην αυτών της Νομισματικής Ένωσης. Την εποχή αυτή κόπηκαν σε γαλλικά νομισματοκοπεία χρυσά νομίσματα των 5, 10, 20, 50, και 100 δραχμών, αργυρά των 5 και 1 δραχμών και 50, 20 λεπτών καθώς και χάλκινα των 10 (διώβολα), 5 (οβολοί), 2 και 1 λεπτών.

Παράλληλα, γίνονταν δεκτά τα νομίσματα των άλλων χωρών της Λατινικής Νομισματικής Ένωσης. Το 1879 αρχίζει μια νέα περίοδος για τα οικονομικά της Ελλάδας: είναι η εποχή των δανείων του εξωτερικού, που τυπικά τελειώνει το 1893. Κυκλοφόρησαν την εποχή αυτή χαλκονικέλινα κέρματα των 20, 10 και 5 λεπτών ως συνέχεια των κερματικών γραμματίων που είχαν κάνει την εμφάνισή τους στα τέλη του αιώνα. Μέχρι το 1920, η ισοτιμία της με τη χρυσή λίρα της Αγγλίας παρέμενε σταθερή (25 δραχμές). Από τότε ως τις μέρες της Μικρασιατικής Καταστροφής υποτιμούνταν συνεχώς έως τις 140 δραχμές. Ακολουθεί νέα νομισματική κρίση που συνεχίζεται έως το 1926.

Το 1928 ιδρύεται η Τράπεζα της Ελλάδος και παρά τη μεγάλη διεθνή ύφεση του 1929 και τις διεθνείς οικονομικές και νομισματικές διαταραχές της δεκαετίας του 1930, η Ελλάδα κατόρθωσε να διατηρήσει σχετική νομισματική σταθερότητα έως την κήρυξη του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου, συνδεδεμένη με το σύστημα του Χρυσού Νομισματικού Κανόνα. Η Δημοκρατία είχε το 1926 κόψει χαλκονικέλινα νομίσματα των 2 και 1 δραχμής καθώς και των 50 και 20 λεπτών με την απέριπτη κεφαλή της Αθηνάς στη μία όψη τους. Τη λιτή αυτή εμφάνιση θα αντισταθμίσουν το 1930 ημιαργυρά κέρματα των 10 και 20 δραχμών σχεδιασμένα από τον ζωγράφο Μιχαήλ Αξελό με τις κεφαλές της Δήμητρας και του Ποσειδώνα αντίστοιχα ενώ το χαλκονικέλινο 5δραχμο κόσμησε ο αναγεννώμενος Φοίνικας παραπέμποντας πίσω στην αρχή της νομισματικής ιστορίας του ελληνικού κράτους.

Το 1981 η Ελλάδα εντάσσεται στην Ε.Ο.Κ. και το 1983 υιοθετήθηκε η νομισματική πολιτική της διολίσθησης (βαθμιαίας και ελεγχόμενης υποτίμησης), κατά 15% εκείνη τη χρονιά και κατά 15,5% το 1985. Νέα υποτίμηση θα δεχθεί η δραχμή το 1998 αλλά με παράλληλη ένταξή της στο Μηχανισμό Συναλλαγματικών Ισοτιμιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Από τον Ιανουάριο του 2001, η δραχμή εμφανίστηκε δίπλα-δίπλα με το ευρώ στην αναγραφή των

τιμών και αξιών στην ελληνική αγορά, ενώ από τον Ιανουάριο 2002 άρχισε η τελευταία βραχύχρονη πράξη της κυκλοφορίας της, παράλληλα με το ευρωπαϊκό νόμισμα.

Την πρώτη Ιανουαρίου του 2002 η δραχμή εγκαταλείπει οριστικά το προσκήνιο και διαβαίνει το κατώφλι της ιστορίας και την πρώτη Μαρτίου του 2002 καταργείται το νομισματικό καθεστώς των εθνικών τραπεζογραμμάτων και κερμάτων.

Τα κέρματα έχουν μία κοινή και μία εθνική όψη. Στην κοινή όψη απεικονίζονται η αξία του κέρματος και ένας χάρτης της Ευρώπης. Σχεδιαστής της είναι ο Βέλγος Luc Luycckx. Η εθνική όψη διαφέρει για κάθε χώρα. Όλα τα κέρματα έχουν στο σχέδιό τους και τα 12 αστέρια της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την ημερομηνία κοπής τους (Το Βέλγιο, η Γαλλία, η Ισπανία, η Ολλανδία και η Φινλανδία είναι οι μοναδικές χώρες που έχουν κέρματα με ημερομηνία κοπής πριν το 2002).

Ο σχεδιασμός των χαρτονομισμάτων του ευρώ έγινε από τον Robert Kalina από την κεντρική τράπεζα της Αυστρίας, που ανακηρύχθηκε νικητής του σχετικού διαγωνισμού το Δεκέμβριο του 1996 στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Δουβλίνου. Τα σχέδιά του αντανakλούν επτά σημαντικές αρχιτεκτονικές περιόδους της ιστορίας του ευρωπαϊκού πολιτισμού. Στην εμπρόσθια όψη απεικονίζονται **πύλες** και **παράθυρα** που συμβολίζουν το πνεύμα ευρύτητας και συνεργασίας, περικυκλωμένα από τα 12 αστέρια, το σύμβολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στην οπίσθια όψη κάθε χαρτονομίσματος υπάρχει το γεωγραφικό περίγραμμα της Ευρώπης και μία **γέφυρα** που συμβολίζει την επικοινωνία μεταξύ των λαών της Ευρώπης και μεταξύ της Ευρώπης και του υπόλοιπου κόσμου.

Η μετάβαση στο ευρώ σε φυσική μορφή το 2002 ήταν ένα σημαντικό γεγονός στην ιστορία της Ευρώπης και αποτέλεσε σπουδαίο επίτευγμα από τεχνική άποψη.

Την 1η Ιανουαρίου του 2002 τα τραπεζογραμμάτια και τα κέρματα ευρώ τέθηκαν σε κυκλοφορία σε 12 χώρες με συνολικό πληθυσμό 308 εκατομμυρίων ανθρώπων. Επρόκειτο για τη μεγαλύτερη νομισματική μετάβαση που έγινε ποτέ παγκοσμίως, στην οποία συμμετείχαν ο τραπεζικός τομέας, οι εταιρείες χρηματοπιστολών, οι εμπορικές επιχειρήσεις, ο κλάδος παραγωγής και εκμετάλλευσης μηχανημάτων που δέχονται μετρητά και, φυσικά, το ευρύ κοινό. Πέντε χρόνια αργότερα, και αφού η Σλοβενία είχε ήδη γίνει την 1η Ιανουαρίου 2007 το 13ο μέλος της ζώνης του ευρώ, 316 εκατομμύρια κάτοικοι χρησιμοποιούσαν το ευρώ ως νόμισμα τους.

Από την 1η Ιανουαρίου 2008, μετά την ένταξη της Κύπρου και της Μάλτας στη ζώνη του ευρώ, ο αριθμός αυτός έφτασε τα 317 εκατομμύρια.

Η συνεχιζόμενη επιτυχής εισαγωγή του ευρώ συμβάλλει σε μια Ευρώπη όπου οι άνθρωποι, οι υπηρεσίες, τα κεφάλαια και τα αγαθά μπορούν να κυκλοφορούν ελεύθερα.

Πηγές

<http://sfrang.com/historia/parart057.htm>

<http://argolikivivliothiki.gr/2011/05/16/το-νόμισμα-στον-αρχαίο-ελληνικό-κόσμο>

<http://www.agiotatos.gr/greekhistory/greekhistory/2009-07-21-16-05-51/2009-07-21-16-08-56.html>

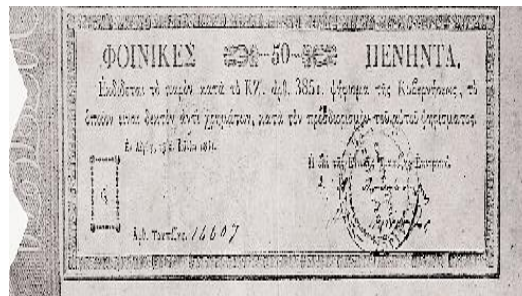
<http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9D%CF%8C%CE%BC%CE%B9%CF%83%CE%BC%CE%B1>

Χαρτονομίσματα

Ορισμός : Το χαρτονόμισμα είναι ένα είδος αξιόγραφου, γραμματίου, ή υποσχετικής στην οποία ο εκδότης αναγράφει το ποσόν και το είδος του νομίσματος το οποίο θα καταβάλει στον κομιστή. Εκδίδεται συνήθως από πιστωτικά ιδρύματα όπως είναι οι τράπεζες και γι αυτό είναι ευρέως γνωστό και ως τραπεζογραμμάτιο. Σπανιότερα και ανάλογα με την νομοθεσία της κάθε χώρας ή τις ειδικές συνθήκες που επικρατούν μπορεί να εκδοθεί και από άλλους όπως από το ίδιο το κράτος, τον στρατό, επιχειρήσεις ή και ιδιώτες. Χρησιμοποιείται στις συναλλαγές ως χρήμα αξίας ίσης με την ονομαστικής του αξία. Σήμερα στις περισσότερες χώρες τα τραπεζογραμμάτια εκδίδονται από τις κεντρικές τράπεζες των χωρών. Η πρώτη καταγεγραμμένη χρήση χαρτονομισμάτων έγινε στην Κίνα τον 7ο αιώνα μ.Χ ωστόσο στην Ευρώπη η χρήση τους άρχισε να διαδίδεται τον 17ο αιώνα, 10 αιώνες αργότερα.

Ιστορία των ελληνικών χαρτονομισμάτων

Η ιστορία των ελληνικών χαρτονομισμάτων είναι μια πολυκύμαντη πορεία από τον πρώτο ΦΟΙΝΙΚΑ στη σημερινή διεθνή μας ένταξη. Είναι πολύ δύσκολη η συμπύκνωση της ιστορίας των ελληνικών χαρτονομισμάτων και του ελληνικού νομίσματος. Η ιστορία αυτή προβάλλει την εναλλασσόμενη οικονομική αλλά και κοινωνικοπολιτική ιστορία της χώρας μας. Ο Ιωάννης Καποδίστριας , ο πρώτος κυβερνήτης της Ελλάδος έκοψε στην Αίγινα την πρώτη ελληνική νομισματική μονάδα , τον Φοίνικα, λόγω των προσδοκιών του έθνους, επίσης ίδρυσε την εθνική χρηματιστική τράπεζα απευθυνόμενος στον πατριωτισμό των Ελλήνων για ενίσχυση του κενού δημοσίου ταμείου. Παράλληλα έκδωσε χαρτονομίσματα για περιορισμένη χρήση. Η αρχική πρόταση προέβλεπε συνολική αξία 3000000 Φοινίκων αλλά η εθνική συνέλευση του Ναυπλίου περιόρισε την αξία αρχικά σε 1000000 και τελικά σε 500000 Φοίνικες.

Ο Ιωάννης Καποδίστριας

**πρώτος κυβερνήτης της νεώτερης Ελλάδας
Φοινίκων**

Το πρώτο ελληνικό χαρτονόμισμα των 50

Επειδή το κοινό τα αντιμετώπισε με δυσπιστία και κυκλοφόρησαν περιορισμένα, μετά από αρκετές διαπραγματεύσεις ιδρύθηκε το 1847 η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος η οποία μετά από 9 μήνες κυκλοφόρησε τα πρώτα τραπεζογραμμάτια τυπωμένα στη Γαλλία λιθογραφικά κ επί της μιας όψεως. Σ τη συνέχεια ο Ευάρδος παράγγειλε νέα τραπεζογραμμάτια που κυκλοφόρησαν το 1847

τυπωμένα επί των δύο όψεων σε χαλύβδινες πλάκες. Το 1848 λόγω Ευρωπαϊκής κρίσεως επιβλήθηκε αναγκαστική κυκλοφορία των τραπεζογραμμάτων με πολύτιμο μέταλλο. Οι αξίες που κυκλοφόρησαν ήταν 500, 100,50 και 25 δραχμών. Αυτές συμπληρώθηκαν με αξία των δραχ. 10 που τυπώθηκαν επίσης στη Γαλλία και κυκλοφόρησαν το 1848 με επιστασία του Γάλλου οικονομολόγου Λεμέτρ, μετέπειτα βασιλικού επιτρόπου της Εθνικής Τραπέζης.

Εφαρμογή Συμφωνίας

Το 1867 η Ελλάς αποδέχτηκε αρχικά και προσχώρησε το 1868 στη Λατινική Νομισματική Ένωση, μία συμφωνία για κοινό νόμισμα(νομίσματα ίδιου βάρους και καθαρότητας σε χρυσό και άργυρο-διμεταλλισμός-) μεταξύ Γαλλίας, Ιταλίας, Βελγίου και Ελβετίας αλλά ανέστειλε την εφαρμογή της συμφωνίας. Με την προσάρτηση της Ηπειροθεσσαλίας (1881) ιδρύθηκε η ομώνυμη τράπεζα που εξέδωσε χαρτονόμισμα για τις νέες ελληνικές περιοχές. Διανύουμε την αμφιλεγόμενη περίοδο Χαριλάου Τρικούπη και του << δυστυχώς επτωχεύσαμεν >>. Έγιναν προσπάθειες οικονομιών, αλλά μεσολάβησε ο << άτυχος >> πόλεμος του 1897 με αποτέλεσμα την εγκατάσταση του Διαρκούς Οικονομικού Ελέγχου – ένα είδος ΔΝΤ της εποχής – που επέτυχε ώστε η σχέση γαλλικού φράγκου – δραχμής από 167 προς 100 το 1897 να φθάσει σε 99,90 προς 100 το 1910 και να οδηγήσει στη νομισματική μεταρρύθμιση του 1910 (ΓΧΜΒ). Λίγους μήνες πριν από την καταστροφή του 1922 ο τότε υπουργός Οικονομικών Πρωτοπαπαδάκης διχοτόμησε το χαρτονόμισμα και το δεξιό ήμισυ ανταλλάχτηκε με αναγκαστικό δάνειο. Ήταν μία παγκόσμια δημοσιονομική πρωτοτυπία. Το ίδιο μέτρο εφαρμόστηκε το 1926 αλλά για το ένα τέταρτο του χαρτονομίσματος.

Ο χρυσός κανών

Το 1928 ιδρύθηκε η Τράπεζα της Ελλάδος (Κεντρική Τράπεζα) που ανέλαβε το εκδοτικό προνόμιο από την Εθνική Τράπεζα. Αρχικά χρησιμοποίησε χαρτονόμισμα από το απόθεμα της Εθνικής με ημικυκλική κόκκινη επισήμανση << Τράπεζα της Ελλάδος >>. Το 1932 κυκλοφόρησε δικά της χαρτονόμισμα των δραχ. 500 και 5000 τυπωμένα στις ΗΠΑ. Η νομισματική κυκλοφορία συνδέθηκε με τον χρυσό κανόνα, με σχέση Λίρας Αγγλίας προς τη δραχμή 1 Λίρα Αγγλίας = δραχ. 375. Η παγκόσμια κρίση ανάγκασε την Ελλάδα να εγκαταλείψει τον χρυσό κανόνα το 1931 και να απαγορεύσει την κατοχή συναλλάγματος το 1932. Επίσης δραχμοποίησε υποχρεωτικά τις καταθέσεις σε συνάλλαγμα. Τα ελληνικά χαρτονόμισμα που προοδευτικά έφτασαν σε νούμερα πολλών δεσκατομμυρίων κυκλοφορούσαν παράλληλα με κατοχικά γερμανικά, ιταλικά και βουλγαρικά που ουσιαστικά << άρπαζαν >> την ελληνική παραγωγή στις πηγές της. Αργότερα στις παραμονές της

απελευθέρωσης κυκλοφόρησαν χαρτονομίσματα του βουνού (ΠΕΕΑ) καθώς και επιταγές της επαρχίας (Τραπέζης της Ελλάδος) για να αντιμετωπιστούν άμεσες ανάγκες (μισθοδοσία κλπ.). Στις 11 Νοεμβρίου 1944 μία νέα δραχμή ορίστηκε ίση με πενήντα δισεκατομμύρια κατοχικές. Ο Εμφύλιος όμως έφερε καινούριο πληθωρισμό και τα νέα χαρτονομίσματα μεγάλωναν , πάλι .σε ονομαστικές αξίες μέχρις ότου το 1954 κόπηκα τα τρία μηδενικά (νομισματική μεταρρύθμιση του 1953).

Περίπου, δύο χιλιάδες τριακόσια χρόνια από τα νομίσματα των Λυδών, η Τράπεζα της Στοκχόλμης θέτει σε κυκλοφορία, το 1662, τα πρώτα της τραπεζογραμμάτια και ακολούθησαν οι άλλες χώρες της Ευρώπης και του κόσμου ολόκληρου. Τα χαρτονομίσματα ήσαν, καταρχάς, μια γραπτή υπόσχεση της τραπεζής ότι θα καταβάλει στον κομιστή «επί τη εμφανίσει» το αναγραφόμενο ποσό σε χρυσά ή αργυρά νομίσματα, τα οποία είχε προηγουμένως καταθέσει σ' αυτήν. Η έλλειψη όμως χρυσού και αργύρου για την κοπή νομισμάτων, αφ' ενός, και αφ' ετέρου η αυξανόμενη εμπιστοσύνη προς τις τράπεζες, καθιέρωσαν τα τραπεζογραμμάτια των ως γενικά ανταλλακτικό μέσο, αποδεκτό στις συναλλαγές. Στην Ελλάδα, τα χαρτονομίσματα εμφανίζονται όταν ο Ιωάννας Καποδίστριας κατά τον Ιούνιο του 1831, για να μην επιβάλει και νέους φόρους απεφάσισε διά του ψηφίσματος του ΚΖ/17.6.1831 την εκτύπωση χαρτονομισμάτων των 5, 10, 50 και 100 φoinίκων συνολικής αξίας 3.000.000 φoinίκων, από την Εθνική Χρηματιστική Τράπεζα που είχε συσταθεί ήδη από το 1828, αμέσως μετά την άφιξή του. Η Εθνική Χρηματιστική Τράπεζα διαλύθηκε το 1834. Όσα όμως χαρτονομίσματα είχαν μπει σε κυκλοφορία και είχαν παραμείνει στα χέρια κομιστών απεσύρθησαν το 1835

χαρτονομίσματα των δέκα και εκατό δραχμών της Εθνικής Τραπέζης της Ελλάδος

Η εκτύπωσή τους έγινε στη Νέα Υόρκη

Χαρτονομίσματα των δέκα και εκατό δραχμών της Εθνικής Τραπέζης της Ελλάδος. Η εκτύπωσή τους έγινε στη Νέα Υρκη.

Εθνική Τράπεζα Ελλάδος 1841 - 1928

Το 1836 έγινε νέα προσπάθεια ιδρύσεως Εθνικής Τραπέζης, που θα είχε και το δικαίωμα εκδόσεως τραπεζικών γραμματίων, αλλά χωρίς αποτέλεσμα, «λόγο της ανωμάλου καταστάσεως των ελληνικών πραγμάτων», όπως ισχυρίστηκαν οι άλλοι κεφαλαιούχοι. Τέλος το 1841 ιδρύεται η Εθνική Τράπεζα για την ενίσχυση της γεωργίας, του εμπορίου και της βιομηχανίας, στην ο-ποία παραχωρείται και το προνόμιο εκδόσεως τραπεζικών γραμματίων, αξίας 25, 50, 100 και 500 δραχμών κατ' αρχάς, στις οποίες προστίθενται αργότερα και οι αξίες 10, 20, 1.000 και 5.000 δραχμών. Η Εθνική Τράπεζα άρχισε να λειτουργεί στις 22/1/1842, με κύριο έργο την παροχή δανείων, τα ποσά των οποίων κατεβάλλανε κυρίως σε χαρτονόμισμα. Το πρωτόγνωρο τούτο χάρτινο μέσο συναλλαγών θα ήτο δύσκολο να αποκτήσει την εμπιστοσύνη των συναλασσομένων οι οποίοι γνώριζαν και εμπιστεύονταν τα χρυσά και αργυρά νομίσματα. Την δυσκολία αυτή, η Διοίκηση της Εθνικής Τραπέζης αντιμετώπισε με ένα απλό αλλά πολύ έξυπνο τρόπο: δίπλα στην θυρίδα όπου καταβάλλονται τα ποσά του δανείου σε χαρτονομίσματα, υπήρχε μια άλλη θυρίδα, όπου ο συναλασσόμενος μπορούσε αμέσως να τα ανταλλάξει με χρυσά και αργυρά νομίσματα ισόποσου αξίας.

Χαρτονόμισμα 25 δραχ. της Ιονικής

Τράπεζας

Κερματικά γραμμάτια των δύο δραχ. της Ιονικής Τραπέζης. Κυκλοφόρησαν στις 21 Δεκεμβρίου του 1885

Αξίζει να σημειωθεί την πρώτη ημέρα, δηλαδή στις 22/1/1842 μπήκαν σε κυκλοφορία 50 τραπεζογραμμάτια των 100 δραχμών, στις 28/1/1842 μπήκαν 100 των 100 δραχμών, στις 18/2/1842 μπήκαν 30 των 500 δραχ. κ.λπ. Δηλαδή τον πρώτο μήνα κυκλοφόρησαν 180 γραμμάτια. Τα 25 δραχμα κυκλοφόρησαν στις 29/5/1842 και τα 50 δραχμα στις 14/8/1842. Τα γραμμάτια της Α' εκδόσεως

φέρουν τον τίτλο ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ. ενώ από την Β έκδοση και εφεξής φέρουν τον οριστικό τίτλο Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος. Τα γραμμάτια της Α και Β εκδόσεως κατασκευάστηκαν στο Παρίσι. Και κατά την στιγμή της παραδόσεως στον πελάτη συμπληρώνεται, με το χέρι(!), η αξία αριθμητικώς, π.χ. 50, η ημερομηνία συστάσεως της τραπεζής, 30 Μαρτίου 1841, ο αριθμός του γραμματίου π.χ. 9.350, οι υπογραφές του Λογιστή, του Αρχιταμία, του Διευθυντού και του Βασιλικού Επιτρόπου, του οποίου ο τίτλος έμπαινε με σφραγίδα γιατί είχε παραλειφθεί κατά την εκτύπωση. Επίσης αναγράφεται και η ένδειξη σε ποιο βιβλίο κατεχωρήθη, σε ποια σελίδα και σε ποια γραμμή(!) καθώς και η προειδοποίηση ότι η παραποίηση τιμωρείται με ισόβια. Η Εθνική Τράπεζα, μαζί με την Ιονική και την Τράπεζα Ηπειροθεσσαλίας, εξέδωσε το 1885 και κερματικά γραμμάτια 1 και 2 δραχμών Α και Β εκδόσεως, έναντι δανείου 11.000.000 δραχμών προς το κράτος. Το εκδοτικό προνόμιο διατήρησε η Εθνική Τράπεζα μέχρι το 1928, όποτε ιδρύθηκε η Τράπεζα της Ελλάδος, η οποία και το παρέλαβε.

Εκατοντάδραχμο χαρτονόμισμα της Τραπεζής Κρήτης. Μεταξύ των υπογραφών και εκείνη του ηγεμονικού επιτρόπου

Ιονική Τράπεζα 1840 - 1920

Το 1818 εισάγεται ως βάση του νομισματικού συστήματος το ισπανικό τάλιρο (δίστηλο ή κολονάτο) και υποδιαίρεσεις του το διόβολον, ο οβολός και το ημιοβολόν, που φέρουν την ελληνική επιγραφή Ιονικό Κράτος. Το 1825 εισάγεται το αγγελικό νόμισμα. Οι συναλλαγές όμως εξακολουθούν να υπολογίζονται και να γίνονται σε κολονάτα. Μετά την ένωση της Επτανήσου με την Ελλάδα, το 1864, η Ιονική Τράπεζα εξακολούθησε να λειτουργεί ως αγγλικό ίδρυμα. Η Ιονική Τράπεζα διατήρησε το εκδοτικό δικαίωμα από το 1839 μέχρι το 1920, οπότε περιήλθε στην Εθνική Τράπεζα, ενώ εξακολουθεί να λειτουργεί ως εμπορική τράπεζα. Η Ιονική Τράπεζα προκειμένου να αξιοποιήσει το εκδοτικό δικαίωμά της άρχισε να ετοιμάζει τα σχετικά γραμμάτιά της σε λίρες Αγγλίας, που ήτο και το επίσημο νόμισμα από το 1825. Οι αντιδράσεις όμως, προφανώς, των συναλλασσομένων, που εξακολούθησαν να προτιμούν να συναλλάσσονται και να χρησιμοποιούν τα αργυρά ισπανικά κολονάτα, υποχρέωσαν την Τράπεζα να εγκαταλείψει την έκδοση των γραμματίων της σε λίρες και να τα εκδώσει σε κολονάτα, μολονότι τα λογιστικά βιβλία της και οι ισολογισμοί της εξακολούθησαν να συντάσσονται πάντα σε λίρες Αγγλίας. Η προσπάθεια κυκλοφορίας τραπεζογραμματίων σε λίρες Αγγλίας έφθασε και σταμάτησε στο στάδιο των δοκιμών. Η Ιονική Τράπεζα εξέδωσε γραμμάτια των

2, 5 και 100 κολονάτων, Α και Β εκδόσεις, τα οποία εξακολούθησαν να κυκλοφορούν και μετά την ένωση με την Ελλάδα και την εισαγωγή της δραχμής το 1865. Αντικατεστάθησαν το 1874 με γραμμάτια των 10, 25 και 100 δραχμών, Α και Β εκδόσεις. Το 1885 ε-ξέδωσε, μαζί με την Εθνική και την Τράπεζα Ηπειροθεσσαλίας, κερματικά γραμμάτια 1 και 2 δραχμών έναντι δανείου 3.500.000 δραχμών προς το κράτος.

Κερματικά γραμμάτια μίας και δύο δραχ. της Εθνικής Τραπέζης το 1885

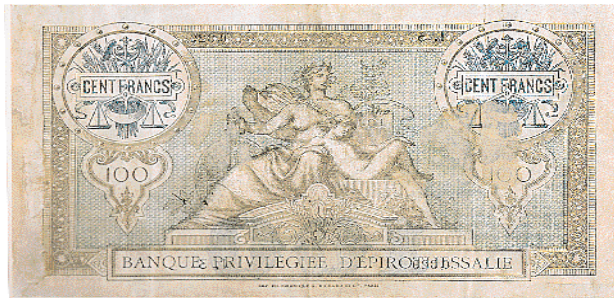
Κερματικά γραμμάτια της Εθνικής Τραπέζης που κυκλοφόρησαν το 1897

Δεκάδραχμο χαρτονόμισμα του 1882 της Τραπέζης της Ηπειροθεσσαλίας

Χαρτονόμισμα 25 δρχ. της Ιονικής Τραπέζης

Χαρτονόμισμα 100 δρχ.(1888) τυπωμένο στη Γαλλία. Τράπεζα Ηπειροθεσσαλίας

Εκατοντάδραχμο της Ιονικής Τραπέζης του 1914

Τράπεζα Ηπειροθεσσαλίας 1882 - 1899

Κατά το 1885 εξέδωσε, μαζί με την Εθνική και την Ιονική Τράπεζα κερματικά γραμμάτια έναντι δανείου 3.500.000 δραχμών προς το κράτος. Τον Δεκέμβριο του 1899 συνεχωνεύθη με την Εθνική Τράπεζα, στην οποία περιήλθε και το προνόμιο της εκδόσεως τραπεζικών γραμματίων.

Τράπεζα Κρήτης 1899 - 1919

Η Τράπεζα Κρήτης ιδρύθηκε το 1899 και της παρεχωρήθη το αποκλειστικό προνόμιο εκδόσεως και κυκλοφορίας τραπεζικών γραμματίων στην Κρήτη, αξίας 25, 50, 100 και 500 δραχμών. Από αυτά εξεδόθησαν μόνον οι αξίες 25 και 100 δραχμών. Το 1919 η Τράπεζα Κρήτης συνεχωνεύθη στην Εθνική Τράπεζα, η οποία και έλαβε από την πρώτη και το εκδοτικό προνόμιο.

Τράπεζα της Ελλάδος 1928 - σήμερα

Η Τράπεζα της Ελλάδος δεν εξέδωσε αμέσως δικά της γραμμάτια, αλλά διατήρησε σε κυκλοφορία τα γραμμάτια της Εθνικής Τραπέζης. Όσα δε γραμμάτια της Εθνικής δεν είχαν τεθεί ακόμη σε κυκλοφορία παρελήφθησαν από την Τράπεζα της Ελλάδος, επισημάνθηκαν με τον τίτλο «ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ» και ετέθησαν σε κυκλοφορία. Τα πρώτα γραμμάτια της Τραπέζης της Ελλάδος των 500 και 5.000 δραχμών κυκλοφόρησαν το 1932 και των 50, 100 και 1.000 δραχμών το 1935.

Το 1932 κυκλοφορούν τα πρώτα χαρτονομίσματα της Τραπέζης της Ελλάδος (των 500 και 5.000 δρχ.). Η εκτύπωσή τους πραγματοποιήθηκε από την American Banknote Company.

Ευνοϊκό υπόμνημα

Το 1814 έτος οριστικής διαδοχής της γαλλικής κυριαρχίας υπήρχε) στενότητα κυκλοφορίας νομισμάτων όπως και σε ύλη την περιοχή της Ανατολής (Levant) με κύρια κυκλοφορία Μεξικανικών Κολονάτων και Ταλίρων Μαρίας Θηρεσίας. Παράλληλα η προσπάθεια προώθησε ως του αγγλικού νομίσματος δεν ε-πέτυχε παρά μόνο σε μικρή κλίμακα μετά το 1830. Το 1837 (23 Οκτωβρίου) δημοσιεύθηκε, μετά τη δημοσίευση νόμου για την ίδρυση και λειτουργία Ανωτύμων Εταιρειών στο Κράτος των Ιονίων νήσων, δημοσιεύθηκε το Καταστατικό (Prospectus) για την ίδρυση τραπέζης με

κεφάλαιο Λιρών 100.000. (4.000 μετοχές προς Λίρες 25 εκάστη) με συμμετοχή και κατοίκων των νήσων, οι οποίοι, όμως, δεν ανταποκρίθηκαν.

Ο τελικός νόμος

Στις 2 Μαρτίου 1840 κυκλοφόρησαν τα πρώτα μεταλλικά νομίσματα της Ιονικής Τραπεζής (αποδείχτηκαν λιποβαρή ως προς το αγγλικό σελίνι). Το 1844 η τράπεζα συνδέθηκε με τον Banking Act που αφορούσε και τη Τράπεζα της Αγγλίας. Το πρώτο έτος λειτουργίας της απέφερε κέρδη Λιρών 4 0.004 και μέρισμα 3%. Μια τελευταία παρατήρηση. Από την παρατήρηση των συλλεκτικών πλέον πρώτων τραπεζογραμμάτων συμπεραίνει κανείς ότι τα τραπεζογραμμάτια εκδίδονταν ad hoc με υπογραφές και ημερομηνία συμπληρωμένες με μελάνι (drafts). Ακόμη και πολύ μεταγενέστερα τραπεζογραμμάτια παρουσιάζουν την ίδια εικόνα. Πτυχές που παραμένουν σχεδόν άγνωστες και αδιερεύνητες συνιστούν και τα «τοπικά νομίσματα και χαρτονομίσματα», που η Ορθόδοξη Εκκλησία έθεσε σε κυκλοφορία καθ'όλην την έκταση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, κατά τα τέλη του 19ου και τις αρχές του 20ού αιώνας. Τρεις ήσαν οι μορφές, με τις οποίες εμφανίσθηκαν τα τοπικά αυτά εκκλησιαστικά «νομίσματα» και «χαρτονομίσματα» Επισημασμένα (με υστερόσημο της εκκλησίας) χάλκινα οθωμανικά κέρματα (40, 20, 10, 5 παράδων), που με την πτώχευση είχαν παύσει να έχουν νόμιμη κυκλοφορία. β) Νομισματοδόσημα, δηλαδή εγχάρακτα μεταλλικά ελάσματα (συνήθως από λευκοσίδηρο) και γ) «Μπιλιέτα», δηλαδή μικρά τεμάχια χαρτόνι ή σκληρό χαρτί, με επιγραφές και σφραγίδα.

Τολμηρό εγχείρημα

Καμία πρωτογενής γραπτή μαρτυρία δεν έχει διασωθεί (εάν, φυσικά υπήρξε ποτέ) για να μας δια φωτίσει κατά τρόπο αυθεντικό. Όμως, τα τριακόσια περί-που διαφορετικά «μπιλιέτα», που γνωρίζουμε σήμερα μας οδηγούν σε ορισμένες ασφαλείς διαπιστώσεις: α) Τα «μπιλιέτα» εξεδίδοντο από την εκκλησία του χωριού, της κωμοπόλεως ή και μιας συνοικίας· και κυκλοφορούσαν τοπικά, δηλαδή μόνο μέσα στα όρια της εκκλησιαστικής δικαιοδοσίας της «αρχής» που τα εξέδιδε. β) Παρ'όλον, που η έκδοση εμφανίζεται να γίνεται από τις κατά τόπους εκκλησίες, είναι βέβαιο ότι η σύλληψη και ο σχεδιασμός του τολμηρού αυτού εγχειρήματος οφείλεται στο Φανάρι. Γιατί, φυσικά, είναι αδύνατο να δεχθούμε ότι ο ταπεινός λειψίτης της Σιγής ή της Καρβάλης θα έπαιρναν αυτόνομα τέτοιες πρωτοβουλίες, χωρίς την άμεση καθοδήγηση ή και εντολή του Φαναριού. Έτσι, στα πρώτα «μπιλιέτα» δεν αναφέρεται ονομαστική αξία, αλλά αυτή υποδηλώνεται έμμεσα: «Καλόν δια κηρίον εν». Και δεδομένου ότι η τιμή του κηριού ήταν 5 παράδες, είναι προφανές ότι το «μπιλιέτο» ήταν αξίας 5 παράδων.

Όταν λίγο αργότερα, καθιερώθηκε η αναγραφή της αξίας (40, 20, 10, 5 παράδες), κρίθηκε φρόνιμο να προστεθεί η ένδειξη «ισχύει εντός του ναού». Φυσικά, τα εκκλησιαστικά αυτά «χαρτονομίσματα», που εξυπηρετούσαν τις γενικότερες συναλλακτικές ανάγκες της συγκεκριμένης τοπικής κοινωνίας, κυκλοφορούσαν και εκτός της εκκλησίας.

Μικρά Ασία, Βυγίυκ Δερέ. Το τοπικό χαρτονόμισμα εκδίδεται από την εκκλησία της Αγίας Παρασκευής, «Καλύδια παράδες 10». Των Ελλήνων οι Κοινότητες...

Ιερά εκκλησία Αγίας Ευφημίας εν Χαλκηδόνι. Αξία χαρτονομίσματος παράδες δέκα. Η αναγραφομένη ένδειξη «ισχύει εντός του ναού» δεν εμπόδιζε την κυκλοφορία

και εκτός. Δεξιά: Χαρτονόμισμα είκοσι παράδων του ιερού ναού της Σηλημβρίας.

Ευρεία διάδοση

Το σύστημα κυκλοφορίας ήταν απλό και πολύ πρακτικό, γι' αυτό και πολύ σύντομα έσπευσαν να το υιοθετήσουν και άλλες εθνικές κοινότητες (Αρμενική, Ισραηλιτική), ακόμη και μεγάλες ιδιωτικές επιχειρήσεις: Όποιος χρειαζόταν κέρματα μικρής ονομαστικής αξίας, απευθυνόταν στην εκκλησία, έδιδε ένα μετζίτι(χρυσό νόμισμα της εποχής) και ελάμβανε αντιστοίχως ονομαστικής αξίας «μπιλιέτα». Όταν πάλι κάποιος συγκέντρωνε πολλά «μπιλιέτα», η εκκλησία παίζοντας τον ρόλο εκδοτικής τράπεζας, τα εξαργύρωνε, καταβάλλοντάς του την αξία τους σε χρυσά νομίσματα. Ο θεσμός των «τοπικών νομισμάτων και χαρτονομισμάτων» λειτούργησε απρόσκοπτα και ευεργετικά για 40 σχεδόν χρόνια. Το 1908, όμως, με την επικράτηση των Νεότουρκων, ήλθε το πρώτο πλήγμα. Άλλωστε, τα οικονομικά της αυτοκρατορίας είχαν βελτιωθεί σχετικά και νέα κέρματα μικρής ονομαστικής αξίας κυκλοφορούσαν στην αγορά.

Χαρακτηριστικά χαρτονομίσματα «Μπιλιέτα» της δεκαετίας του 1870. Και τόπος εκδόσεως, Πρώσσα, Τεπετζίκ, Τατάυλα, Συσυρλύκι...

ΟΛΟΙ γνωρίζουμε τις τρομακτικές συμφορές που σώρευσε στην Ελλάδα η τριπλή κατοχή του 1941-1944. Φωτογραφία αυτής της καταστροφής αποτελούν και τα χαρτονομίσματα της εποχής που συνοπτικά παρουσιάζουμε σε αυτό το σημείωμα.

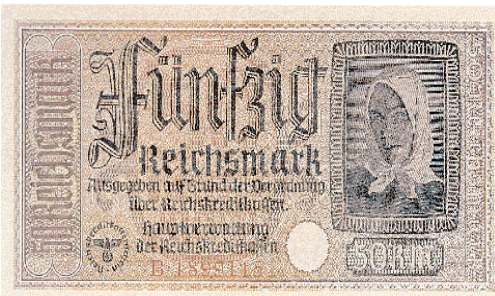
Τις τελευταίες ημέρες του πολέμου και τις πρώτες της εχθρικής κατοχής, πανικόβλητος ο κόσμος μάζευε τα λεφτά του από τις τράπεζες. Με τις αθρόες αναλήψεις άδειασαν τα ταμεία και η Τράπεζα της Ελλάδος στις 25 Απριλίου 1941 αναγκάστηκε να ξαναθέσει σε κυκλοφορία παλαιότερα χαρτονομίσματα που είχαν αποσυρθεί και ακυρωθεί με διάτρηση και περίμεναν την αποτέφρωση τους. Στις 27 Απριλίου οι γερμανικές δυνάμεις μπήκαν στην Αθήνα και στις 29 ανακοινώθηκε πως πρέπει να γίνονται δεκτά τα στρατιωτικά μάρκα που έφεραν μαζί τους. Η λεηλασία της Ελλάδος άρχισε με άψογη τευτονική μεθοδικότητα : αυτά τα μάρκα του Reichskreditkassen ήταν στην πραγματικότητα άγραφα, αφού δεν είχαν κανένα αντίκρισμα και δεν κυκλοφορούσαν στη Γερμανία. Το παράδειγμα των Γερμανών ακολούθησαν και οι Ιταλοί που τύπωσαν δικές τους δραχμές, οι οποίες, σύμφωνα με το διάταγμα του στρατηγού Ούγου Καβαλλέρο, «ήσαν υποχρεωτικώς δεκτές, απεριορίστως». Ο τρίτος εταίρος, ο βουλγαρικός στρατός που κατέλαβε την Ανατολική Μακεδονία και τη Θράκη, δεν γνώριζε τέτοιες λεπτότητες. Απλώς απαγόρευσε την κυκλοφορία των ελληνικών χαρτονομισμάτων και νομισμάτων και τα αντικατέστησε με βουλγαρικά.

«Κερματικά γραμμάτια»

Μια άλλη επίπτωση των πρώτων η-μερών της κατοχής ήταν η εξαφάνιση των μεταλλικών κερμάτων. Διαδόθηκε πως οι Γερμανοί θα τα μάζευαν και θα τα χρησιμοποιούσαν στην πολεμική βιομηχανία τους και οι Έλληνες τα εξαφάνισαν, σαν μια πρώτη αντιστασιακή πράξη. Έτσι τυπώθηκαν και κυκλοφόρησαν τον Ιούνιο του 1941 χάρτινα «κερματικά γραμμάτια» των 50 λεπτών και των 1,2 και 5 δραχμών.

Κερματικά γραμμάτια της πρώτης Κατοχικής περιόδου, των 10 και των 5 δρχ. της Ελληνικής Πολιτείας

Ο γερμανικός στρατός θέτει υποχρεωτικά σε κυκλοφορία, το 1941, τα δικά του νομίσματα μετά την κατάληψη της χώρας. Αξίζει να σημειωθεί ότι η κυκλοφορία αυτών των νομισμάτων απαγορευόταν στην ίδια τη Γερμανία. Στη φωτογραφία νομισμάτων 50 μάρκων.

Βουλγαρικό χαρτονόμισμα από εκείνα που υποχρεωτικά κυκλοφορούσαν στην Ανατολική Μακεδονία και Θράκη ενώ απαγορευόταν η χρήση ελληνικών.

Ιταλικό χαρτονόμισμα που αρχικά κυκλοφόρησε στη Σάμο

Χαρτονόμισμα των 5000 της Τραπέζης Ελλάδος

Οπισθογραφημένη επιταγή ιταλικών τραπεζών που χρησιμοποιήθηκε στα Δωδεκάνησα από τις ιταλικές αρχές το 1944 αντί χαρτονομισμάτων.

Χαρτονόμισμα της Κατοχικής περιόδου, είναι το ομόλογο της ΠΕΕΑ και η αξία του δεν είναι σε δραχ. αλλά σε οκάδες σταριού.

Τον Αύγουστο του 1941 οι γερμανοϊταλικές αρχές δέχθηκαν να σταματήσει η κυκλοφορία των χαρτονομισμάτων τους υπό την προϋπόθεση πως η Τράπεζα της Ελλάδος θα τους έδινε όποιο ποσό δραχμών της ζητούσαν. Είναι οι διαβόητες «αποζημιώσεις και πιστώσεις» που η σημερινή γερμανική κυβέρνηση αρνείται την αναγνώρισή τους.

Η χρυσή λίρα

Τον Απρίλιο του 1942, οι Ιταλοί κυκλοφόρησαν τις «δραχμές» τους για τα Επτάνησα, που ετοιμάζονταν να προσαρτήσουν. Ο πληθωρισμός παρόλα αυτά, παρέμενε σε σχετικά χαμηλούς ρυθμούς αφού η Τράπεζα της Ελλάδος, τον Δεκέμβριο αυτής της χρονιάς τύπωσε το αρκετά λογικό χαρτονόμισμα των 10.000 δραχμών. Αλλά και το 1943 η μεγαλύτερη αξία που κυκλοφόρησε ήταν των 25.000 δραχμών. Το 1942-1944 εμφανίσθηκαν και τα ιδιόρρυθμα «ταμειακά γραμμάτια διά την συγκέντρωση των αγροτικών προϊόντων». Με αυτά η Τράπεζα της Ελλάδος πλήρωνε το 75% της αξίας των προϊόντων και τα εξοφλούσε μετά τέσσερις μήνες. Τον τελευταίο, όμως, χρόνο. Της Κατοχής η ελληνική οικονομία κατέρρευσε εντελώς. Κύριο μέσο πληρωμής έγινε η χρυσή αγγλική λίρα. Κάθε δέκα ημέρες σχεδόν, εμφανίζονταν και καινούργιο χαρτονόμισμα ολοένα και με περισσότερα μηδενικά. Στο μεταξύ, το καλοκαίρι του 1944, η «Πολιτική Επιτροπή Εθνικής

Απελευθέρωσης» η γνωστή και ως «Κυβέρνηση του Βουνού» κυκλοφόρησε ομόλογα με τα οποία πλήρωνε τις προμήθειες των ανταρτών, όχι σε δραχμές, που κανείς πια δεν ήθελε, αλλά σε οκάδες σιταριού. Τα ομόλογα αυτά θα εξοφλούνταν με την τιμή που θα είχε το σιτάρι έξι μήνες μετά την απελευθέρωση. Τα γεγονότα που ακολούθησαν, όμως, ακρήστευσαν αυτά τα «τίμια» χαρτονομίσματα. Από τα τέλη Σεπτεμβρίου 1944 ο γερμανικός στρατός άρχισε να αποσύρεται από την Ελλάδα κάποιες επαρχίες ήσαν ελεύθερες, άλλες υπό κατοχή και η επικοινωνία με την πρωτεύουσα αδύνατη. Πρώτο και κύριο πρόβλημα η πληρωμή των μισθών των δημοσίων υπαλλήλων από τα δημόσια ταμεία και τράπεζες. Πάλι η πρωτοβουλία των τοπικών αρχών έσωσε την κατάσταση.

Χάρτινες μάρκες!

Στο Ναύπλιο επισημάνθηκαν παλιά χαρτονομίσματα που υπέγραφαν ο Διευθυντής του υποκαταστήματος της Εθνικής Τραπέζης, ο Εισαγγελέας Εφετών και ο Δημόσιος Ταμίας. Στην Καλαμάτα την ευθύνη εκδόσεως χαρτονομισμάτων ανέλαβε «Προσωρινή Λαϊκή Επιτροπή» και το τοπικό υποκατάστημα της Τραπέζης της Ελλάδος και τα επισημοποίησε ο Παναγιώτης Κανελλόπουλος, που έφθασε στις 27 Σεπτεμβρίου ως υπουργός Πελοποννήσου της εν εξορία ελληνικής κυβερνήσεως. Συμπλήρωσε, επίσης, τη σειρά της Καλαμάτας και με χαρτονόμισμα των 200 εκατομμυρίων που κυκλοφόρησε και στην Τρίπολη. Στις 14 Σεπτεμβρίου, μπήκαν οι αντάρτες στο Αγρίνιο και ο διευθυντής του υποκαταστήματος της Τραπέζης της Ελλάδος, εκών - άκων, δημιούργησε ένα ακόμη τοπικό χαρτονόμισμα, εκδίδοντας και οπισθογραφώντας επιταγές σε στρογγυλά ποσά. Όταν εξαντλήθηκε το απόθεμα επιταγών, τυπώθηκαν επί τόπου καινούργιες στις οποίες αναγράφονταν και τα ποσά (100, 200, 300, 500 και 1.000 εκατομμύρια). Στα Τρίκαλα, ο νομάρχης ζήτησε την άδεια του τοπικού Γερμανού Διοικητή και κυκλοφόρησε χαρτονόμισμα των 200 εκατομμυρίων τυπωμένο σε πεντοχίλιαρα του 1943. Μια ακόμα περίεργη σειρά χαρτονομισμάτων κυκλοφόρησε στη Θεσσαλονίκη, όπου η κατοχή παρατάθηκε μέχρι τα τέλη Οκτωβρίου. Πρόκειται για χάρτινες μάρκες που χρησιμοποιούσαν οι Γερμανοί στρατιώτες για μικροαγορές στις καντίνες τους. Αυτές σφραγίσθηκαν με γερμανική και ελληνική σφραγίδα και οι Έλληνες υποχρεώθηκαν να τις δέχονται σε ισοτιμίες που καθόριζαν οι γερμανικές αρχές. Στο μεταξύ, στην Αθήνα κυκλοφορούσαν αγγλικές στρατιωτικές λίρες που αντιστοιχούσαν σε 600 καινούργιες δραχμές. Οι λίρες δεν καλύπτονταν από την Τράπεζα της Αγγλίας, αλλά η ελληνική κυβέρνηση, ανακοινώνοντας τη σύνδεση δραχμής – «λίρας», κατάφερε να στηρίξει ψυχολογικά το νέο χαρτονόμισμα της. Τα τελευταία τοπικά χαρτονομίσματα κυκλοφόρησαν στην Κέρκυρα τον Δεκέμβριο του 1944, όπου το υποκατάστημα της Τραπέζης της Ελλάδος κυκλοφόρησε τρεις αξίες τυπωμένες σε ιταλικά χαρτονομίσματα των Ιονίων Νήσων. Εν τω μεταξύ η Τράπεζα της Ελλάδος αναγκάστηκε να εκδώσει, λόγω του καλπάζοντος πληθωρισμού, ένα τραπεζογραμμάτιο 100.000.000.000 δρχ. Γι' αυτό το λόγο, μόλις ύστερα από 3 εβδομάδες, δηλ. στις 9 Νοεμβρίου 1944 με νόμο περί νομισματικής διαρρυθμίσεως, εξεδόθη καινούργιο χαρτονόμισμα σε ισοτιμία μία καινούργια δραχμή με νόμισμα 50 δισ. δρχ. Το πρόβλημα ήταν πώς θα μπορούσε η καινούργια δραχμή να καταστεί σταθερή και να αποκτήσει την ε-μπιστοσύνη των συναλλασσομένων. Τη λύση του προβλήματος τη σκέφθηκα εγώ, με το να συνδέσουμε τη νέα δραχμή σε μια σταθερή ισοτιμία προς τη χάρτινη λίρα Αγγλίας, η οποία κυκλοφορούσε και στην Ελλάδα, όπου υπήρχε μία αγγλική στρατιωτική μονάδα, όπως και σε όλα τα μέρη όπου είχαν καταληφθεί από αγγλικά και συμμαχικά στρατεύματα. Η σχέση της νέας δραχμής προς τη χάρτινη λίρα ορίσθη 600 δρχ. και μία νέα δραχμή ίση με 50 δισ. Παλαιών δραχμών. Έπειτα

από συνεννόηση με τον τότε πρωθυπουργό Γ. Παπανδρέου συνεφωνήθη να εξαγγείλει ο ίδιος την έκδοση της νέας δραχμής, τονίζοντας ότι η δραχμή είναι λίρα δεδομένου ότι ήταν ανταλλάξιμη σε ορισμένη τιμή με την κυκλοφορούσα χάρτινη λίρα. Αυτό έγινε δεκτό και πιστευτό από το κοινό και από τη στιγμή ε-κείνη, η νέα δραχμή παρουσίαζε σταθερότητα, η οποία συνεχίστηκε και μετά τα καλούμενα Δεκεμβριανά. Είναι δε η δραχμή η ίδια που κυκλοφορεί και σήμερα, βεβαίως μετά αλλεπάλληλους πληθωρισμούς και υποτιμήσεις.

Χαρτονόμισμα της μίας λίρας από εκείνες που χρησιμοποιούσε ο βρετανικός στρατός όταν έφθασε στην Ελλάδα το 1944. Πρόκειται για τη λίρα που συνδέθηκε με την δραχμή και δημιούργησε ένα πρώτο κλίμα εμπιστοσύνης στην αγορά και γενικότερα στις συναλλαγές

Το χαρτονόμισμα που εξεδόθη από την Τράπεζα της Ελλάδος στις 3 Νοεμβρίου 1944

με το εξωφρενικό ποσόν των 100.000.000.000 δραχμών, ενδεικτικό της τραγικής καταστάσεως της ελληνικής οικονομίας και της καταστροφής του νομίσματος μας.

Όπως σε όλες τις εφαρμογές της τέχνης, έτσι και σ' αυτή της σχεδίασης και χάραξης χαρτονομισμάτων συμμετείχαν και συμμετέχουν καλλιτέχνες εγνωσμένης αξίας, ζωγράφοι και χαράκτες, σε όλες τις προηγμένες χώρες με ορισμένη εξειδίκευση στα μυστικά της δύσκολης αυτής τέχνης. Το μικρό ή μεγάλο χαρτί που κρατάμε στα χέρια μας καθημερινά, συναλλασσόμενοι με τους συνανθρώπους μας, είναι ένα μικρό έργο τέχνης που κρύβει στις δύο επιφάνειές του όλα τα μυστικά και τις αισθητικές αξίες ενός κανονικού έργου ζωγραφικής ή χαρακτικής. Κάτω από την επιφάνειά του υπάρχουν, η σύνθεση, το σχέδιο, το χρώμα και οι άψογες τεχνικές των διαφόρων ειδών της χαρακτικής και των γραφικών τεχνών.

Κερματικό γραμμάτιο του 1885 της Ιωνικής Τραπέζης.

Χαρτονόμισμα πέντε «κολονάτων» της Ιωνικής Τραπέζης

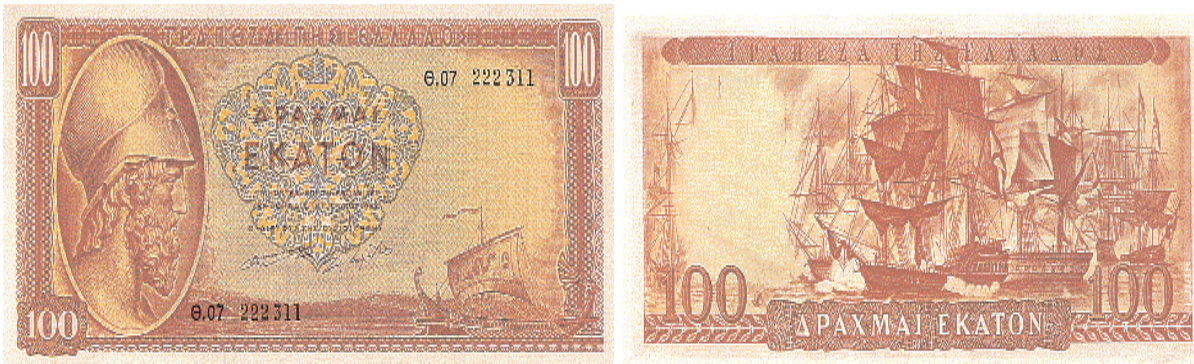

Χαρτονόμισμα των εκατό δραχμών της Εθνικής Τραπέζης της Ελλάδος του 1918. Την εποχή αυτή παρατηρείται μια αλλαγή στην αντιμετώπιση των θεμάτων που κοσμούν τα ελληνικά χαρτονομίσματα, με θέματα από ελληνικά μνημεία και έργα τέχνης.

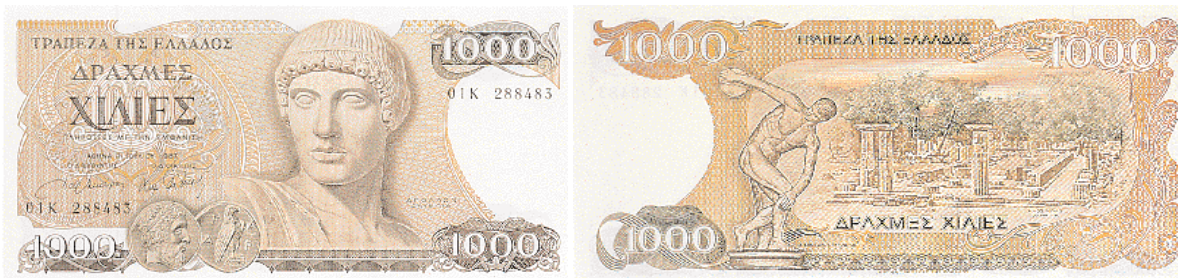
Ποιότητα - αισθητική

. Η αισθητική ποιότητα των ελληνικών χαρτονομισμάτων ήταν και είναι υψηλής στάθμης και βρίσκεται σε πολύ καλό επίπεδο σε σχέση με τα αντίστοιχα άλλων χωρών. Οι παράγοντες που διαμορφώνουν την ομορφιά του χαρτονομίσματος είναι πολλοί και σύνθετοι, οι επιλογές δεν είναι μόνο καλλιτεχνικές αλλά και τεχνικές, αφού δεν αφορούν μόνον στην αισθητική, αλλά και στην συναλλαγματική ευκολία και κυρίως στην ασφάλεια ενάντια στην παραχάραξη που караδοκεί πάντα. Ο κύριος παράγων για τη δημιουργία ενός νέου χαρτονομίσματος είναι οι παραστάσεις που θα κοσμούν αυτό και στις δυο όψεις του. Το κάθε χαρτονόμισμα είναι συνήθως αφιερωμένο σε ιστορικά πρόσωπα ή γεγονότα, σε επιστήμονες και επιστημονικά επιτεύγματα, σε μεγάλους καλλιτέχνες και το έργο τους ή τέλος σε τουριστικές και ιστορικές περιοχές. Σπάνια συντίθενται νέες παραστάσεις με ελεύθερα θέματα όπως γεωργία, τεχνολογία, κ.ά. Δεύτερος παράγων είναι τα διακοσμητικά δάπεδα και πλέγματα που θα πλαισιώνουν τις παραστάσεις, τα γράμματα και τα νούμερα των αξιών. Οι επιλογές αυτών των διακοσμητικών γίνονται με κριτήρια όχι μόνο καλλιτεχνικά, αλλά και

ασφαλείας, πολλά από τα στοιχεία αυτά σχεδιάζονται ειδικά για ορισμένο χαρτονόμισμα και άλλα γίνονται με τεχνικό τρόπο ή είναι έτοιμα. Βέβαια με τις σημερινές δυνατότητες των κομπιούτερ, οι τεχνικές απλοποιούνται. Σημαντικός παράγων είναι και η σχεδίαση και επιλογή των γραμμάτων και αριθμών που υπάρχουν σε κάθε χαρτονόμισμα, επειδή και πολλά είναι και αρκετό χώρο καταλαμβάνουν στη σύνθεση.

Το γνωστότατο χαρτονόμισμα των εκατό δραχμών της Τραπέζης της Ελλάδος, στην έκδοση του 1955.

Χαρτονόμισμα των χιλίων δραχμών του 1987, αφιερωμένο στους Ολυμπιακούς Αγώνες. Στην κύρια όψη, κεφαλή του Απόλλωνος.

Γνωστοί Έλληνες καλλιτέχνες ο Μιχαήλ Αξελός, διακρίθηκαν ο Κορογιαννάκης, ο Μαστιχιάδης, ο Βελισσαρίδης, ο Ορφανός, ο Αγγελόπουλος, ο Στίνης, ο Ματσούκας.

Λάθη των πλαστών

Γύρω στο 1900 έχουμε τα ωραιότερα ελληνικά χαρτονομίσματα με πρωταγωνιστές στις βινιέτες τον Ερμή και την Αθηνά. Ο οίκος Bradbury Wilkinson εκτύπωσε ίσως τα ωραιότερα και αναφέρω σαν δείγμα ομορφιάς στη σχεδίαση και στα χρώματα, το εκατοστάριο του 1900.Κι αυτό όμως πλαστογραφήθηκε. Το πλαστό διακρίνεται αμέσως όχι μόνο από τη χαμηλή ποιότητα εκτύπωσης, χαρτιού και μελάνης ,αλλά και από τον εσφαλμένο αύξοντα

αριθμό που δεν ταιριάζει ούτε με τη σειρά αλλά ούτε και με την τυπωμένη ημερομηνία. Αντί να σχεδιαστούν καινούργια χαρτονομίσματα (όπως έγινε με τις άλλες αξίες των 10 και 25δραχμών της έκτης έκδοσης) παραγγέλθηκαν 200.000 εκατοστάρικα όμοια με τα προηγούμενα. Το πρώτο χιλιάρικο με τον Μεγάλο Αλέξανδρο πλαστογραφήθηκε τόσο πολύ, ώστε να έχω τρεις διαφορετικές εκδόσεις πλαστών στη συλλογή μου. Οι εκδόσεις προς το τέλος της Κατοχής ήταν τόσο πρόχειρες ώστε ο αύξων αριθμός να ενσωματωθεί στην εκτύπωση και να κυκλοφορούν χαρτονομίσματα τυπωμένα στη μία όψη μόνο. Παρά την όλη προχειρότητα, επειδή τα χαρτονομίσματα έχαναν την αξία τους σε λίγες μέρες δεν υπήρξε αρκετός χρόνος για την παραχάραξή τους. Τα τελευταία χρόνια η τρομερή πρόοδος και διάδοση της έγχρωμης φωτοτυπίας φαίνεται να απειλεί άμεσα τη γνησιότητα των κυκλοφορούντων χαρτονομισμάτων. Ευτυχώς, η εκτύπωση Intaglio υπάρχει ακόμα μόνο στα γνήσια χαρτονομίσματα. Το 1939 η ελληνική κυβέρνηση παρήγγειλε από την εταιρία Waterlow του Λονδίνου χαρτονομίσματα των 50, 100, 500 και 1.000 δραχμών. Τον επόμενο χρόνο τέθηκαν σε κυκλοφορία όλες οι αξίες, πλην αυτής των 100 δραχμών, που καθυστέρησε λόγω των δυσχερειών που δημιουργούσε ο νεοεκραγείς Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος. Έτσι λόγω του αυξημένου πληθωρισμού που δημιουργούσαν οι συνθήκες πολέμου και της ελλείψεως μεγάλων αξιών στα χαρτονομίσματα, η Τράπεζα της Ελλάδος υποχρεώθηκε να προβεί στην επισήμανση των χαρτονομισμάτων αυτών, αναβιβάζοντας την αξία τους από τις 100 στις 1.000 δραχμές. Ακόμα και στο χάος της καταστροφής το «ελληνικό δαιμόνιο» δούλευε: Λίγες μέρες μετά την αποχώρηση των συμμάχων είχαν ήδη κάνει την εμφάνισή τους τα πρώτα 100δραχμα με πλαστή επισήμανση. Η στιγμή ήταν ιδανική για τέτοιες δουλειές. Τελικά, η λύση για τα πλαστά χιλιάρικα δόθηκε από τις ίδιες τις περιστάσεις: Ο τεράστιος πληθωρισμός της κατοχικής περιόδου εκμηδένισε την αξία των χιλιάρικων, όπως και όλων των προπολεμικών χαρτονομισμάτων, που έμειναν έτσι άχρηστα παλιόχαρτα στα χέρια των, νομίμων ή μη, κατόχων τους.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Συνοπτικά:

Τράπεζα είναι η επιχείρηση που ασχολείται με το εμπόριο του χρήματος.

Δέχεται καταθέσεις από φυσικά πρόσωπα, επιχειρήσεις ή οργανισμούς

Δίνει δάνεια σε καταναλωτές, επιχειρήσεις ή στο κράτος

Η δραστηριότητα αυτή έχει κίνητρο το κέρδος (εμπορικές τράπεζες) και προκύπτει από τη διαφορά ανάμεσα στον τόκο που καταβάλλουν στους καταθέτες για να τοποθετήσουν τα χρήματά τους στην τράπεζα και στον τόκο που εισπράττουν από τους δανειζόμενους από την τράπεζα.

Ο ρόλος της Κεντρικής τράπεζας

1. Διατήρηση καταθέσεων εμπορικών τραπεζών (υποχρεωτικά ταμειακά διαθέσιμα)
2. Έλεγχο διατραπεζικού δανεισμού
3. Ρύθμιση βασικού επιτοκίου και των κανόνων χορήγησης δανείων από τις εμπορικές τράπεζες προς τους ιδιώτες
4. Ρύθμιση της τιμής του συναλλάγματος (ισοτιμία έναντι άλλων νομισμάτων)
5. Αποτελεί τον τραπεζίτη του δημοσίου και το ρυθμιστή του νομισματικού και πιστωτικού συστήματος

Είδη καταθέσεων

Όψεως - διακινούνται συχνά με ατομικές επιταγές

Ταμιευτηρίου - κατάθεση ανάληψη όποτε θέλει ο δικαιούχος

Προθεσμίας - κατάθεση με χρονικό περιορισμό

Επιτόκιο είναι το ποσό του τόκου για κάθε 100 ευρώ που κατατίθενται για ένα ημερολογιακό έτος. Τα υψηλότερα επιτόκια έχουν οι καταθέσεις προθεσμίας και τα χαμηλότερα οι όψεως

Είδη δανείων

Προς επιχειρήσεις : σκοπεύουν στην ενίσχυση της παραγωγικής δυναμικότητας των επιχειρήσεων και στη διευκόλυνση της επιχειρηματικής δράσης τους με τη διάθεση στις επιχειρήσεις χρηματικών πόρων που δεν ανήκουν στην επιχείρηση

Προς καταναλωτές Στεγαστικά και καταναλωτικά. Τα καταναλωτικά δάνεια και εκείνα για την αντιμετώπιση βραχυχρόνιων υποχρεώσεων των επιχειρήσεων έχουν μικρή διάρκεια (1 με 2 χρόνια) και υψηλό επιτόκιο

Τα δάνεια για επενδύσεις επιχειρήσεων και τα στεγαστικά δάνεια είναι μεγαλύτερης διάρκειας (5 με 15 χρόνια) και έχουν μικρότερο επιτόκιο

Οι τράπεζες δανείζουν το κράτος για να καλύψει το έλλειμμα μεταξύ δημοσίων εσόδων και δαπανών.

Το δάνειο γίνεται με την αγορά ομολόγων. Τίτλοι χρεογράφων με ημερομηνία εξόφλησης τα οποία έχουν αγοραστεί σε χαμηλότερη τιμή.

Αναλυτικά:

Τράπεζα ονομάζεται μια επιχείρηση, η οποία ασχολείται με χρηματικές και πιστωτικές συναλλαγές. Ανάλογα με το είδος της μπορεί να δέχεται καταθέσεις, να χορηγεί δάνεια, να φυλάσσει και να διαχειρίζεται αξιόγραφα, να αναλαμβάνει την πληρωμή για λογαριασμό του πελάτη.

Η κερδοφορία της τράπεζας βασίζεται στην λεγόμενη "ψαλίδα", δηλαδή τη διαφορά ανάμεσα στο επιτόκιο δανεισμού και στο επιτόκιο καταθέσεων. Έτσι αν για παράδειγμα μία τράπεζα χορηγεί ένα δάνειο με επιτόκιο 9% και δέχεται κατάθεση με ετήσιο επιτόκιο 2% η διαφορά αυτή (7%) αποτελεί την ψαλίδα που οδηγεί στα κέρδη της τράπεζας. Βέβαια οι τράπεζες αποκομίζουν και από αλλού χρήματα όπως από προμήθειες ή από συμμετοχές και επενδύσεις. Ωστόσο η κύρια λειτουργία της έγκειται στον δανεισμό (χορηγήσεις και καταθέσεις).

Ιστορία

Αν και πολλές από τις τραπεζικές πράξεις έχουν την καταγωγή τους σε πανάρχαιες εποχές όπως στην αρχαία Βαβυλώνα, οι πρώτες πραγματικές τραπεζικές εργασίες μπορούν να εντοπιστούν στον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό με τους «τραπεζίτες» και στο ρωμαϊκό με τους «argentarii», οι οποίοι δέχονταν καταθέσεις και χορηγούσαν δάνεια, ενώ παράλληλα εκτελούσαν πληρωμές και για λογαριασμό τρίτων. Ο όρος «τράπεζα» προέρχεται από το «τραπέζι» («τράπεζα» στα αρχαία ελληνικά) ή τον «πάγκο» (εξού και οι λατινογενείς όροι banca, banque, bank) που χρησιμοποιούσαν οι αρχαίοι «τραπεζίτες» για να προσφέρουν τις διαμεσολαβητικές υπηρεσίες τους στους πελάτες τους. Τέτοιες απλές τράπεζες υπήρχαν ήδη στην αρχαία Αθήνα, προσφέροντας κυρίως υπηρεσίες ανταλλαγής διαφόρων νομισμάτων αλλά και πιστώσεις για τη χρηματοδότηση του τότε «διεθνούς εμπορίου». Μετά την πτώση της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας οι πείρα των τραπεζικών χάθηκε μαζί με τους τραπεζίτες. Οι επόμενες μορφές τραπεζικών συναλλαγών εμφανίζονται στο Μεσαίωνα όπου οι αργυραμοιβοί, οι χρυσοχόοι και οι έμποροι δέχονταν καταθέσεις για τις οποίες εξέδιδαν πιστοποιητικά – βεβαιώσεις. Το 18ο αιώνα στην Αγγλία οι αποδείξεις κατάθεσης για σταθερά ποσά αποτέλεσαν τα πρώτα τραπεζογραμμάτια. Έτσι σιγά - σιγά με την ανταλλαγή των τραπεζογραμματίων, οι τράπεζες άρχισαν να αποκτούν τον ρόλο που κατέχουν σήμερα στην σύγχρονη οικονομία. Ειδικότερα στην περίοδο της Αναγέννησης εμφανίστηκαν οι πρώτες οργανωμένες τράπεζες (στην Ιταλία και στη Φλάνδρα), καλύπτοντας ένα ευρύτερο φάσμα εργασιών, προετοιμάζοντας τη σύγχρονη έννοια της τράπεζας ως πιστωτικό ίδρυμα που απευθύνεται (και εξυπηρετεί) καταθέτες και επιχειρήσεις.

Είδη τραπεζών

Υπάρχουν διάφορα είδη τραπεζών:

- Κεντρική Τράπεζα: Είναι υπεύθυνη για τη νομισματική πολιτική και μπορεί να είναι ο δανειστής της τελευταίας λύσης σε περίπτωση κρίσης. Χρεώνεται συχνά με τον έλεγχο του διάθεσης χρήματος, συμπεριλαμβανομένης της έκδοσης νομίσματος. Παραδείγματα κεντρικών τραπεζών είναι η Τράπεζα της Ελλάδος και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα.

- Εμπορική τράπεζα: Είναι ο όρος που χρησιμοποιείται για μια κανονική τράπεζα για να τη διακρίνει από μια τράπεζα επενδύσεων. Μίας και αυτές οι δύο δεν είναι πλέον υποχρεωτικό να λειτουργούν κάτω από χωριστή ιδιοκτησία, ορισμένοι χρησιμοποιούν τον όρο "εμπορική τράπεζα" για να αναφερθούν σε μια τράπεζα ή ένα τμήμα τράπεζας που ασχολείται κυρίως με εταιρίες ή μεγάλες επιχειρήσεις.
- Επενδυτική τράπεζα: Δίνει εγγυητικές επιστολές για πώληση μετοχών και χρεογράφων και συμβουλεύουν για συγχωνεύσεις και εξαγορές εταιρειών.

. Παραδείγματα τραπεζών επενδύσεων είναι οι Goldman Sachs, η J.P. Morgan των ΗΠΑ, η Nomura Securities της Ιαπωνίας.

- Τράπεζα Κοινοτικής Ανάπτυξης: Είναι οι τράπεζες που παρέχουν οικονομικές υπηρεσίες και πίστωση σε μη ανεπτυγμένες αγορές ή πληθυσμούς.
- Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο: Είναι ταμιευτήρια που συνδέονται με τα εθνικά ταχυδρομικά συστήματα. Η Ιαπωνία και η Γερμανία είναι παραδείγματα των χωρών με τα προεξέχοντα ταχυδρομικά ταμιευτήρια.
- Ιδιωτική Τράπεζα: Ασχολείται με λογαριασμούς μεγάλων πελατών με μεγάλη οικονομική επιφάνεια.
- Corporate Banking: Το Corporate Banking έχει ως αντικείμενο τα τραπεζικά προϊόντα που αφορούν κυρίως επιχειρήσεις και εταιρίες.
- Συνεταιριστικές: Οι συνεταιριστικές τράπεζες αποτελούν πρωτοβουλίες τοπικού κυρίως χαρακτήρα με σκοπό την ενίσχυση π.χ. των τοπικών παραγωγών γεωργικών προϊόντων.

Η Τράπεζα της Ελλάδος

Η Τράπεζα της Ελλάδος είναι η κεντρική τράπεζα της χώρας. Ιδρύθηκε το 1927 βάσει ενός Παραρτήματος του Πρωτοκόλλου της Γενεύης και άρχισε να λειτουργεί τον Μάιο του 1928. Έχει συσταθεί με τη μορφή ανωνύμου εταιρίας. Ως έδρα της ορίζεται από το Καταστατικό της η Αθήνα, ενώ διατηρεί 17 υποκαταστήματα, 38 πρακτορεία και 9 θυρίδες σε όλη την Ελλάδα.

Από τον Ιανουάριο 2001 η Τράπεζα της Ελλάδος αποτελεί αναπόσπαστο μέλος του Ευρωσυστήματος, που απαρτίζεται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) και τις εθνικές κεντρικές τράπεζες των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) που ανήκουν στη ζώνη του ευρώ. Έκτοτε η Τράπεζα της Ελλάδος συμβάλλει με τη δράση της στην επίτευξη των στόχων και την εκτέλεση των καθηκόντων του Ευρωσυστήματος, το οποίο χαράσσει και εφαρμόζει τη νομισματική πολιτική στη ζώνη του ευρώ.

Η Τράπεζα της Ελλάδος είναι αρμόδια για την εφαρμογή της νομισματικής πολιτικής του Ευρωσυστήματος στην Ελλάδα και τη διαφύλαξη της σταθερότητας του ελληνικού χρηματοπιστωτικού συστήματος. Ως πρωταρχικός σκοπός ορίζεται από το Καταστατικό της η διασφάλιση της σταθερότητας του γενικού επιπέδου των τιμών. Στο βαθμό που δεν επηρεάζεται η επίτευξη του πρωταρχικού της σκοπού, η Τράπεζα στηρίζει τη γενική οικονομική πολιτική της κυβέρνησης. Κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων της, έχει κατοχυρωθεί η θεσμική, προσωπική και λειτουργική ανεξαρτησία της, αλλά και η άσκηση δημοκρατικού ελέγχου εκ μέρους της Βουλής.

Οι αρμοδιότητες της Τράπεζας διακρίνονται σε αυτές που εντάσσονται στο πλαίσιο του Ευρωσυστήματος και σε άλλες αρμοδιότητες, και είναι οι εξής:

1. Αρμοδιότητες στο πλαίσιο του Ευρωσυστήματος

- Συμμετέχει στη χάραξη της ενιαίας νομισματικής πολιτικής της ζώνης του ευρώ και την εφαρμόζει στην Ελλάδα.
- Διαχειρίζεται για λογαριασμό της ΕΚΤ μέρος των σε συνάλλαγμα και χρυσό διαθεσίμων της τελευταίας, σύμφωνα με τις οδηγίες της ΕΚΤ.
- Ασκεί την επίβλεψη των συστημάτων και των μέσων πληρωμών, με σκοπό τη διασφάλιση της σταθερότητας, της αξιοπιστίας και της αποδοτικότητάς τους. Στο πλαίσιο της αρμοδιότητας αυτής, παρακολουθεί και επιβλέπει, μεταξύ άλλων, το σύστημα πληρωμών ΔΙΑΣ και το Γραφείο Συμψηφισμού Αθηνών. Από τις 19 Μαΐου 2008, συμμετέχει στο Target2 , το νέο διευρωπαϊκό σύστημα ταχείας μεταφοράς κεφαλαίων και διακανονισμού σε συνεχή χρόνο.
- Προωθεί ρυθμίσεις για τη διατήρηση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας και την αποτελεσματική διαχείριση χρηματοπιστωτικών κρίσεων.
- Συλλέγει στατιστικά στοιχεία από νομισματικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα (δηλαδή, τις τράπεζες και τα αμοιβαία κεφάλαια διαχείρισης διαθεσίμων).
- Εκδίδει τραπεζογραμμάτια ευρώ, τα οποία κυκλοφορούν ως νόμιμο χρήμα, μετά από έγκριση της ΕΚΤ, και είναι αρμόδια για την κυκλοφορία και διαχείριση των τραπεζογραμματίων και κερμάτων ευρώ στην Ελλάδα.
- Φροντίζει για την προμήθεια των αναγκών ποσοτήτων ανά αξία, είτε από το Ίδρυμα Εκτύπωσης Τραπεζογραμματίων και Αξιών (ΙΕΤΑ), είτε από διασυνοριακές χρηματαποστολές, καθώς και για την ασφαλή αποθήκευση, διακίνηση και την επανακυκλοφορία ή την καταστροφή τους και μεριμνά για τον ομαλό εφοδιασμό της οικονομίας.

2. Άλλες Αρμοδιότητες της Τράπεζας της Ελλάδος

- Εποπτεύει τα πιστωτικά ιδρύματα καθώς και ορισμένες κατηγορίες επιχειρήσεων του χρηματοπιστωτικού τομέα της οικονομίας.
- Εποπτεύει και ελέγχει τις ασφαλιστικές και αντασφαλιστικές επιχειρήσεις καθώς και τους διαμεσολαβητές στις ασφαλίσσεις.
- Έχει την ευθύνη για τη διαχείριση και τη λειτουργία του Συστήματος Παρακολούθησης Συναλλαγών επί Τίτλων με Λογιστική Μορφή (Άυλοι Τίτλοι).
- Έχει την ευθύνη της λειτουργίας της Ηλεκτρονικής Δευτερογενούς Αγοράς Τίτλων (ΗΔΑΤ).
- Έχει αναλάβει το χρηματικό διακανονισμό των συναλλαγών της ΕΧΑΕ μέσω του συστήματος SMART (System for Money Settlement of Athex Reconciled Transactions).
- Κατέχει και διαχειρίζεται τα συναλλαγματικά διαθέσιμα της χώρας στα οποία περιλαμβάνονται τα σε συνάλλαγμα και χρυσό διαθέσιμα της Τράπεζας της Ελλάδος και του Ελληνικού Δημοσίου.
- Εξυπηρετεί το Ελληνικό Δημόσιο ως ταμίας και εντολοδόχος τού.
- Καταρτίζει και δημοσιεύει στατιστικά στοιχεία που αφορούν την ελληνική οικονομία και διενεργεί εξειδικευμένες στατιστικές έρευνες.
- Δημοσιεύει εκθέσεις και διεξάγει ερευνητικό έργο στο πλαίσιο της παρακολούθησης και ανάλυσης της οικονομικής συγκυρίας και της νομισματικής πολιτικής.

Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (Ε.Κ.Τ.) είναι μία από τις μεγαλύτερες τράπεζες του κόσμου, έχοντας την αρμοδιότητα της ρύθμισης της νομισματικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και του ευρώ, του ενιαίου νομίσματος. Το ευρώ χρησιμοποιείται από περίπου 300 εκατομμύρια Ευρωπαίους σαν βασικό νόμισμα σε 17 χώρες - μέλη. Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα ιδρύθηκε την

1η Ιουνίου 1998 με κεντρικά γραφεία στην Φρανκφούρτη. Το μοντέλο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας στηρίζεται σε αυτό της γερμανικής Bundesbank και της επίσης γερμανικής Landesbanken. Η Ε.Κ.Τ. διευθύνεται από ένα συμβούλιο με επικεφαλής τον πρόεδρο. Συμμετέχουν επίσης αντιπρόσωποι από τις κεντρικές τράπεζες των χωρών - μελών μέσω του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών. Στόχος της Ε.Κ.Τ. είναι να κρατάει την σταθερότητα της νομισματικής πολιτικής μέσα στην Ευρωζώνη όπως επίσης και κάποια βασικά οικονομικά μεγέθη όπως τον πληθωρισμό και τα επιτόκια. Επίσης η τράπεζα πρέπει να στηρίζει τις πολιτικές αποφάσεις της Ε.Ε.

Διεθνές Νομισματικό Ταμείο

Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ), είναι ένας διεθνής οργανισμός ο οποίος επιβλέπει το παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό σύστημα παρακολουθώντας τις συναλλαγματικές ισοτιμίες και τα ισοζύγια πληρωμών και προσφέροντας οικονομική και τεχνική βοήθεια όταν του ζητηθεί. Το ΔΝΤ ιδρύθηκε στις 27 Δεκεμβρίου του 1945 στην Ουάσιγκτον, πρωτεύουσα των ΗΠΑ κατόπιν συνομολόγησης 29 Χωρών που είχαν συμβάλει στο 80% του κεφαλαίου. Η ίδρυση του Οργανισμού αυτού είχε προπαρασκευαστεί κατά τη Διεθνή Νομισματική και Χρηματοδοτική Συνδιάσκεψη που συνήλθε στο Μπρέτον Γουντς, του Νιού Χαμσάιρ των ΗΠΑ, ενάμισι χρόνο πριν, από 1ης Ιουλίου μέχρι 22 Ιουλίου του 1944. Έδρα του Οργανισμού ορίστηκε η Ουάσιγκτον ως πρωτεύουσα της χώρας με το μεγαλύτερο ποσοστό συμμετοχής.

Κύριος σκοπός του εν λόγω οργανισμού είναι η προώθηση της διεθνούς νομισματικής συνεργασίας μεταξύ των κρατών-μελών με ισόρροπη ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου. Για τον σκοπό αυτό προωθούνται συγκεκριμένα μέτρα, ή οσάκις κρίνεται αναγκαίο αποφασίζονται ιδιαίτερα μέτρα, μεταξύ των οποίων είναι:

1. Η ενιαία διαδικασία ομαλής προσαρμογής εκάστου κράτους μέλους στις συναλλαγματικές ισοτιμίες.
2. Διεθνείς διαβουλεύσεις σε περιπτώσεις σημαντικών αλλαγών των ακολουθουμένων συναλλαγματικών πρακτικών.
3. Επιβολές ορισμένων περιοριστικών συναλλαγματικών μέτρων και τέλος
4. Άρση των παραπάνω περιοριστικών μέτρων κατόπιν διαπιστωμένης βελτίωσης οικονομικής θέσης του συγκεκριμένου κράτους-μέλους.

Χρηματοοικονομική Ανάλυση των Τραπεζικών Ιδρυμάτων σήμερα:

Τα Τραπεζικά ιδρύματα αποτελούν την καρδιά του Χρηματοδοτικού Συστήματος μιας χώρας. Δέχονται καταθέσεις από διάφορες μονάδες και διαθέτουν Κεφάλαια μέσω του Δανεισμού και των Επενδυτικών Δραστηριοτήτων στους Ιδιώτες, τις Επιχειρήσεις και τις Κυβερνήσεις. Με τις λειτουργίες αυτές διευκολύνουν τη Ροή των Αγαθών και Υπηρεσιών από τους Παραγωγούς προς τους Καταναλωτές, καθώς και τις Χρηματοδοτικές Δραστηριότητες της Κυβέρνησης. Με τον τρόπο αυτό συμβάλλουν στην Αναπτυξιακή Διαδικασία μιας χώρας, ενώ αποτελούν και μέσα Εφαρμογής της Νομισματικής Πολιτικής. Το Τραπεζικό Σύστημα, λοιπόν, είναι κρίσιμο για τη Λειτουργία της Οικονομίας μιας χώρας. Με το να παρέχουν Χρηματοδοτικές Υπηρεσίες στην Οικονομία, το

Ενεργητικό τους είναι σχεδόν Χρηματικής Μορφής, ενώ περιέχει και Μετοχικό Κεφάλαιο. Εκδίδουν Συμβατικές Υποχρεώσεις για να αποκτήσουν τα Κεφάλαια που θα τους Εξασφαλίσουν τα πιο πάνω Χρηματικά Διαθέσιμα. Η Καθαρή Αποθεματική Κατάσταση ενός Πιστωτικού Ιδρύματος, που απορρέει από την Πώληση Τίτλων ή από τη Συσσώρευση Διακρατούμενων Κερδών, αντιπροσωπεύει μια σχετικά μικρή πηγή Κεφαλαίων.

Η Αποτελεσματική Λειτουργία των Τραπεζικών Ιδρυμάτων, σε αρμονία με τους Γενικούς Οικονομικούς Στόχους, εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τη Σωστή και Ικανοποιητική Διαχείρισή τους. Όπως ισχύει για οποιονδήποτε άλλο Οργανισμό ή Επιχείρηση, τα Τραπεζικά Ιδρύματα οφείλουν να έχουν Αποτελεσματική Διαχείριση, ώστε να αποφεύγονται Σοβαροί Κίνδυνοι για την Οικονομία, και να Ικανοποιούν τους Στόχους που θέτουν, προκειμένου να διαμορφωθεί ένα Ισχυρό, Αναπτυσσόμενο, Εξελισσόμενο στις Ανάγκες Τραπεζικό Σύστημα, ικανό να Ικανοποιήσει τις Απαιτήσεις της Κοινωνίας.

Ο Οικονομικός Ρόλος των Τραπεζικών Ιδρυμάτων:

Τα Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα είναι Επιχειρήσεις που παρέχουν Χρηματοδοτικές Υπηρεσίες στην Οικονομία με κύριο χαρακτηριστικό τη Χρηματοδοτική Μορφή του Ενεργητικού τους, που τα διαχωρίζει από τις άλλες Παραγωγικές Μονάδες.

Ο Ρόλος τους αναφέρεται στην Κάλυψη των Αναγκών των Δανειστών και των Δανειζόμενων στην Οικονομία. Η παρουσία τους συμβάλλει στη Συσσώρευση Κεφαλαίου και την Ανάπτυξη της Οικονομίας σε μεγαλύτερο βαθμό σε σχέση με την περίπτωση της Οικονομίας, όπου χρησιμοποιείται το Χρήμα για τις Συναλλαγές, αλλά Απουσιάζουν τα Χρηματοδοτικά Ιδρύματα.

Αυτό επιτυγχάνεται αφού η Διαμεσολάβησή τους στη διαδικασία Αποταμίευσης-Επένδυσης διευκολύνει τον Διαχωρισμό των Αποταμιευτικών από τις Επενδυτικές Αποφάσεις, τον Διαχωρισμό της Ιδιοκτησίας από τη Διαχείριση, ενώ ενθαρρύνει την Αποταμίευση και την Επένδυση, με αποτέλεσμα οι Ρυθμοί Αύξησης στις τελευταίες να είναι μεγαλύτεροι από αυτούς στην περίπτωση Απουσίας των Χρηματοδοτικών Ιδρυμάτων.

Το Ίδρυμα θα πρέπει να προσδιορίσει ορισμένους στόχους, ο σημαντικότερος από τους οποίους αναφέρεται στη Διάρθρωση εκείνη του Ενεργητικού και Παθητικού που θα παρέχει τις Επιθυμητές και Απαραίτητες Υπηρεσίες.

Η πιο πάνω καθώς και άλλες αποφάσεις πάνω στη Διαχείριση του Ιδρύματος βασίζονται στην υπόθεση ότι ο Πρωταρχικός Στόχος του Ιδρύματος αναφέρεται στη Μεγιστοποίηση της Αποδοτικότητάς του και στη Βελτίωση της Λειτουργικής Αποτελεσματικότητάς του, η οποία συνδέεται άμεσα με τη Βέλτιστη Διαχείριση Στοιχείων Ενεργητικού και Παθητικού.

Το Ενεργητικό και το Παθητικό των Χρηματοδοτικών Ιδρυμάτων αποτελείται από διάφορα στοιχεία.

Υπάρχουν διάφορα είδη Χρηματοδοτικών Οργάνων και πολλοί τρόποι ταξινόμησής τους. Ακόμα υπάρχουν συγκεκριμένοι τρόποι Εκτίμησης της Απόδοσης για καθένα από αυτά, οι οποίοι ωστόσο περιέχουν διάφορες Αδυναμίες, οι κυριότερες από τις οποίες αναφέρονται στην Εκτίμηση και Διαχείριση του Κινδύνου.

Οι Αποφάσεις σχετικά με τη Διαχείριση των Περιουσιακών Στοιχείων πρέπει να βασίζονται στο πώς θα επιδράσουν στον Κίνδυνο και στην Απόδοση των Περιουσιακών Στοιχείων του Τραπεζικού Ιδρύματος.

Με βάση την υπόθεση ότι ο Επενδυτής Αποστρέφεται τον Κίνδυνο, είναι δυνατό να αναπτυχθεί ένα Μοντέλο για το Χαρτοφυλάκιο του Τραπεζικού Ιδρύματος που να αντανακλά τους Επιθυμητούς Συνδυασμούς ανάμεσα στην Απόδοση και τον Κίνδυνο.

Το παγκόσμιο τραπεζικό καρτέλ

Το χρήμα, σε πρώτη φάση, τυπώνεται ή δημιουργείται σε ηλεκτρονική μορφή από τις κεντρικές τράπεζες. Η κεντρική τράπεζα της Ευρωζώνης είναι η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Η τράπεζα αυτή είναι μια ιδιωτική τράπεζα, δηλαδή οι μέτοχοί της δεν είναι τα κράτη και οι εκλεγμένες κυβερνήσεις τους, αλλά ιδιώτες. Συγκεκριμένα, μέτοχοι της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας είναι οι κεντρικές τράπεζες των χωρών μελών της Ευρωζώνης, η συντριπτική πλειοψηφία των μετοχών των οποίων ανήκει σε ιδιώτες. Για παράδειγμα, η κεντρική τράπεζα της χώρας μας είναι η «Τράπεζα της Ελλάδος», η οποία είναι μια ιδιωτική τράπεζα, εισηγμένη στο χρηματιστήριο, στην οποία το ελληνικό δημόσιο κατέχει μόλις το 6.5% των μετοχών.

Οι κεντρικές τράπεζες σε όλο σχεδόν τον δυτικό κόσμο είναι, όπως η «Τράπεζα της Ελλάδος», ιδιωτικές επιχειρήσεις, με ιδιώτες μεγαλομετόχους, των οποίων τα ονόματα δεν δημοσιεύονται. Παρ' όλα αυτά έχουν το προνόμιο να ασκούν τη νομισματική πολιτική όλων των χωρών της Δύσης, ένα προνόμιο που κανονικά θα έπρεπε να το είχαν αποκλειστικά οι λαοί και οι εκλεγμένες τους Κυβερνήσεις. Έχοντας το προνόμιο να ασκούν τη νομισματική πολιτική, οι ιδιωτικές κεντρικές τράπεζες καθίστανται οι ρυθμιστές της παγκόσμιας οικονομίας, μια αρμοδιότητα, βέβαια, την οποία δεν ασκούν για το συμφέρον των λαών, αλλά για τα συμφέροντα των αγνώστων ιδιωτών μετόχων τους.

Ωστόσο, μόνο το 2.5% του χρήματος που κυκλοφορεί διεθνώς δημιουργείται από τις κεντρικές τράπεζες για λογαριασμό των Κυβερνήσεων. Το υπόλοιπο 97.5% δημιουργείται από τις ιδιωτικές τράπεζες, με τη διαδικασία που περιγράφεται παρακάτω:

Οι Κυβερνήσεις δανείζονται χρήματα από ιδιώτες (π.χ. ιδιωτικές τράπεζες), με τόκο, δίνοντας σε αυτούς, σαν αποδεικτικό του δανεισμού, χαρτιά, τα οποία ονομάζονται κρατικά ομόλογα.

Οι κεντρικές τράπεζες αγοράζουν κρατικά ομόλογα, που κατέχουν διάφοροι ιδιώτες επενδυτές.

Τα ομόλογα αυτά τα αγοράζουν πληρώνοντας στους ιδιώτες επενδυτές χρήμα, το οποίο το δημιουργούν από το μηδέν για λογαριασμό της Κυβέρνησης, απλώς τυπώνοντάς το στους λογαριασμούς των ιδιωτών επενδυτών. Το χρήμα αυτό είναι το χρήμα που δημιουργείται από τις Κυβερνήσεις και αντιπροσωπεύει μόλις το 2.5% του χρήματος που κυκλοφορεί διεθνώς.

Η ιδιωτική τράπεζα, στην οποία βρίσκεται ο λογαριασμός του ιδιώτη επενδυτή, αποκτά με τη διαδικασία αυτή μια πρόσθετη κατάθεση, η οποία, έστω, ισούται με K . Λόγω της ύπαρξης της κατάθεσης αυτής, η ιδιωτική τράπεζα έχει τη νομική δυνατότητα να δημιουργήσει από το μηδέν και να δανείσει νέο χρήμα, το οποίο ισούται με το 90% της κατάθεσης ($90\%*K$). Το νέο αυτό χρηματικό ποσό η τράπεζα απλά το δημιουργεί από το μηδέν και το πληκτρολογεί στον τραπεζικό λογαριασμό αυτού τον οποίο δανείζει. Έτσι, η τράπεζα, στην οποία βρίσκεται ο λογαριασμός του δανειολήπτη, αποκτά μια πρόσθετη κατάθεση ίση με $90\%*K$, η οποία της δίνει τη δυνατότητα να δημιουργήσει από το μηδέν και να δανείσει πρόσθετο χρήμα ίσο με $90\%*(90\%*K) = 81\%*K$.

Το νέο αυτό χρηματικό ποσό κατατίθεται στον τραπεζικό λογαριασμό αυτού που το δανείζεται και δίνει στην τράπεζά του τη δυνατότητα να δημιουργήσει από το μηδέν και να δανείσει νέο χρηματικό ποσό ίσο με $90\% \cdot 81\% \cdot K = 0.73 \cdot K$ κ.ο.κ. Με τη διαδικασία αυτή, στο ιδιωτικό τραπεζικό σύστημα δημιουργείται από το μηδέν και δανείζεται χρήμα ίσο με $0.9 \cdot K + 0.9^2 \cdot K + 0.9^3 \cdot K + \dots = 9 \cdot K$. Δηλαδή, οι ιδιωτικές τράπεζες δημιουργούν και δανείζουν χρήμα 9 φορές περισσότερο από το χρήμα το οποίο δημιουργήθηκε αρχικά από την κεντρική τράπεζα, για λογαριασμό της Κυβέρνησης.

Μάλιστα, λόγω διαφόρων εξαιρέσεων που έχουν θεσπιστεί στην υποχρέωση των τραπεζών να κρατούν το 10% των καταθέσεων τους σαν απόθεμα, στην πράξη οι ιδιωτικές τράπεζες δημιουργούν χρήμα 40 φορές περισσότερο από το χρήμα που δημιουργείται από την κεντρική τράπεζα, με αποτέλεσμα το 97.5% του χρήματος, που κυκλοφορεί, να δημιουργείται από τις ιδιωτικές τράπεζες και μόλις το 2.5% από τις Κυβερνήσεις μέσω των κεντρικών τραπεζών. Το σύστημα αυτό, δημιουργίας χρήματος και δανεισμού του από τις τράπεζες που περιγράψαμε, ισχύει σε σχεδόν παγκόσμια κλίμακα και ονομάζεται «τραπεζικό σύστημα κλασματικών αποθεμάτων» (fractional reserve banking). «Το τραπεζικό σύστημα κλασματικών αποθεμάτων» είναι το τραπεζικό σύστημα, στο οποίο οι τράπεζες κρατούν μόνο ένα κλάσμα (μέρος) των καταθέσεων τους σαν απόθεμα και δανείζουν το υπόλοιπο, ενώ, συγχρόνως, διατηρούν την υποχρέωση να καταβάλλουν το σύνολο των καταθέσεων τους, αν αυτές ζητηθούν (από τους καταθέτες).

Αποτέλεσμα της εφαρμογής του συστήματος αυτού είναι ότι το 97.5% περίπου του χρήματος που κυκλοφορεί διεθνώς δημιουργείται από τις ιδιωτικές τράπεζες, οι οποίες αποκομίζουν κέρδη με τους εξής δύο τρόπους:

1. Από τη διαφορά που υπάρχει μεταξύ των επιτοκίων δανεισμού και των επιτοκίων καταθέσεων, δηλαδή από το γεγονός, ότι δανείζουν το χρήμα που δημιουργούν με μεγαλύτερο επιτόκιο από το επιτόκιο, το οποίο δίνουν όταν το χρήμα αυτό κατατίθεται.
2. Από τις κατασχέσεις τις οποίες κάνουν σε αυτούς που χρωστάνε και αδυνατούν να αποπληρώσουν τα δάνεια που πήραν.

Απλούστερα, μπορούμε να πούμε, ότι το τραπεζικό σύστημα, το παγκόσμιο τραπεζικό καρτέλ, έχει αποκτήσει το προνόμιο να δημιουργεί σχεδόν όλο το χρήμα από το μηδέν και να το δανείζει, εισπράττοντας τόκους και κάνοντας κατάσχεση των περιουσιών αυτών που χρωστάνε. Τα κράτη και οι λαοί έχασαν επομένως το δικαίωμα να δημιουργούν το χρήμα και το παραχώρησαν στο παγκόσμιο τραπεζικό καρτέλ, δηλαδή στους Διεθνείς Τραπεζίτες. Έτσι εξηγείται για ποιο λόγο όλα τα κράτη του κόσμου και κατεξοχήν τα πιο πλούσια είναι χρεωμένα μέχρι το λαιμό στις τράπεζες, δηλαδή σε ιδιωτικές επιχειρήσεις, οι οποίες απασχολούν μόνο ένα απειροελάχιστο κλάσμα του παγκοσμίου πληθυσμού.

Οι Διεθνείς Τραπεζίτες, δηλαδή το παγκόσμιο τραπεζικό καρτέλ, ελέγχεται από έναν αριθμό πολύ ισχυρών ανθρώπων, πολλοί από τους οποίους είναι γνωστοί. Η Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών, η Παγκόσμια Τράπεζα και το Δ.Ν.Τ. είναι οι κεντρικές τράπεζες των κεντρικών τραπεζών. Είναι ιδιωτικοί οργανισμοί οι οποίοι ελέγχονται από τους Διεθνείς Τραπεζίτες.

ΕΙΔΗ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ

Λογαριασμοί ταμειυτηρίου

Οι λογαριασμοί ταμειυτηρίου προσφέρονται για αποταμίευση χρημάτων. Συνήθως επιτρέπουν περιορισμένο αριθμό συναλλαγών κάθε μήνα και προσφέρουν υψηλότερα επιτόκια από άλλα είδη τραπεζικών λογαριασμών.

Λογαριασμοί όψεως ή τρεχούμενοι

Προσφέρονται με σκοπό την ασφαλή και γρήγορη πρόσβαση στα χρήματα του κατόχου. Οι λογαριασμοί όψεως ή τρεχούμενοι λογαριασμοί, όπως αλλιώς λέγονται, δεν έχουν αποταμιευτικό χαρακτήρα ούτε έντοκης κατάθεσης. Συνήθως δίνουν μικρό επιτόκιο ενώ προσφέρουν τη δυνατότητα στον κάτοχο να κάνει όσες καταθέσεις ή αναλήψεις επιθυμεί, όσο συχνά θέλει.

Προθεσμιακοί Λογαριασμοί

Είναι αποταμιευτικοί λογαριασμοί με υψηλά επιτόκια για ένα προκαθορισμένο χρονικό διάστημα, με την προϋπόθεση ότι δεν μπορεί να γίνει ανάληψη από το κατατεθειμένο κεφάλαιο πριν από την ημερομηνία λήξης της κατάθεσης. Σε περιπτώσεις πρόωρης λήξης, ο κάτοχος, συνήθως, καλείται να πληρώσει κάποια επιβάρυνση, η οποία στην Ελλάδα δεν μπορεί να υπερβεί το ποσό τού τόκου που αναλογεί στον πελάτη μέχρι την ημέρα της πρόωρης λήξης.

ΕΙΔΗ ΔΑΝΕΙΩΝ

Προσωπικά δάνεια χωρίς εξασφάλιση

Πρόκειται για δάνεια ορισμένης διάρκειας αποπληρωμής, για κάλυψη προσωπικών και καταναλωτικών αναγκών ιδιωτών, χωρίς την απαραίτητη προσκόμιση δικαιολογητικών αγορών.

Προσωπικά δάνεια με εξασφάλιση

Πρόκειται για δάνεια ορισμένης διάρκειας αποπληρωμής, για κάλυψη προσωπικών και καταναλωτικών αναγκών ιδιωτών, χωρίς την απαραίτητη προσκόμιση δικαιολογητικών αγορών. Ως εξασφάλιση για την ομαλή αποπληρωμή του δανείου, απαιτούνται εμπράγματα εγγυήσεις από την μεριά τού πελάτη προς την τράπεζα, όπως η ενεχυρίαση καταθέσεων ή τίτλων ή η προσημείωση ακινήτων.

Στεγαστικό δάνειο

Το στεγαστικό δάνειο καλύπτει τη στεγαστική ανάγκη των ανθρώπων ή, σπανιότερα, αποτελεί επενδυτική επιλογή.

Τα στεγαστικά δάνεια χορηγούνται για:

- χρηματοδότηση αγοράς κατοικίας
- χρηματοδότηση ανέγερσης κατοικίας
- χρηματοδότηση αποπεράτωσης κατοικίας
- χρηματοδότηση επισκευής/ ανακαίνισης/βελτίωσης κατοικίας
- χρηματοδότηση αγοράς οικοπέδου
- αναχρηματοδότηση στεγαστικού δανείου από άλλη τράπεζα

Η εξασφάλιση της Τράπεζας πραγματοποιείται με την προσημείωση ακινήτου ή τη δέσμευση καταθέσεων ή τίτλων.

Επισκευαστικά δάνεια:

Πρόκειται για μορφή στεγαστικού δανείου. Χορηγείται με σκοπό την επισκευή, ανακαίνιση ή βελτίωση έτοιμης κατοικίας.

Χαρακτηριστικά στεγαστικών δανείων

- μεγαλύτερο ποσό δανείου
- μεγάλη διάρκεια αποπληρωμής (έως 30 χρόνια)
- χαμηλότερο επιτόκιο από τα προσωπικά δάνεια
- φοροαπαλλαγή τόκων στα δάνεια απόκτησης Α΄ Κατοικίας για αγορά ή κατασκευή Α΄ Κατοικίας

Πρόγραμμα συγκέντρωσης υπολοίπων

Πρόκειται για προσωπικά δάνεια ορισμένης διάρκειας αποπληρωμής, με σκοπό τη μεταφορά ή τη συγκέντρωση χρεωστικών υπολοίπων δανείων και καρτών.

Τα πλεονεκτήματα των δανείων συγκέντρωσης υπολοίπων, σε σχέση με τα άλλα προσωπικά δάνεια, είναι:

- Συγκέντρωση των οφειλών από δάνεια και πιστωτικές κάρτες διαφόρων τραπεζών σε ένα μόνο δάνειο
- Μείωση των μηνιαίων δόσεων των παλαιότερων δανείων και καρτών και συγκέντρωσή τους σε μία μόνο, χαμηλότερη, μηνιαία δόση
- Χαμηλότερο επιτόκιο
- Μεγαλύτερη διάρκεια αποπληρωμής τού δανείου

Επιχειρηματικά/επαγγελματικά δάνεια

Τα επιχειρηματικά/επαγγελματικά δάνεια αποτελούν μια εξειδικευμένη μορφή δανεισμού, με σκοπό την κάλυψη των διαφόρων αναγκών που μπορεί να προκύψουν από τη λειτουργία μιας επιχείρησης ή τις υποχρεώσεις ενός ελεύθερου επαγγελματία. Το ύψος τού δανείου θα πρέπει να καθορίζεται εν μέρει από τις ανάγκες που καλείται να καλύψει αλλά και από τα έσοδα της επιχείρησης, προκειμένου να μπορέσει να ανταπεξέλθει στη μελλοντική αποπληρωμή τού δανείου.

Χρηματοδότηση Κεφαλαίου Κίνησης σε Ανοικτό Αλληλόχρεο Λογαριασμό

Πρόκειται για δάνειο που έχει σκοπό τη χρηματοδότηση του κύκλου εργασιών μιας επιχείρησης, δίνοντάς της τη δυνατότητα να εκταμιεύει χρήματα από το εγκεκριμένο ποσό, όποτε επιθυμεί, ανάλογα με τις ανάγκες της. Οι τόκοι καταβάλλονται ανά 6μηνο και το κεφάλαιο αποπληρώνεται μέχρι την ημ/νία ανανέωσης.

Ανακυκλούμενο Κεφάλαιο Κίνησης (Revolving) με ελάχιστη μηνιαία αποπληρωμή

Έχει σκοπό τη χρηματοδότηση του κύκλου εργασιών τής επιχείρησης, ενώ υποχρεούται σε μηνιαία βάση να αποπληρώνει ένα μικρό ποσό (γύρω στο 2,5%) του κεφαλαίου πλέον τόκων.

Δάνειο αγοράς εξοπλισμού

Αν υπάρχει ανάγκη για αγορά νέου εξοπλισμού, η επιχείρηση μπορεί να χρηματοδοτηθεί για αγορά εξοπλισμού, ανάλογα με το κόστος του.

Δάνειο Επαγγελματικής Στέγης

Πρόκειται για δάνειο αγοράς, ανέγερσης, επέκτασης ή ανακαίνισης κτιριακών εγκαταστάσεων.

Πρόγραμμα προκαταβολής άτοκων δόσεων πιστωτικών καρτών έναντι προμήθειας εγγύησης.

Πρόκειται για πρόγραμμα που απευθύνεται σε επιχειρήσεις που ασχολούνται, κυρίως, με το λιανικό εμπόριο και μεγάλο μέρος των συναλλαγών τους πραγματοποιείται μέσω πιστωτικών καρτών. Σε αυτές δίνεται η δυνατότητα να προσφέρουν προγράμματα άτοκων δόσεων στους πελάτες τους με χρήση πιστωτικών καρτών, ώστε να προεξοφλήσουν τις εν λόγω άτοκες δόσεις, έναντι χαμηλής προμήθειας, ενισχύοντας με αυτό τον τρόπο τη ρευστότητα της επιχείρησής τους.

Χρηματοδότηση με την εγγύηση και επιδότηση της ΤΕΜΠΜΕ Α.Ε.

Πρόκειται για χορήγηση κεφαλαίου κίνησης για την κάλυψη πολλαπλών αναγκών της επιχείρησης και σκοπό έχει την ενίσχυση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Η διάρκεια του δανείου είναι 3ετής, με εξαμήνες καταβολές κεφαλαίου. Το κεφάλαιο του δανείου είναι εγγυημένο προς την Τράπεζα κατά 80%, ενώ οι καταβολές τόκων πραγματοποιούνται σε εξαμηνιαία ημερολογιακή βάση (31/12 & 30/6).

Λογαριασμοί χρήσης & αποταμίευσης Επιχειρήσεων/Επαγγελματιών «Όψεως»

Λογαριασμοί Όψεως είναι οι λογαριασμοί χρήσης των επιχειρήσεων, μέσω των οποίων πραγματοποιούν τις συναλλαγές τους (έκδοση επιταγών, πληρωμές διάφορων προμηθευτών, Ι.Κ.Α, Τ.Ε.Β.Ε, κ.λπ.). Οι Λογαριασμοί Όψεως παρέχουν στις επιχειρήσεις και τη δυνατότητα αποταμίευσης με την προσφορά προνομιακών επιτοκίων ανάλογων με το κατατεθειμένο ποσό που διατηρεί η επιχείρηση στο λογαριασμό.

Πηγές:

<http://el.wikipedia.org>

<http://www.bankofgreece.gr>

<http://www.citi.com>

<http://www.epistimonikomarketing.gr>

<http://www.youtube.com>

<http://www.dimitriskaranikolas.gr>

Η θεωρητική ευημερία που έφερε το πλασματικό χρήμα είχε σαν αποτέλεσμα την σημερινή παγκόσμια ύφεση με κίνδυνο να καταρρεύσει η Ευρωζώνη οικονομικά.

Το χρήμα που κυκλοφορεί σήμερα στον κόσμο στηρίζει την ύπαρξη του σε θεωρητικές συνταγές γραμμένες στα χαρτιά γι αυτό και δημιουργήθηκε μια παγκόσμια οικονομία που τίποτα δε υπολείπεται ενός χάρτινου οικοδομήματος.

Η μοντέρνα μηχανική χρήματος

Πριν μερικά χρόνια, η Αμερικανική Ομοσπονδιακή Τράπεζα (FED) κυκλοφόρησε ένα βιβλιάριο με τίτλο, «Μοντέρνα Μηχανική Χρήματος» με σκοπό, όπως αναφέρει στην πρώτη σελίδα, να περιγράψει το μηχανισμό δημιουργίας και επέκτασης του χρήματος στην οικονομία, μέσα από τη μέθοδο αναλογικής αποταμίευσης. Με απλά λόγια, οι τράπεζες είναι υποχρεωμένες να κρατούν ως χρηματικές αποταμιεύσεις μόνο το 10% από τις συνολικές αποταμιεύσεις και το υπόλοιπο 90% (το οποίο ονομάζεται πλεονάζουσες αποταμιεύσεις) να το διαθέτουν για δάνεια ή για επενδύσεις. Για παράδειγμα, από τα δέκα εκ. ευρώ καταθέσεων που έχει μία τράπεζα, θα κρατήσει στα ταμεία της το ένα εκ. και θα διαθέσει τα άλλα εννέα για δάνεια, δημιουργώντας εκ του μηδενός άλλα εννέα εκ ευρώ. Το καινούριο χρήμα που προκύπτει με αυτή τη μέθοδο είναι εντελώς πλασματικό και θα εξηγήσω αμέσως γιατί.

Τα τραπεζικά δάνεια (συμβόλαια) αξίας εννέα εκ. ευρώ δίνονται ως αντάλλαγμα με χρήματα σε τραπεζικούς λογαριασμούς επειδή πρώτον, υπάρχει ζήτηση και δεύτερον, υπάρχουν δέκα εκ. ευρώ ως καταγεγραμμένες καταθέσεις, για να δικαιολογούν τις αποταμιεύσεις που απαιτούνται. Έτσι, με δέκα εκ. ευρώ καταθέσεων, μία τράπεζα ρίχνει στην οικονομία χρήμα αξίας 19 εκ. ευρώ. Η μαθηματική προέκταση της διαδικασίας αυτής, αφού τα επιπλέον 9 εκ μπορούν και πάλι να κατατεθούν σε άλλη τράπεζα δημιουργώντας πλασματικό χρήμα αξίας 900 χιλιάδων, σημαίνει ότι, από κάθε αποταμίευση που γίνεται, το σύστημα αποκτά αυτόματα εννέα φορές περισσότερη αξία. Αυτός είναι ο λόγος που ο μεγαλύτερος φόβος για τις τράπεζες είναι το φαινόμενο όπου το κοινό σε μία κρίση πανικού οδηγείται σε μαζικές αναλήψεις των αποταμιεύσεων του από τις τράπεζες. Αυτό το φαινόμενο, το λεγόμενο «**run to the bank effect**», οδήγησε σε πτώχευση της τράπεζας Northern Rock της Αγγλίας.

Η δημιουργία χρήματος με το σύστημα αυτό γίνεται δυνατή μόνο με την ταυτόχρονη δημιουργία χρέους ή ευθύνης οφέλους, μέσω του μηχανισμού των επιτοκίων. Ο λόγος είναι ότι από τη στιγμή που η κυβέρνηση μιας χώρας ζητήσει από την Κεντρική Τράπεζα μία οποιαδήποτε ποσότητα χρήματος, ταυτόχρονα δημιουργείται και μία οφειλή (χρέος), γιατί η οφειλή πρέπει να εξοφληθεί με τόκο. Στη συνέχεια, κάθε ποσότητα καινούριου χρήματος επηρεάζει την αξία του χρήματος που κυκλοφορεί στην αγορά και επειδή οι εμπορικές τράπεζες δημιουργούν πλασματική αύξηση του χρήματος (χωρίς ανάλογη αύξηση της αξίας των υπηρεσιών και αγαθών), τότε με το μυστικό αιώνιο φόρο του πληθωρισμού, ο κόσμος πληρώνει κάθε αύξηση της προσφορά του χρήματος, με αύξηση του πληθωρισμού, που στην ουσία είναι μείωση της αξίας του χρήματος. Αυτό, αντιμετωπίζεται συνήθως με μείωση των επιτοκίων.

Η αλήθεια είναι πως ο πληθωρισμός δεν μπορεί ποτέ να γίνει μηδέν, γιατί, πολύ απλά, σε μια τέτοια περίπτωση τα επιτόκια θα ήταν επίσης μηδέν, όλα τα χρέη θα εξοφλούνταν και, όσο τρελό και αν ακούγεται, δεν θα υπήρχαν χρήματα στην οικονομία!!

Το πλασματικό χρήμα, δημιουργείται από την άναρχη πλασματική οικονομία. Η οικονομία αυτή είναι: Η παραγωγή προϊόντων μόδας και πολυτέλειας, που δεν ικανοποιούν πραγματικές ανάγκες του λαού. Οι μετοχές, ο τζόγος, οι τραπεζικές πιστωτικές κάρτες, που δημιουργούν χρήμα χωρίς αξία. Γιατί, δεν εκφράζουν χρήσιμα προϊόντα και δεν έχουν σχέση με σταθερά νομίσματα (χρυσό κ.α.). Το πλασματικό χρήμα είναι πολύ περισσότερο από το πραγματικό χρήμα, που έχει αξία και στενή σχέση με προϊόντα και σταθερά νομίσματα. Γι' αυτό πολλοί χρηματιστές δεν πολυστενοχωρούνται όταν τα χρηματιστήρια κατεβαίνουν. Το παράδειγμα του μεγαλοχρηματιστή Σόρο είναι πολύ αποκαλυπτικό. Ο Σόρο, πριν από δύο χρόνια περίπου, έχασε πάνω από 700 εκατ. δολάρια σε μια μέρα. Όταν το χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης είχε απότομη πτώση. Στην ερώτηση των δημοσιογράφων "πως αισθάνεστε κ. Σόρο που χάσατε τόσα χρήματα" ο Σόρο τους απάντησε: "Ό,τι αισθάνεστε εσείς όταν πέσει μια τρίχα από το κεφάλι σας". Και συνεχίζοντας την απάντηση του είπε. "Πρέπει να ξέρετε ότι δεν έχασα χρήματα. Έχασα λίγο αέρα. Αύριο θα κερδίσω πολύ περισσότερο". Άρα τα χρήματα αυτά δεν είναι οικονομία.

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΛΑΣΜΑΤΙΚΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΣ

Οι εμπορικές τράπεζες παρόλο που δεν έχουν το δικαίωμα να εκδίδουν τραπεζογραμμάτια, μπορούν να δημιουργήσουν πλασματικό χρήμα.

Οι τράπεζες είναι υποχρεωμένες να κρατούν ως χρηματικές αποταμιεύσεις μόνο το 10% από τις συνολικές αποταμιεύσεις και το υπόλοιπο 90% (το οποίο ονομάζεται πλεονάζουσες αποταμιεύσεις) να το διαθέτουν για δάνεια ή για επενδύσεις. Για παράδειγμα, από τα δέκα εκ. ευρώ καταθέσεων που έχει μία τράπεζα, θα κρατήσει στα ταμεία της το ένα εκ. και θα διαθέσει τα άλλα εννέα για δάνεια, δημιουργώντας εκ του μηδενός άλλα εννέα εκ ευρώ. Το καινούριο χρήμα που προκύπτει με αυτή τη μέθοδο είναι εντελώς πλασματικό και θα εξηγήσω αμέσως γιατί.

Τα τραπεζικά δάνεια (συμβόλαια) αξίας εννέα εκ. ευρώ δίνονται ως αντάλλαγμα με χρήματα σε τραπεζικούς λογαριασμούς επειδή πρώτον, υπάρχει ζήτηση και δεύτερον, υπάρχουν δέκα εκ. ευρώ ως καταγεγραμμένες καταθέσεις, για να δικαιολογούν τις αποταμιεύσεις που απαιτούνται. Έτσι, με δέκα εκ. ευρώ καταθέσεων, μία τράπεζα ρίχνει στην οικονομία χρήμα αξίας 19 εκ. ευρώ. Η μαθηματική προέκταση της διαδικασίας αυτής, αφού τα επιπλέον 9 εκ μπορούν και πάλι να κατατεθούν σε άλλη τράπεζα δημιουργώντας πλασματικό χρήμα αξίας 900 χιλιάδων, σημαίνει ότι, από κάθε αποταμίευση που γίνεται, το σύστημα αποκτά αυτόματα εννέα φορές περισσότερη αξία.

ΑΣ ΥΠΟΘΕΣΟΥΜΕ: ένα άτομο Α κάνει κατάθεση όψεως 10.000€ στην τράπεζα Χ.

Τράπεζα Χ	
Μετρητά 10.000	Καταθέσεις όψεως 10.000
Τράπεζα Χ	
Μετρητά 1.000	Καταθέσεις όψεως 10.000
Δάνειο στο Β 9.000	
Τράπεζα Υ	
Μετρητά 9.000	Καταθέσεις όψεως 9.000
Τράπεζα Υ	
Μετρητά 900	Καταθέσεις όψεως 9.000
Δάνειο στο Γ 8.100	

Αυτός είναι ο λόγος που ο μεγαλύτερος φόβος για τις τράπεζες είναι το φαινόμενο όπου το κοινό σε μία κρίση πανικού οδηγείται σε μαζικές αναλήψεις αποταμιεύσεων του από τις τράπεζες. Η δημιουργία χρήματος με το σύστημα αυτό γίνεται δυνατή μόνο με την ταυτόχρονη δημιουργία χρέους ή ευθύνης οφέλους, μέσω του μηχανισμού των επιτοκίων. Ο λόγος είναι ότι από τη στιγμή που η κυβέρνηση μιας χώρας ζητήσει από την Κεντρική Τράπεζα μία οποιαδήποτε ποσότητα χρήματος, ταυτόχρονα δημιουργείται και μία οφειλή (χρέος), γιατί η οφειλή πρέπει να εξοφληθεί με τόκο. Στη συνέχεια, κάθε ποσότητα καινούριου χρήματος επηρεάζει την αξία του χρήματος που κυκλοφορεί στην αγορά και επειδή οι εμπορικές τράπεζες δημιουργούν πλασματική αύξηση του χρήματος, ο κόσμος πληρώνει κάθε αύξηση της προσφορά του χρήματος, με αύξηση του πληθωρισμού, που στην ουσία είναι μείωση της αξίας του χρήματος. Αυτό, αντιμετωπίζεται συνήθως με μείωση των επιτοκίων. Η αλήθεια είναι πως ο πληθωρισμός δεν μπορεί ποτέ να γίνει μηδέν, γιατί, πολύ απλά, σε μια τέτοια περίπτωση τα επιτόκια θα ήταν επίσης μηδέν, όλα τα χρέη θα εξοφλούνταν και, όσο τρελό και αν ακούγεται, δεν θα υπήρχαν χρήματα στην οικονομία!! Αν κάποιος παρατηρήσει ιστορικά τους στατιστικούς συγκριτικούς πίνακες της προσφοράς χρήματος και της αξίας του χρήματος, θα παρατηρήσει πως η σχέση των δύο είναι αντιστρόφως ανάλογη, ενώ αντίθετα, η σχέση της προσφοράς χρήματος και του εθνικού χρέους μιας χώρας, είναι σχεδόν ισορροπημένη!! Δεν υπάρχει άλλη εξήγηση. Το χρήμα είναι χρέος και κάθε χρήμα στην οικονομία αντιπροσωπεύει μία οφειλή κάποιου προς τρίτον, η δε δημιουργία πλασματικού χρήματος, δημιουργεί πλασματικά χρέη. Το χρέος αυτό που δημιουργείται από το σύστημα των τόκων και των δανείων, καθίσταται το μέσο απόλυτης εξάρτησης, υποδούλωσης, των πολιτών. Αυτή η μορφή «υποδούλωσης» του λαού μιας χώρας στους διεθνείς οργανισμούς δανειοδότησης, που τα ίδια τραπεζικά καρτέλ δημιούργησαν τον 20ο αιώνα, όπως την Παγκόσμια Τράπεζα (ΠΤ) και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ), μεταφέρθηκε και εφαρμόστηκε παγκόσμια. Ειδικό οικονομικό πράκτορες (οι οποίοι εργοδοτούνται από διάφορους οικονομικούς οργανισμούς ανάπτυξης και εμπορίου και εξυπηρετούν τα συμφέροντα της παγκόσμιας εταιροκρατικής ολιγαρχίας), αφού εντοπίσουν μια αναπτυσσόμενη χώρα, προσεγγίζουν την άρχουσα πολιτική και οικονομική τάξη, πείθοντας τους πως, για την ανάπτυξη της χώρας τους, αλλά και για το δικό τους όφελος, θα βοηθήσουν να εγκριθεί η χώρα τους για παροχή αναπτυξιακού δανείου από την ΠΤ ή το ΔΝΤ. Το δάνειο όμως, καταλήγει στις μεγάλες πολυεθνικές εταιρείες και σε μία μικρή ολιγαρχία της χώρας, ενώ η πλειονότητα του λαού και η χώρα η ίδια, δεν επωφελούνται καθόλου. Πιο σημαντικό όμως είναι ότι, στους όρους του δανείου, περιλαμβάνονται και τα λεγόμενα Προγράμματα Προσαρμογής, βάσει των οποίων, η χώρα πρέπει να προβεί σε ιδιωτικοποιήσεις των βασικών κρατικών εταιρειών και μειώσεις των κοινωνικών παροχών (ειδικά αυτές που αφορούν την εκπαίδευση και την υγεία), ως προϋπόθεση για να αρθούν οι περιορισμοί στο εμπόριο και να υιοθετηθούν μέτρα στήριξης του ελεύθερου εμπορίου. Με κατάληξη, την υποτίμηση του εθνικού νομίσματος. Αυτά τα προγράμματα έχουν ως στόχο να ανοίξουν την αγορά της χώρας σε προϊόντα από άλλες χώρες και, όταν η κυβέρνηση δεν θα μπορεί να αποπληρώσει τα δάνειά της, να αναγκαστεί να ξεπουλήσει τον όποιον φυσικό της πλούτο σε τιμή ευκαιρίας σε πολυεθνικές εταιρείες.

Ο ΚΑΝΟΝΑΣ ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΥ

Ο **κανόνας του χρυσού** (ή στα αγγλικά **gold standard** που χρησιμοποιείται ως διεθνής όρος). Νομισματικό σύστημα που στηρίζεται στον χρυσό.

Το χρυσό νομισματικό σύστημα δημιουργήθηκε στη Μεγάλη Βρετανία: από το 1816 το χρυσάφι, που ως τότε, αν και ήταν το κύριο νόμισμα, μοιραζόταν τον ρόλο του με τον αργυρό, ο όποιος

υποβιβάστηκε ως βοηθητικό νόμισμα. Η Μεγάλη Βρετανία ήταν τότε η μόνη χώρα με χρυσό σύστημα: όλες οι άλλες χώρες εφάρμοζαν το διμεταλλισμό. Η αύξηση της παραγωγής χρυσού μετά την ανακάλυψη των χρυσορυχείων της Καλιφόρνιας και της Αυστραλίας, διευκόλυνε τη διάδοση του χρυσού κανόνα στις επόμενες δεκαετίες (Γερμανία τον δέχτηκε στα 1872, η ΗΠΑ το 1900) και προ του πρώτου παγκοσμίου πολέμου ο χρυσός κανόνας είχε γίνει ουσιαστικά το παγκόσμιο νομισματικό σύστημα.

Τα **βασικά χαρακτηριστικά** του χρυσού συστήματος είναι τα εξής

1. Το κράτος καθορίζει την νομισματική μονάδα με βάση τον χρυσό δηλώνει δηλαδή ότι οι λέξεις δολάριο, λίρα, δραχμή σημαίνουν μία ορισμένη ποσότητα καθαρού χρυσού.
2. Η κοπή του χρυσού είναι ελεύθερη, δηλαδή το νομισματοκοπείο είναι υποχρεωμένο να δέχεται και να κόβει σε νομίσματα οποιαδήποτε ποσότητα καθαρού χρυσού του παρέδιδαν ιδιώτες.
3. Ο χρυσός, τόσο σε μορφή νομίσματος όσο και ακατέργαστος μπορεί να εισάγεται και να εξάγεται ελεύθερα.
4. Ακόμη και με σύστημα χρυσού κανόνα τον ρόλο μέσο πληρωμής εκτελούν τα τραπεζογραμμάτια και από καταθεσεις, που έχουν δημιουργηθεί στις τράπεζες με την πίστη, αλλά εφόσον αυτά είναι μετατρέψιμα σε χρυσό, ο όγκος τους είναι σχετικός, έστω και όχι αυστηρά, με την ποσότητα του χρυσού.

Από τα χαρακτηριστικά αυτά προκύπτει, σε ένα καθαρό και χρυσό σύστημα (gold specie standard) από το ένα μέρος η ταυτότητα αξίας μεταξύ του νομίσματος και μιας σταθερής ποσότητας πολύτιμου μετάλλου που περιέχεται σε αυτό και από το άλλο η ταυτότητα αξίας μεταξύ μεταλλικού νομίσματος (που κυκλοφορεί στο εσωτερικό της χώρας και χρησιμοποιείται για τις τρέχουσες πληρωμές) και των τραπεζογραμμάτιων (που κυκλοφορούν πλάι σε αυτό και είναι απλό υποκατάστατο του).

«Στο καθαρό χρυσό κανόνα» η αξία του νομίσματος είναι λοιπόν στενά συνδεδεμένη με την αξία μίας σταθερής ποσότητας πολύτιμου μετάλλου. Έτσι ισοτιμία ανταλλαγής των νομισμάτων των διαφόρων χωρών που εφαρμόζουν τον χρυσό κανόνα διατηρείται σημαντικά σταθερή, γιατί δεν μπορεί να κυμαίνετε παρά μόνο μέσα σε αρκετά ΣΤΕ να όρια (τα λεγόμενα «σημεία χρυσού») γύρο από μία σταθερή ισοτιμία.

Η σταθερότητα των ανταλλαγών, που εξασφαλίζει ο χρυσός κανόνας και η οποία στηριζόταν ουσιαστικά στην ταυτότητα ορισμού των διαφόρων νομισμάτων, ήταν μία από τις πρηποθέσεις που διευκόλυναν την ανάπτυξη των ανταλλαγών σε παγκόσμια κλίμακα και την γρήγορη οικονομική ανάπτυξη του νεότερου δυτικού κόσμου, που ακολούθησε. Με την προϋπόθεση αυτής της σταθερότητας είναι διαποτισμένη η κλασική θεωρία του διεθνούς εμπορίου, που απέδιδε ακριβώς στο χρυσό νομισματικό σύστημα την ικανότητα να εξασφαλίζει κατά τρόπο αυτόματο, όχι μόνο την σταθερότητα των ανταλλαγών, αλλά και την ισορροπία των διεθνών ανταλλαγών.

Ο πρώτος παγκόσμιος συγκρόνησε βαθύτατα τα νομισματικά συστήματα πολλών χωρών: όταν τέλειωσε ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα που έπρεπε να λυθεί ήταν η νομισματική αποκατάσταση.

Μία παραλλαγή του κλασσικού 'gold standard' ήταν το 'gold bullion standard'. Το κλασσικό χρυσό σύστημα, χαρακτηριζόταν από την απόλυτη μετατρεψιμότητα των τραπεζογραμματίων σε χρυσό. Ήδη μετά το τέλος του 1^{ου} π. πολέμου, από τις όποιες οι κυριότερες ήταν 1^{ων}, ο περιορισμός της μετατρεψιμότητας των γραμματίων 2^{ων}, μετατρεψιμότητα του τραπεζογραμματίου όχι μόνο σε χρυσό αλλά και συνάλλαγμα. Οι μεταβολές αυτές εμπνέονταν από την αντίληψη ότι ο βασικός σκοπός του χρυσού έπρεπε να είναι το να κάνει δυνατές και ασφαλέστερες τις διεθνείς πληρωμές, ενώ στην εσωτερική κυκλοφορία η τρεχούμενες πληρωμές μπορούσαν να γίνονται χωρίς καμία ζημία μόνο με χαρτονομίσματα. Με τον τρόπο αυτό ήταν απαραίτητο το χαρτονόμισμα να είναι μετατρέψιμο σε χρυσό, όταν ο χρυσός θα χρησίμευε, δεν υπήρχε όμως ανάγκη το χαρτονόμισμα να είναι απεριόριστα μετατρέψιμο.

. {πηγή έγχρωμη «ΔΟΜΗ» εγκυκλοπαίδεια}

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ

Το φαινόμενο της συνεχούς και γενικής αύξησης των τιμών το ονομάζουμε πληθωρισμό. Άμεση συνέπεια του πληθωρισμού είναι η μείωση της αγοραστικής αξίας του χρήματος.

Για να μετρηθεί η ένταση του πληθωρισμού σε ένα χρονικό διάστημα λαμβάνονται υπόψη οι μεταβολές στο γενικό επίπεδο τιμών. Για τον σκοπό αυτό χρησιμοποιείται ο τιμαριθμικός δείκτης (τιμάρημος), οι μεταβολές του οποίου εκφράζουν το ρυθμό του πληθωρισμού σε αυτό το χρονικό διάστημα.

Συναλλαγματική ισοτιμία:

Συναλλαγματική ισοτιμία είναι η τιμή στην οποία ανταλλάσσονται δύο εθνικά νομίσματα στην διεθνή αγορά συναλλάγματος, δηλαδή η ποσότητα ενός νομίσματος που απαιτείται για την αγορά μίας μονάδος ενός άλλου νομίσματος.

Παράδειγμα:

Μία ισοτιμία €/ \$ 0,50 σημαίνει ότι χρειάζεται 1\$ για να αγοραστεί 0,5€.

Η μεγάλη μεταβλητότητα των συναλλαγματικών ισοτιμιών επηρεάζει τις εθνικές οικονομίες γιατί οι αυξομειώσεις των τιμών ενός νομίσματος διαμορφώνουν την ανταγωνιστικότητα των προϊόντων τους και τελικά την οικονομική δραστηριότητα.

Πιο αναλυτικά, η ανατίμηση ενός νομίσματος αποδυναμώνει τις εξαγωγές και την παραγωγή γιατί μειώνεται η διεθνής ανταγωνιστικότητα της συγκεκριμένης χώρας, ενώ η υποτίμηση ενισχύει τον πληθωρισμό (εισαγόμενο) αφού οι εισαγωγές γίνονται ακριβότερες και οι εξαγωγές φθηνότερες. Η συναλλαγματική ισοτιμία διαφέρει από την ονομαστική ισοτιμία.

Τρόποι υπολογισμού συναλλαγματικής ισοτιμίας:

Άμεση αναφορά:

Ένας τρόπος αναφοράς μίας συναλλαγματικής ισοτιμίας είναι η άμεση αναφοράς όπου η συναλλαγματική ισοτιμία αναφέρεται ως η τιμή του εγχώριου νομίσματος για μία δεδομένη ποσότητα του ξένου νομίσματος.

Εάν οριστεί ως HC το εγχώριο νόμισμα και ως FC το ξένο νόμισμα η ισοτιμία $HC/FC = N$ σημαίνει ότι μία μονάδα ξένου νομίσματος κοστίζει N μονάδες εγχώριου νομίσματος.

Παράδειγμα:

Στην εποχή πριν το ευρώ, στην Γαλλία το γερμανικό μάρκο (DM) αναφερόταν σε γαλλικά φράγκα (FRF): $FRF/DM = 4$ (δηλαδή 1 μάρκο ισούται με 4 φράγκα), ενώ στη Γερμανία το γαλλικό φράγκο αναφερόταν σε γερμανικά μάρκα: $DM/FRF = 0,25$ (δηλαδή 1 φράγκο ισούται με 0,25 μάρκα). Αυτός είναι και ο πιο συνηθισμένος τρόπος που χρησιμοποιούν οι τράπεζες για συναλλαγές με μη τραπεζικούς πελάτες.

Πηγή: <http://www.euretirio.com/2010/06/synallagmatiki-isotimia.html#ixzz1onU2sPm3>

Συναλλαγματικές ισοτιμίες 30/03/2012:

Τμήμα Πράξεων Συν/τος Αθήνα, 30 Μαρτίου 2012 A/A 63 Δελτίο συναλλαγματικών ισοτιμιών αναφοράς της ΕΚΤ της 30.03.12 EURO FOREIGN EXCHANGE REFERENCE RATES (ποσότητα νομίσματος ανά 1 ΕΥΡΩ)

	<u>Τιμή</u>
ΔΟΛΛΑΡΙΟ Η.Π.Α	1,3356
ΓΙΕΝ ΙΑΠΩΝΙΑΣ	109,56
ΛΕΒΑ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ	1,9558
ΚΟΡΩΝΑ ΤΣΕΧΙΑΣ	24,73
ΚΟΡΩΝΑ ΔΑΝΙΑΣ	7,4399
ΛΙΡΑ ΑΓΓΛΙΑΣ	0,8339
ΦΟΡΙΝΤ ΟΥΓΓΑΡΙΑΣ	294,92
ΛΙΤΑ ΛΙΘΟΥΑΝΙΑΣ	3,4528
ΛΑΤ ΛΕΤΟΝΙΑΣ	0,7003
ΖΛΟΤΙ ΠΟΛΩΝΙΑΣ	4,1522
ΝΕΟ ΛΕΙ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ	4,382
ΚΟΡΩΝΑ ΣΟΥΗΔΙΑΣ	8,8455
ΦΡΑΓΚΟ ΕΛΒΕΤΙΑΣ	1,2045
ΚΟΡΩΝΑ ΙΣΛΑΝΔΙΑΣ	0,0
ΚΟΡΩΝΑ ΝΟΡΒΗΓΙΑΣ	7,604
ΚΟΥΝΑ ΚΡΟΑΤΙΑΣ	7,5125
ΡΟΥΒΛΙ ΡΩΣΙΑΣ	39,295
ΛΙΡΑ ΤΟΥΡΚΙΑΣ	2,3774
ΔΟΛΛΑΡΙΟ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑΣ	1,2836
ΡΕΑΛ ΒΡΑΖΙΛΙΑΣ	2,4323
ΔΟΛΛΑΡΙΟ ΚΑΝΑΔΑ	1,3311
ΓΙΟΥΑΝ (ΡΕΝΜΙΝΠΙ) ΚΙΝΑΣ	8,4089
ΔΟΛΛΑΡΙΟ ΧΟΝΓΚ-ΚΟΝΓΚ	10,3705
ΡΟΥΠΙΑ ΙΝΔΟΝΗΣΙΑΣ	12245,24

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΣΚΕΨΗ

Το θέμα του project της δικιάς μου ομάδας σχετίζεται με την επινόηση του χρήματος-νομίσματος ως μέσο των οικονομικών συναλλαγών και την εξελικτική του πορεία από την αρχαιότητα μέχρι τις μέρες μας.

Στα πλαίσια λοιπόν αυτού του προγράμματος επισκεφτήκαμε το μουσείο της τραπεζής Ελλάδος. Η επίσκεψη αυτή ήταν μια αξιόλογη εμπειρία, καθώς είδαμε πολλά ενδιαφέροντα πράγματα που αναφέρονται στην ιστορία, χρήση αλλά και την κατασκευή των νομισμάτων και χαρτονομισμάτων που αποτελούν την κινητήρια δύναμη της σύγχρονης οικονομίας και δυστυχώς σε πολλές περιπτώσεις αποτελούν αυτοσκοπό για τον άνθρωπο και όχι μέσο ικανοποίησης και εξυπηρέτησης των βασικών του, βιοτικών αναγκών.

Με την βοήθεια της ξεναγού είδαμε την συλλογή των νομισμάτων από την αρχαιότητα μέχρι την σύγχρονη εποχή ενώ μας παρουσιάσανε πολλούς μεθόδους που εφαρμόζονται για να διακρίνουμε εάν ένα χαρτονόμισμα είναι πλαστό ή γνήσιο καθώς και τις δικλείδες ασφάλειας που διαθέτουν τα χαρτονομίσματα ώστε να εξασφαλίζεται η γνησιότητά τους. Επίσης ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα ήταν η πληροφόρηση από την ξεναγό για τον τρόπο με τον οποίο εμπνέονταν οι διάφοροι λαοί για τις απεικονίσεις που παρίσταναν πάνω στα χαρτονομίσματά τους, π.χ. σημαντικά γεγονότα που έπληξαν την κοινωνία της εποχής τους ή και βασικές πηγές οικονομίας τους όπως συνέβη με το χαρτονόμισμα της Ιρλανδίας στο οποίο αναφέρθηκε πιο λεπτομερειακά, όπου παρίστανε το χάρο με το δρεπάνι του για να κάνει αναφορά στον όλεθρο και τη θλίψη που προκάλεσε η θανατηφόρα επιδημία.

Βέβαια η προσοχή μας εστιάστηκε περισσότερο στην παρατήρηση και ενημέρωσή μας γύρω από τα σύγχρονα Ελληνικά χαρτονομίσματα. Επίσης είδαμε πλάκες χρυσού και παρακολούθησαμε σε ένα βίντεο, που αναφερόταν στη σύγχρονη πολιτική και οικονομική κατάσταση της Ελλάδας και για τον τρόπο παραγωγής τους. Ιδιαίτερα εντυπωσιακός ήταν ο πανύψηλος τοίχος που ήταν κολλημένα ανακυκλωμένα χαρτονομίσματα που άρχιζαν από τα 5€, για να καταλήξουν στα 500€. Θεωρώ ότι η επίσκεψή μας αυτή ήταν άκρως ενδιαφέρουσα καθώς προσεγγίσαμε θέματα και πληροφορηθήκαμε πράγματα που και δεν γνωρίζαμε και δεν μπορούσαμε να φανταστούμε. Είδαμε μπροστά στα μάτια μας να ξετυλίγεται η ιστορία του χρήματος, της πιο εξυτηρητικής αλλά και συγχρόνως πιο καταστροφικής επινόησης του ανθρώπου.

Τέλος